

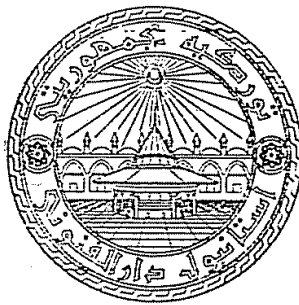
دار الفنون

الکتاب والکتاب

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

مارت - ۱۹۲۶

شہزادہ ہاشمی — اوقاف مطبعہ بنو

۱۹۲۶

درزی مذهبی

بوکون حریت واستقلالری اوغورنده سلاحه صاریلان ، بوتون انظار بشری کندیلرینه جلب ایدن ، فرانسه‌یی خیلی دوشوندیرن ، دونه قادر طوپراغمزده ساکن اولان درزیلرک عقیده و آیینلری یاقین زمانه کلتجهیه قادرمکتوم قالمش ایدی .

درزیلرک عقیده و آیینلری آرهلرنده اسرار قیلندن اولمغه پک زیاده اعتنا ایدوب بیگانه لره کشف راز ایتدکلرندن باشقا پک زیاده امنیت واعتمادلری اولدقجه کندی ملتیرینه بیله آچیلمازلر . مذهبیرینی اشعار ایده جک بوتون اسباب ووسائلی تمامیه سد ایدرلر .

درزیلرک عقائد و آیینلری بیلرننده مکتوم طوتیلدغله تفصیل دیانتلری معلوم دکیل ایدی . « ۱۲۵۱ » سنه سنده مصر سر عسکری بولنان ابراهیم پاشا وادی تیمیده اونلری اوردینی وقت عساکر مصریه درزی معبدلرینی نهب وغارت ایتمشلر ، خصوصیه اووقت بنوشه بادن جبل حاکمی بولنان امیر بشیرک مصر لولرایله برابر بولنان عسکرلری برچوق درزی کتابلرینی اخذ واعنتام ایله مشلر ایدی . ایشته بو صورته بو کتابلر اطراف عالمه منتشر اولمش ایدی . فقط « پیسی ده عربی العبارة اولمغه بعضیلری فرانسز و انکلیزلسانلرینه ترجمه اولمش و بولنردن اخذ اولونورق دیانت درزیانه دائر مؤخرآ عربی العبارة بعض رساله لردهخی .

تألیف قلمش ایدی . درزیلرک کتم اسرار خصوصنده اولان دقت واعتبارینه مبنی مراملرینی رموز و کنایات ایله تحریر ایلدکلرندن واساس دیانتلری شریعت ظاهره و باطنیه بی ابطال اوزرینه مبنی اولمسیله عقیده لرینی مبین اولان عام کلامده غلامه متصوفه نك بعض مقالاتنه واصحاب الحداک ، خصوصیه شیعه دن منشعب اولان اسماعیلیه فرقه سنک تأویلاتنه اعتراض سیاقده ایراد اولمقغه حقیقت دیانتلری پک ده اطرافله میدانه چیقاریله مامش ایدی .

درزیلرک مذهبیرلی حقنده احاطه لی بر صورتی یازیلان متن موجز « مختصر البیان فی مجری الزمان » در . بواثر جبل لبنان رئیس روحانیسی میرالطیب خانایابی درزی دیانتی حقنده آیری بر اثر یازمقدن واز کچیرمکله مومی ایله ، خلاصه سی ، مختصرنی یازمقله اکتفا ایله مش نهایتده « الفرائض » کتابنک ماخصنی علاوه ایتمش در . خانایانک بوایکی خلاصه سی مارسیلیا اقاده میسی اعضاسندن M. Henri G. فرانسزجه یه ترجمه ایتمش ، الحق اقاده می .

اعضایرینه یا قشیر بر صورتده تفسیر و توضیح ایله مشدر . آوروپالیر خصوصات سائرده . اولدینی درزی مذهبک تدقیقی خصوصنده همترینی دریغ ایتماشدر . اون سکنزنجی . عصرک بدایتده ، Pétas de la Croix ، نهایتده . Venture de paradis ایله سائرلری . طرفلرندن کتابلریلرینی کی M. de Sacy «Exposé de la religion des druses» نامیله . غایت کوزل بر کتاب یازمشدر . M. henri G. نک دیدیکی درزیلر حقنده یازی یازان . مؤلفلرک باشنده M. de Sacy بولنیور .

مؤلفلرک هپسیده درزی مذهبک اعتقاداتی مکمل بولمقلرینی اعتراف ایدیورلر . چونکه اونلرک کتب مقدسه لری کندیلرینه قادر واصل اولیور . تعیر مخصوصمز اوزره . سلسله منقطع در . بویه اولقله برابر موسیو « دوساسی » نک کتابی بومذهب حقنده اک مکمل بر کتابدر . کتابده هیچ برشی بر اقلعماشدر . یالکز بورادهده شایان انتقاد بعضی نقاط وارد . نته کیم M. Henri G. اوخطالری بیان ایدیور . کتابک باش طرفنده مکمل بر مدخل وارد . مدخلده اسلام مذهبی ، اسماعیلیه مذهبی ، فاطمییه دولتی ، درزیلرک الهیتنه قائل اولدقلری حاکم حیانتنه دأر شایان استفاده معلومات وارد . مدخلدن سوکرا یدی فصل وارد : برنجی فصلده الله - حاکمک لاهوتی ، ایکنجی فصلده ورزای دین ، اوچنجی فصلده ، روح ، تناسخ ارواح ، دردنجی فصلده درزی مذهبک فضل و مزیتی ، بشنجی فصلده قیامت ، آلتنجی فصلده اخلاق ، یدنجی فصلده حقوق مدنییه حقنده مکمل معلومات ویریور . درزی مذهبنی وضع ایدن ، درزیلر نظرنده پیغمبر اولان حمزه بن علی ایله صحابی طرفلرندن یازیلان کتابلر و رساله لر اوروپا کتبخانه لرنده ، فرانسه ، انگلتره ، روما و سائر کتبخانه لرنده محفوظدر . ایشته بو کتابلر ، رساله لر سایه سنده درزی مذهبی حقنده نافع اثرلر یازمشدر . M. de Sacy نک کوزدن کچریدیکی کتابلری بوراده بیان ایدلم که فصل سبی واهتمامده بولوندیغنی اوکره نلم .

سجل معلق - السجل المنهی فیہ عن الخمر - خبر اليهود والنصارى - السيرة المستقيمة - النقص الحقی - کتاب المشاهد والاسرار التوحیدییه - الفاضل والمفضول - الرسالة الشافیه - لنفوس الموحدين المعرضة القلوب المقصرين الجاحدين - رسالة الاسرار و مجالس الرحمة للاولياء الابرار - رسالة مجالس الرحمة - نسخة ما کتبه القرطبی الی مولانا الحاکم بامر الله امیر المؤمنین عند وصوله الی مصر - میثاق ولی الزمان - بدو التوحید لدعوة الحق - میثاق النساء - رسالة البلاغ والنهاية فی التوحید الی كافة الموحدين المتبرین من التلیحید - الغایة الیهیات مجموعہ سی صانی ۲

والتصیحة - کتاب فیہ حقایق ما یظهر قدام مولانا جل ذکره من الهزل - کشف الحقایق -
رسالة سبب الاسباب وکثر لمن ایقن واستجاب - رسالة التنبیه - رسالة النساء الکبيرة -
الصحبة الکائنة - نسخة سجل المحتجب - تقلید الرضی سفیر القدرة - تقلید المقتفی - مکاتبة
الی اهل الکندیه البیضاء - رسالة الانصنا - شرط الامام صاحب الکشف - الرسالة التي ارسلت
الی ولی العهد عهد المسلمین عبدالرحیم ابن الیاس - رسالة خمار بن جیش السلیمان العکاووی -
رسالة المنفذه الی القاضی - المناجاة مناجاة ولی الحق - الدعاء المستجاب - التقديس دعاء
السادقین دعاء لتجاة الموحدين العارفين - رسالة الرضی والتسليم - ذکر معرفة الامام
واسماء الحدود العالیة روحانیاً وجسمانیاً - رسالة التحذیر والتنبیه - رسالة الاعذار والانذار
الشافية لقلوب اهل الحق من المرض والاختیار - رسالة الغیبة - کتاب فیہ تقسیم العلوم - رسالة
الزناد - رسالة الشمعة - الرشد والهدایة - شعر النفس - الجزء الاول من السبعة اجزاء -
رسالة التنبیه والتأییب والتوبيخ والتوفیق - الرسالة الدامغة للفاسق الرد علی النصیری لعنه
المولی فی کل کورٍ ودورٍ [۱] - مثلاً ضربه بعض حکماء الدیابة تویحاً لمن قصر عن حفظ
الامانة [۲] - رسالة نبی ابی حمار - تقلید لاحقء التقليد الاول الی الشیخ المختار - تقلید
سکین [۳] - تقلید الشیخ ابی الکتاب - تقلید الامیر ذی المحامد کفیل الموحدين ابی
الفوارس - تقلید نبی جراح - رسالة الجهمرية رسالة التعنیف والتهجین لجماعة بسهور من
کتابه - رسالة الوادی - رسالة القسطنطینیة المنفذة الی قسطنطین متملك النصرانية [۴] -
رسالة المسيحية [۵] وام القلائد النسیکه وقامعة العقائد الشریکة - رسالة لتعقب [۶] - رسالة
الایفاظ والبشارة لاهل الغفلة وآل الحق والطهارة [۷] رسالة الحقائق والانذار والتأديب
لجمع الخلائق - رسالة العرب - رسالة الیمین وهدایة الفوس الطاهرات ولم الشمل
وجمع الشتات - رسالة الهند الموسومة بالتذکار والکمال الی الشیخ الرشید المسدد المفضل [۸]
رسالة تميز الموحدين الطائمين من حزب العصاة الفسقة النا کثین - من دون قائم الزمان
والهادی الی طاعة الرحمن - رسالة التقریع والبیان واقامة الحججة لولی الزمان - رسالة

[۱] بوکتاب یکرمی آتی رساله در - التلید فی مذاهب اهل التوحید .

[۲] بعضی حکماء دین طرفندن ایراد ایدیلان ضرب مثلر .

[۳] رؤسادن .

[۴] استانبول امپراطوری . [۵] حمزه به مسیح دیرلر .

[۶] فاسق وضد « دشمن » دیدیکی نصاری شریعتک هدی حقنده در .

[۷] عراقین وایران اها لیسنه خطاباً یازلمشدر .

[۸] هندده ساکن اولان درزیرله خطابدر .

تأديب الولد العاق من الاولاد الغافل عن تغيير السور العاصية عند الانتقال في دار المعاد ورجوع
انفسها الى الانسفال بعد العلو بمصاحبة الاضداد - رسالة الفاصحة للفرعون الدعى
الفاخمة العقيدة الكذاب المتعوه الشقى - كتاب ابو اليقظان وما توفيقى الا بطاعة
حدود [*] ولى الزمان - رسالة لسفر الى السادة في الدعوة لطاعة ولى الحق الامام المنتظر
القائم [١] - معراج نجاة الموحدين وسلم حياة الموقنين - رسالة في ذكر المعاد
والرد على من عبر بالغلط والاحاد - رسالة التبيين والاستدراك بعض ما لم تدركه
الاعقول في كشف الكفر المحجوب من الاحاد والاشراك - الرسالة الاسرائيلية
الدامغة لاهل اللدد والحيجود اعنى الكفرة من اهل شريعة اليهود [١] - رساله احدو
سبعين سؤال بها بعض المدعين الفسقة الجهال وائمة الجور والضلال - رسالة
ايضاح التوحيد لمن تبه من سنة الفعلة وعرف الحق ... - رسالة الرد على اهل التأويل الذين
يوجبون تكرار الاله في الاقصية المختلفة - توبيخ ابن البربرية ، الرسالة الدامغة للفلاسق
النجس الفاضحة الاتباع اهل الردة والبأس - توبيخ لاحقى - توبيخ الخائب العاجز
سكين - توبيخ ابن ابى حصية - توبيخ سهل - توبيخ حسن بن معلى - توبيخ الخائب
محملى - رسالة البنات الكبيرة - رسالة لبنات الصغيرة - رسالة الرد على المنجمين - رسالة بدو
الخلق - رسالة الموعظة - رسالة المواجهة [١] مكتبة الشيخ ابوالكتائب - منشور الى آل
ابى عبدالله - جواب كتاب السادة - الكتاب المنفذ على يد سرايا - مكتبة تذكرة مكتبة
نصر بن فتوح - السجل الوارد الى نصر - منشور الشيخ ابوالمعالي الطاهر - منشور الى
الى جماعة ابى تراب - رسالة جبل السماق [١] منشور الى آل عبدالله و آل سليمان [١] -
منشور الى ابى على - منشور رمز الى ابى الخير سلامة - منشور الشرط والبط - منشور
الى الشيوخ الاوابين - منشور في ذكر اقالة سعد - مكتبة رمز الى الشيخ ابى المعالى - منشور
الى المحل الازهر الشريف - منشور نصر بن فتوح - مكتبة رمز الى آل ابى تراب -
الرسالة الواصلة الى الجبل الانور [١] مكتبة الشيخ ابى المعالى - منسوبة بالغيبة -
موسيو دوساسى بوكتابلرك ، رساله لرك هر برينك مال لريخى بيان ايدبور ، آريجه
مظالمه لرده ايراد ايله بور . بوكتاب ورساله لرك هپسى يا راساً مذهبلرى بيلديرر برطاقم
تعليمات ويا دينلرندن چيقانلره ويا عقيدده لرينه مخالف اولانلره قارشى رديات در . بونلرك
يك بيوك قسمى حاكمك وزيرى حمزه به منسوبدر . يك آزى حمزه بك احبابنه عاندر .

[*] وزراء دينه حدود دنير .

[١] مقنى طرفندن يازلمشدر .

مورخ شهر میخائیل شارویم بك طرفدن مصرده « رعسیس » مجله‌سنده نشر اولونان ، مذکور مجله حسابنه آیریجه طبع ایدیلان « التلید فی مذهب اهل التوحید » [*] رساله‌سی مفید و موجز برآردر .

وقبله عثمانلی حکومتده خدمت ایتمش اولان سلیمان بستانی نك « دائرة المعارف » نامنده کی عرب انسیقلوپدیسنده درزیر حقنده باشقا برآردن مستغنی قبله‌جق معلومات مفیده واردر . بعض اهل بحث و تدقیق بیاننه کوره درزیر عندنده کتابلری یدی اوله‌جقدر چونکه نظر لنده یدی مقدس بر عدددر . کوکار یدی ، یلر یدی ، سیاره لری یدی ، هفته کونلری یدی ، ناطق لر یدی ، اماملری یدی ، وصایای اخلاقیه یدی در .

عاجزلری ده بو بابده تدقیقانه بولوندم ، ذکر ایلدیکم کتابلری تتبع ایلدم ، آیریجه محترم رفیق مدرس شرف الدین افندی نك لطف و همتلریله درزیر طرفدن یازیلان شو کتابلری ده تدقیق ایلدم :

« رساله التنزیه - رساله النساء الکبیره - الصحبة الکائنة [۱] نسخة سجد الحجتی [۱] نسخة تقلید الرضی سفیر القدرة [۱] نسخة تقلید المقتفی [۱] - مکاتبه الی اهل الکدیة الیضاء [*] - رساله الانصا [۱] شرط الامام صاحب الکشف [۱] الرساله التي ارسلت الی ولی العهد عهد المسلمین عبدالرحیم بن الیاس [۱] رساله خمار بن جیش السلیمانی العکاو [۱] الرساله المنفدة الی القاضی [۱] - المناجاة مناجاة ولی الحق - دعاء المستجاب - التقدیس دعاء السادقین دعاء لنجاة الموحدين العارفين [۲] - رساله معرفة الامام و اسماء الحدود العلویه - رساله التحذیر و التنبیہ [۱] - رساله الاعذار و الانذار الشافیة لقلوب اهل الحق من المرض و الاختیار - رساله الغیبة - رساله تقسیم العلوم [۲] رساله الزناد [۲] - رساله الرشد و الهدایة [۲] - شعر النفس [۲] نسخة السجد المعلق - السجد المنهی فیہ عن الخمر - خبر اليهود و النصری - نسخة ما کتبه القره طی الی مولانا الحاکم بامر الله امیر المؤمنین عند وصوله الی مصر - میثاق ولی الزمان [۳] - النقض الخفی [۳] بدو التوحید لدعوة لخلق [۳] - میثاق النساء - رساله البلاغ و النهاية فی التوحید الی كافة الموحدين المتبرین من التلجد [۳] -

[*] درزیر کندیلرینه « موحد - اهل توحید » دیر . چونکه حاکم بامرہ نك بلکه اینانیر .

[۱] حمزه نك اثریدر ، انصا بر یرک اسمیدر .

[۲] اسماعیل بن محمد تمیمی نك اثریدر .

[**] بری معلوم دکیلدر .

[۲] حمزه نك اثریدر .

الغایة والنصیحة [۱] - کتاب فیہ حقایق مایظهر قدام مولانا جل ذکره من الهزل [۱] -
السیرة المستقیمه [۱] رساله کشف الحقایق - رساله سبب الاسباب والنکتز لمن ایقن
واستجاب - الغایة والنصیحة [۱] - بدو الخلق .

ایشته وجه مشروح اوزره تدقیق وتبج نتیجه سنده درزی عقیده سی حتمه قطعی
معلومات الله ایتم . بو معلوما می ده فا کوله من مجموعه سنده نشر ای دیورم بو باند ه موسیو
دوساسی نک او ایکی بو یوک جلد دن عبارت اولان کتابی نمونه ای دن دم .

درزیلر تقیه ایدرک [۲] ظاهر آقیافت اسلامده بول نورلر ، دینز همیزک بیلدیکی مسلمانلقدن
باشما برشی دیکلر ، اسماعیلیه و باطنیه ایله قطعاً علاقه من یوقدر ادعا سنده بولونورلر ، کندیلرینی
اهل توحید صایارلر ، فقط مذهب لری تیبع ای دن لره خفی اولمدینی اوزره درزیلرک ، دیانت حقه
تو حید حاکم دن عبارتدر ، ادیان سائر منسو خدر . درزیلر نصل اعتقادده بولونورلر سه بولسونلر
مذهب لری اسلام مذاهی میاننده ظهور ایتمش ، شیمدی به قادیار بیدار اولمشدر . بوکا مبنی اول
بولور فرق اسلامیه نک صورت ظهور و بقاسنی ؛ اسماعیلیه مذهبی بیان ایده جکیز .

فروع اسلامیه نک سبب ظهوری - اسلام عالمده بر طاقم فرقه لر چیقمش ، بونلرک بر
قسمی بر مدت صو کرا مندرس اولمش ، بر قسمی ایسه بو کونه قادیار دوام ایتمش ایدی .
اسلام عالمده فرقه لرک ظهورنده حریت واستقلال افکار باشلیجه عامل اولمش ایدی ،
بدایت اسلامده ، استقلال افکار و افعال بر عادت حالتده ایدی . ارادات و افعال زنجیر
تقلیددن قور تولمش ، بشره استخراج معانی خصوصنده صلاحیت بخش اولونمش ایدی .
اسلام عالمده فرقه لرک ظهورنده بو عامل ضروری بر عامل ایسه ده تام بر عامل دکیل
ایدی ، بوکا باشقه بر طاقم عواملک انضمامی لازم کیور ایدی ، بو عامللر یاسیاسی و یا علمی
اولیور ایدی . اسلامده سیاسی عاملدن ناشی ایلک ظهور ایدن فرقه لر مارقه ایله شیعه فرقه لری
ایدی . مارقه حضرت عثمان ایله حضرت علی ، شیعه ایسه اصحاب کرام حقلر نده مدهش بر
علمدارلق صورتنده تجلی ای دیور دی . علمی بر افتراقی ایسه بصره ده بر فکر فلسفی ایله ؛ بشرک
اراده و فعلنده ، علم باری و تقدیر سبحانی نک اصلا دخل و تأثیری اوله مدینی فکری ایله
فلسفه ده کی علت اولی نظر به سنک اک مهم موضوعلر ندن اولان توحید باری نک تامندن
بولونان « قدر » مسئله سی ایسه باشلامش ، « صفات » مسائلی ایله تماملامش ایدی . ایشته

[۱] جزء نک اثری

[۲] مذهب لری ستر ای دیوب خلافی اظهار ایتمکدر که شیعه دن آلمشدر .

« قدریه » ، « مرجئه » ، « جهیمیه » مذهببری بومیانده چیقمش ایدی ؛ هر هانگی بر فرقه یه مقابل عکس العمل نتیجه سنده دیگر بر فرقه ظهوری معتاد اولمغله بوظهور ایدن فرقه لر . مقابل ، « جبریه » ، « وعیدی » ، « مشبه و مجسمه » فرقه لری ده ظهور ایتش ایدی .

اسلامده ظهور ایدن فرقه لر میاننده مجرد مقاصد علمیه تعقیب ایدنلر مندرس اولمش ایسه ده مقاصد سیاسی تعقیب ایدنلر شیمدی به قادیار دوام ایتش ایدی . ایوم مارقه ایله شیعه فرقه لری اوونلردن متولد اولان قوللر او عالمده طوغان مذهب لر باقی قالدینی حالده . قدریه ، مرجئه ، جهیمیه مستقل بر فرقه اوله رق قالمشدر ، شوقادارکی اصول مهمه سی فرق متبایه طرفارندن اخذ اولومشدر . ایشته بوگون بر حیات اولان درزیرده شیعه عالمده نحدث ایدن فرقه لر دندر .

درزیرلرک ظهورینه قادیار مذهب شیعه ده تحول — شیعه مذهبی حضرت علی واهل بیته محبتدن ایلوو کیشدر . حضرت عثمانک شهادتندن سوکرامت ایکی به ایرلمش بر قسمی حضرت عثمان ، دیگر قسمی حضرت علی طرفدارلی اولمش ایدی . حضرت عثمان طرفدارلرینه « شیعه عثمان » ، حضرت علی طرفدارلرینه ده « شیعه علی » دینش ایدی . سوکرالری بونام یالیکز حضرت علی طرفدارلرینه ویرلیدی .

حضرت علی زماننده شیعه درت نوعه ایرلمش ایدی :

۱ — شیعه اولی ، شیعه مخلصین دره . بونلر اصحاب و تابعیندن اولوب حضرت علی به نصرت ایدنلر دره . شیعه اولی امر خلافتده مخالفی یعنی حضرت علی بی امامت لایق کورمامکی ضلالت عدایدرلر ، شیخین حضراتی حضرت علی به تفضیل خصوصنده نزاع ایتزلر ، علی المرتضایک شیخین وسائر اصحاب حقنده کی کلمات طیبه سفی ظاهرینه حمل ایدرلر ایدی . شیعه اولی بالآخره شیعه لقبی براقه رق اهل سنت لقبی آلمقله اهل سنت آره سنده غائب اولمشدر .

۲ — مفضلدره . بونلر حضرت علی بی شیخین حضراتنه تفضیل ایدنلر دره کی شیخه خلافته احق بیلیرلر ، اصحابی خیر ایله یادایدلرلر .

۳ — سابه دره . بونلر اصحاب کرامه سب و طعن ایدنلر دره کی حضرت علی نیک اصحاب — حقنده کی کلمات طیبه سفی تقیه به حمل ایدرلر . سابه حضرت علی واهل بیته محبت وتولی مخالفلرینه عداوت وتبری بی مسسئلزم اولور دیرلر ایدی . بویله جه سابه ده « تولی وتبری » بررکن اولمشدر .

۴ — غایه دره . بونلر حضرت علی به محبتده صوگدرجه ایلوو کیده رک کندوسنه الهیت .

اسناد ایدرلر. بونلرک بر قسمی دوغریدن دوغری یه حضرت علی نك السہیتہ ، بر قسمی ایسه روح لاهوتی نك بدن ناسوت مرتضایه حلول ایتدیکنه قائل اولورلر ایدی . شیمدیکی نصیریہ ، غایه شیعه سندن در .

حضرت علی نك ارتحالندن سوکرا کیسانیه مذهبی ظهور ایتدی ، هفضله دن زیدیه ، سابه دن امامیه تولد ایتدی . مشهور مختار ثقفی کیسانیه امامی ایدی . کیسانیه نك وصف ممیزی حضرت علی نك دیگر اوغلی محمد بن حنفیه یی امام طایبق ایدی . زیدیه آنجاق اولاد فاطمه یی امام طانیور ایدی . اسلامه منتسب اولانلر ایچنده الك اول نبوت ادعا ایدن مختار ایدی . کیسانیه نك کریدیه قولی رئیس ابو کرب محمد بن حنفیه نك حی و باقی ومهدی منتظر اولدینی ادعا ایدیور ایدی . بونکله بوتون شیعه یه تسلی و یرسور ایدی . کیسانیه زیدیه ایله امامیه آره سنده غائب اولدی کتدی .

زیدیه ده بر طاقم شعبه لره آیرلشددر . ایوم یمن طرفلر نده خیلی زیدیه وارددر . امامیه زیدیه یرری زید بن علی زین العابدینک قتلندن سوکرا کندولرینه بر امام آرادیلر . بو خصوصده اختلافه دوشدیلر . بر آزی حسینه ، قسم اعظمی حسینه اولدی . حسینه اولانلر امامتی اولاد حسینه ، حسینه ده بالعکس اولاد حسینه قصر ایدیورلر ایدی [۱] . اصل امامیه حسینه اولدی . اسماعیلیه امامیه حسینه قولندن ایدی . اصل امامیه جعفر صادق دن سوکرا موسی الکاظم - علی الرضا - محمد التقی - علی النقی - حسن العسکری - محمد المهدی یی امام طانیور ایدی که یونلره « اثنا عشریه » دیمش ایدی [۲] . اثنا عشریه یه مخالف اولانلر وار ایدی . فقط امامیه نك فردکاملی اثنا عشریه ایدی .

ایوم شیعی نامی آئنده بولونان اهل اسلام اثنا عشریه مذهبنده در .

اسماعیلیم - اسماعیلیه ۱۵۵ تاریخده امامیه دن تولد ایتشددر . امامیه اثنا عشریه ائمه

[۱] حسینه یه کوره ائمه شونلر ایدی : علی المرتضی - حسن المجتبی - حسن المثنی - عبدالله - محمد النفس الزکیه - برادری ابراهیم بن عبدالله . حسینه یه کوره ائمه شونلر ایدی : علی المرتضی - حسن المجتبی - حسین الشہید - علی زین العابدین - محمد باقر . باقر دن سوکرا اختلاف وارددر . باقری حی باقی طانیانلره (باقریه) ، اوغلی زکریای امام ایدینانلره (حاصریه) دیندی . فقط اصل امامیه جعفر الصادق امام طانیور ایدی .

[۲] اثنا عشریه جه اونایکی امام شونلردر : المرتضی - المجتبی - الشہید - السجاد (زین العابدین) - الباقر - الصادق - الکاظم ، الرضی - التقی - النقی - الزکی (حسن العسکری) - الحججه القائم المنتظر صاحب الزمان (محمد المهدی) . مهدی هنوز بش باشلرنده ایکن ساسرا ده بر سردابه کیروب اورادم غیبوت ایتشددر . آخر زمانده تکرار ظهوره کله چکدر .

معصومینی اون ایکیه حصر ایندیکی خالد اسماعیلیه آلتنجی امام اولان جعفر صادقدن
صوکر ایدنجیسی امام اولوق اوزره اوغلی اسماعیلی امام طائیرلر .

اسماعیلیه برطاقم قوللره آیرلمشدر : برطاقمی اسماعیلیه « خاتم الانمه ، حی منتظر » دیدیلر .
برطاقمی ایسه اسماعیلدن صوکر ا اوغلی محمد بن اسماعیلیه « خاتم الانمه » اطلاق ایندییلر ،
بوندن صوکراده قائم اولانلره یوروتدییلر . آرتیق اسماعیلیه امامیه دن آیریلوب ایلری
کیتدیجه کیتدی ، باطنیه یه کچدی [۱] .

باطنیه باب شریعتدن باب الحاده کیرنلر ، کندولرینی تشیع (شیعیلک اداسمی) ایله
کیزله یانلردر . باطنیه - اسلامه نسبت اداسنده بولمقله برابر - مسلمین آره سنده الحاد
خوفساد نشر ایدرلر ، مدارک فلسفیه یی شهاب کلامیه و تحلیلات کشفیه ایله مزج ایلرلر .
باطنیه نك اولی تشیع ، آخری انسلاخ (دیندن صیرلوق) در . نته کیم بلاغ اکبر ،
ناموس اعظم صوک مرتبه در که حق تعالی اینکاردر ، شرایعی اینکاردر ، دینی اینکاردر ،
خالقی اقرار ایلیانلری استخفافدر ؛ شرایعه ، دینه اعتقاد ایدنلر ایله استهزادر . صاحب
بلاغ اعظم ، صاحب ناموس اکبر ایشته بو مرتبه یه وارن کیمسه در . باطنیه شیخین
محرتمین حضرت ابو بکر الصدیق ایله عمر الفاروقی قدحدن باشلار . صوکر ا علی المرتضائی
قدحه ، دها صوکره حضرت نبی ذیشان قده ، نهایت جناب حقی قدحه قدر واریر .
باطنیه نك ایچی محوس ویاصابه ویازناده در ، طیشی ایسه شیعه غالیه در . باطنیه اسماعیل بن
جعفری امام طائیان اسماعیلیه دن اولوب اسماعیلیه ظواهری کلیا ترک ایله معلم معصوم اثبات
ایدنجه ، « نصوص برطاقم رموز و اشارتدر ، اونی آنجق معلم معصوم بیلیر ، دینجه باطنیه دن
اولور . امام مستوره یاخود نصوصک آنجق باطنی مقصود اولدیغنه قائل اولمیرینه و یا مدعوینی
سرا تعلیم ایتلیرینه مبنی بونامی المشر ایدی .

باطنیه چه یدی عدینک قیدت و اهمیت مخصوصه سی واردر . هفته یدی کون ، سموات
یدی طبقه ، سیارات یدی اولدینی کی اماملرده بیدر ، نیلرده بیدر . نبیلر شونلردر :
آدم ، نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی ، محمد علیهم الصلاة والسلام ؛ محمد بن اسماعیل .
محمد بن اسماعیل محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و سلم) ک شریعتنی (حاشا) نسخ ایتمشدر .
ناطق بالشریعه اولان نطقا سبعة بونلردر . هر ایکی نبی آره سنده متمم شریعت اولوق اوزره
یدی امام واردر . هر نبی کندوستدن اول کلان نبی نك شریعتنی تغیر ایدر . فقط اوندن

صوکره مستور اوله رق کلان یدی امام اوشریعتی آتام آیدر . هر شریعتده یدی امام واردر .
 نبی به ناطق بالشرع ، امامه قائم بالشرع دیر لر . اسماعیل بن جعفر محمد علیه الصلاة والسلام
 ایله محمد بن اسماعیل آره سنده کلان و شریعتی اقامه ایدن یدی ذاتدن بریدر . خلق قائم
 بالشرع اقدان ایله شریعتی غیب ایتماش اولور . ناطق ایله قائمه نبی و وصی ده اطلاق ایدر لر .
 ائمه سبعة بك اسامیسی بونلردر : امام ، حجت ، ذومصه ، داعی اکبر ، داعی مأذون ،
 مکتب ، مؤمن .

۱ - امام — دین الهیده ادله نك غایه سیدر ، جناب حقدن تلقی ایلدیکی شیئی تبلیغ
 ایدر ، علم غیب اوکا بلا واسطه واصل اولور .

۲ - حجت — الحاده عائد اولوب امامدن تلقی ایلدیکی ادله بی مذاق مخاطبینه ، عقول
 مخاطبینه کوره تعلیم ایدر ؛ حجت امامک علمنی حاملدر ، مقرر در .

۳ - ذومصه — علمی هجندن آیر ، چوجنك مہ ائمه سی کبی علمی هجندن امر .

۴ - داعی اکبر — ناسی تجربه دن صوکره مذهبه دعوت ایدر ، بوکا «باب» ده دیر .

۵ - داعی مأذون — مذهب باطنیه طالع اولان اهل ظاهر دن عهد و میثاق آیر ،

آنلری ذمت امامه ادخال ایلر . آنلره باب علم و معرفتی کشاد ایدر ؛ داعی مأذون درجات
 مؤمنینی رفعه مأموردر .

۶ - مکتب — اهل ظاهر آره سنه صوقیله رق قابلیتی اولانلری برطاقم آوتمه لر ایله

تقدیرر ، داعی مأذونه ایصال ایدر . مکتب سر دعوته مأذون دکدر .

۷ - مؤمن — مذهب باطنیه اینانان ، امامک ذمت و جزینه کیرن ، عهده ایمان

وایقان حاصل ایتمش اولاندر . یدی عددینک قیمت مخصوصه سی بولمسنه بناء باطنیه
 سیعه ده دنیلمشدر .

باطنیه نك انتشاری — اصحاب تاریخک بیانلرینه کوره باطنیه به دعوت مأمون زماننده

جاشلامش ، معتصم زماننده انتشار ایتمش ایدی ؛ اوصره ده ظهور ایدن بابک الحرمی ده

باطنیه ایله برلشمش ایدی . باطنیه مذهبی وضع ایدن مجوس اوغللری ایدی . بو یادکار لر

سلفلرینک دیننه مائل اولوب سیوفی قاهره اسلامدن قورقورق مذهب لرینی اظهاره اجتسار

ایده مامش لر ایدی . اک اول بو مذهب میمون بن دیمان ایله واقع اولمش ایدی . مرقوم

اهوازلی بر مجوسی ایدی . ذیدان لقبی ایله ملقب اولان « محمد بن الحسین » ده یاردانلیرندن

ایدی . بونلر عراق والیبی طرفدن حبس اولندقلری محبسده مذهب باطنیه بی تأسیس

ایتمش ایدی . ابن دیصانك اوغلی عبدالله بن میمون القداح ایله باطنیه بلاد فارس-صد منتشر اولدی . مرقوم محمد بن اسماعیل کوله لرندن « مبارک ایله بولوشدی . بر خیلی مصاحبت و خلوتلردن سوکره کندوسنده محمد بن اسماعیلک تودیع ایلدیکی بر طاقم اسرار مکتومه بولندیغنی خبر ویردی . مقطعات [۱] قرآنی کلام فلسفهیه موافق بر طرزده بیاه باشلادی، بر آزده شعبه، [۲] تائین ایلدی . ابن میمون ملحد و اسلام دشمنی ایدی . مبارک ایله یینلرنده عهدومیشاق حاصل اولدقندن سوکره یکندیگرلرندن آیرلیدلر . بواعتبار ایله باطنیه نك مبارکيه و میمونیه نامیله ایکی دالی پیدا اولدی . مبارکيه عدنده محمد بن اسماعیل حی در ، مهدی منتظر در . مبارکيه ۱۵۹ ده ظهور ایتمش ایدی .

میمونیه ظاهر نصوص ایله عمل ایتمه بی حرام اعتقاد ایدرلر ، معادی ده انکار ایلرلر . میمونك آدم لرندن اولوب خراسان و قاشان طرفلرینه کوندریلان خلف نام شخصه نسبتله باطنیه بردال ده پیدا ایتدی ، بودالده خلفیه دیندی . خلفیه اعمال مفروضه بی معانی لغویه لرینه حمل ایدوب معانی شرعیه سی انکار ایلرلر ؛ جنت و ناری ، عذاب و عقابی اصاسز عدایلرلر ایدی . باطنیه نك ایلك ، مصنفی غیاث نامنده بر حیلله کار ایدی ، تالیف ایتدیکی کتاب ده « بیان » ایدی ؛ غیاث البیانی امثال عرب ، اشعار عرب ایله ترین ایتمش ، آیات و احادیث شریفه ایله استدلال ضمننده اشعار دلکش ده ایراد ایلمش ایدی . آبدست ، نماز ، اوروج ، زکاة ، حج و سایر احکامی طریق باطنیه اوزره بیان ایتمش و شواهد لغت ایله اثباته یلتمش ایدی ، « شارعك مقصدی بودر ، عوامك آکلادیغنی محض خطاء محض غلطدر » دیر ایدی . غیاث زماننده مذهب باطنیه پارلاق بر صورتده رواجه مظهر اولدی . چونکه تلقین ایتدیکی مذهب - یکنایکی ، قولایلیغی ایله برابر - قورقودن آزاده ایدی . او مذهبده هرشی مباح ایدی ، جهله ناس آقین آقین اونك ربه اطاعتنه کیررلر ، بیکلرجه جاهل فاسق اوزاق مسافه لرندن اونك سمتنه قوشارلر ایدی بوهم حادته ۲۰۲ سنه سنده ایدی . غیاثک تلقین ایتدیکی مذهب تشیع ایله الحاد و فلسفه خلیطه سی ایدی . بالاخره غیاثک فرار ایدرک اثنای راهده وفاقی ابن میمونی پک زیاده اضطرابه دوشورمش ایدی ، چوقده کچمدی ابن میمون ده بو دنیادن کوچدی ، کیتدی .

۲۵۵ سنه سنده اهوازده باطنیه دن محمد علی برقی ظهور ایتدی ، اک اول تقیه بی ترک ایله خلیق علنا باطنیه مذهبنه دعوته اجتسار ایدن مرقوم ایدی . اتباعنه ده « برقیه دنیلدی -

[۱] الم ، طه ، طس ، ص .. الخ کبی سور قرآنیه اوائلی

[۲] حقه بازلقی

برقیه احکام شرایی ، معادی انکار ، نصوصی تأویل ایدر ، بعض انبیانک نبوت خود نفی ایدر ایدی . دهها سوکره «حمدان» نامنده بری ظهور ایدوب محمد بن اسماعیلک مهدی منتظر اولدیغنی ایلروسوردی ، بونک اتباعنده «قرامطه» [۱] دینلدی : ۲۶۴

[۲۷۸] ده مقنع ظهور ایتدی . مقنع حلویه و اباحیه دن [۲] ایدی . برقییدن سوکره علنا خلقی دعوت ایدن مقنع ایدی ، مقنع فیلسوف و برطاقم فنونده ماهر ایدی . بونک اتباعنده «منقعه» دیندی . ۲۸۶ تاریخنده قرامطه دن ابوسعید الجانی (قتلی : ۳۰۱) بحرینده خروج ایتدی . بونک اتباعنده جنابیه دینلدی . جنابیه معاد و شرایی اقرار ایدنلرک قتلنی واجب کوریر ایدی . مقنعدن سوکره علنا خلقی دعوت ایدن ابوسعید ایدی . اوغلی ابوطاهر حجاج مسلمین اوزرینه باصقین یایدی ، حجاج مسلمینی قتل ایدوب حجر اسودی کعبه مکرمه دن قالدرمش ایدی : ۳۱۹ . حجر اسود آنحق بکرمی ایکی سنه سوکره کعبیه اعاده اولتدی ؛ جنابیه نك معیشتی کوی باصمق ، کاروان اورمق ، آدم اولدورمک ، مواشی پی سوروب کوتورمک کبی شیعه لردن عبارت ایدی . بونک زماننده ینه باطنیه یکیدن رواج بولدی . زکریه بن مهرویه (قتلی : ۲۹۴) ده حمدان قرمط نامنه دعوتده بولنیور ایدی . دوات قرامطه دوات عباسیه پی صارصمش ایدی . قرامطه نك شقاوتلری قرن رابع هجری اواخرینه قدر دوام ایتدی . قرامطه نك ماوراء النهر داعیسی بولنان محمد بن النسیفی ایله ابویعقوب السجستانی مؤلفیندن ایدیلر . نسفی «المحصل» ؛ ابویعقوب «اساس الدعرة» ، «تأویل الشرایع» ، «کشف الاسرار» نام کتابلری تألیف ایتمشلر ایدی . [۳] مقنع و جنابیدن سوکره علنا دعوته قیام ایدن مهدویه قولی ایدی .

[۱] قرامطه کله سنده اختلاف اولونمشدر . قرمط بعضیرینه کوره مبارکک لقی ، بعضیرینه کوره حمدانک لقی در . شوقدرکه حمدانه منسوب اولانلره قرامطه دیشم ایدی ، بعضیرینه کوره بحرین مضافتندن ویا واسط ملحقاتندن حمدانک ساکن اولدیغنی کویک اسپیدر ، بعضیرینه کوره حمدانک یازسی ویا آدیملری صیق اولدیغندن کندوسنه قرمط دیشمدر . درزی پیغمبری حمزه ، ابوطاهر و ابوسعید کبی قرامطه پی حاکمک دعاتندن صایبور .

[۲] حلول جناب حقک بدن انسانده متجلی اولسنی ، روح الهی نك بدن انسانیه کیرمسی در . اباحه محرمانک میاح اولسنی در . اباحه مذهبی ظهور اسلامدن اول ایرانده وار ایدی ، مزدک اباحی ایدی ، ظهور اسلامدن سوکره بانک الحرمی ایله ماریار طرفلرندن اظهار اولتدی . معتصم زماننده بونلر قتل اولتدی : ۲۲۳ . معافیله برطاقم تاریخلرده مقنمک ظهوری مهدی زماننده کوستریلور : ۱۶۰

[۳] تحفة اثنا عشریه ، الفرق .

مهدویه او چیوزدن اول مغریده ظهور ایتمش ایدی ، دولترینه « عیدیه » ویا « فاطمیه » دولتی دیر ایدی . حاکم باصرالله مهدویه دن ، ملوک عیدیه دن ایدی .

عقیده باطنیه — متکلمین باطنیه نك غرضلری تعین خصوصنده اختلاف ایدورلر ؛ چوغنه کوره باطنیه نك غرضلری دین مجوسه دعوتدر ، باطنیه نك باطنی دین مجوسی تفصیلدر ، ظاهری آیات کریمه واحادیث شریفه بی — اساسلرینه موافق بر صورتده — تأویلدر . چونکه بومذهبی اولوضع ایدنلر مجوس اوغللریدر ؛ باطنیه اعتقادی ده بونی تأیید ایدیور . باطنیه ثنویه نك نور وظلمت اساسلری قبول ایلمش ؛ ثنویه جه نور وظلمت مدبر عالم اولدیگی کی باطنیه جه عقل ونفس ده مدبر عالم اولمش ایدی . ثنویه ایکی صانع قبول ایتدیگی کی باطنیه ده ایکی صانع قبول ایدیور ، برینه صانع اول ، دیکرینه صانع ثانی دیور ایدی . باطنیه ایچون آتسه طایمق ممکن اوله مدینی ایچون باطنیه طریق حیلایه صابرق « مساجدك كافه سنده دائمی صورتده قوللانیلمق اوزره برنجوردانلق بولندرمق لازمدر » دیه مسلمینه توصیه ایتمشلر ایدی . بوندن ماعدا مجوس دائماً باطنیلره محب بولنمشلر ایدی .

المحصله بیهان اولندیغنه کوره باطنیه « مبدع اول اولاقسی ابداع ایتدی ، صوکره بونلردن هرایکیسی کوا کب سجه وطبایع اربعه ایله برابر بو عالمک مدبریدر . » دیورلرکه بوسوز ، لدی التحقیق مجوسک « بزدان اهرمنی خلق ایدرک آنکه برابر بو عالمی تدبیر ایتمکده در ؛ شو فرق ایله که بزدان فاعل خیرات ، اهرمن فاعل شرورددر ، سوزینک معناسه راجعدر .

متکلمیندن بعضیلری ده باطنیه بی ، حران ده اقامت ایتمکده اولان صائبیلره نسبت ایدرک بوبانده شو بولده استدلالانده بولنمشلردر :

میمون بن دیصان دن صوکره باطنیه نك دعائندن اولان حمدان قرمط ؛ حرانی برصائبی ایدی . کذلک حران صائبیلری دینلری کتم ایدرک کندیلرندن باشقلرینه اظهار ایتملر . باطنیلرده دینلری اغیاره اظهاره ایتیموب آنحق کندی دینلرینه منسوب اولانلره اغیاره افشای اسرار ایتهمک اوزره عین ایتدیردکن صوکره اظهار ایدرلر .

ابومنصور عبدالقاهر بغدادی (۴۲۹) نك تحقیقانه نظراً باطنیلر ؛ طبع بشرک میل ایتدیگی حظوظ و اشیانك کافه سنک اباحه سنه قائل اولدقلری جهتله رسل و شرایی انکار ایدرک قدم عالمه قائل اولان دهریلر ، کروه ندنلرلر . دعاة باطنیه دن عبدالله بن حسن قیروانیک « السیاسة و البلاغ الاکید و التاموس الاعظم » نامنده کی کتابنده سلیمان بن

حسن بن سعید الجانی به وصایای آئیده بولنمی بو مدعایی ، یعنی باطنیه نك دهریه دن باشقه بر شی اولمادیقنی تأیید ای دن دلائل ندر :

« انسانك احتساسات و تمایلاتنه كوره حرکات ایدره ك تقرب ایتد ك دن صو كره كیمك ایله كوروشورسه ك كندیکی آنك دبنته منسوب ایش کی کوستر ، اونی دینزه دعوت ایت ، بوصورتله پیدای ، وانست ایتدیكك آدملردن کیمده رشده مطلوبی كوروشه ك اوکا کشف راز ایت . هله بر فیلسوفه راست کلیده آنی دائرة انسکه آنگه موفق اولورسه ك اونی بز کنجینه بولمش کی ال دن چیقار مامغه غیرت ایت . »

مرقوم عبدالله قیرانی بو بولده وصایده بولندیقی کی ینه مذکور کتابده معاد و عقاب حقنده کی اعتقاد آنك بطلانی و جنتك نعیم دنیادن وجهنم و عذابك اصحاب شرایعك اشتغال ایتدیکی صلاة ، صیام ، حج و جهاد دن عبارت بولندیقی بیان ایدور ؛ « اهل شرایع ، بزالهه عبادت ایتمکده در لر که اولمك حقنده بلا جسم براسمدن بشقه هیچ بر معرفت تحصیل ایدمه مشدر ، دید کدن صو كره « دهریه بی اعزاز ایت . چونکه آنلر بز دن و بز آنلر دتر » یوصیه سنده بولمشدر .

ایشته مرقومك نقل ایتدیكمز بوسوزلری باطنیه نك دهریه به نسبتی حقنده کی مدعایزی تنویر ایلدیکی کی مجوس زرداشتک نبوتی و آکا من طرف الله وحیک نزوانی ؛ صابنده هر مسك ، اذیمونك [۱] نبوتلری ادعا ایدرلر .

مجوس و صابئیندن هر صنف نبوتلری اقرار ایلدکاری ذاته من طرف الله وحی نازل اولدیقنی بو وحیک امر و نهی ، بعدالموت انسانلرک اعمال واقعه و سالفه سنه كوره ثواب و عقاب كوره چکارینی ، جنت و یاناره کیره چکارینی متضمن اولدیقنی معترف بولندیقی حالده باطنیلر معجزاتی کلیاً ترك واضر نهی و احکام سائره بی متضمن اولان وحی ایله سمان ملائکه نك نزوانی ، حتی سمانه ملائکه نك موجودیتی انکار ایدره ك ملائکه کی کندی بدعت و ضلالتلرینه دعوت ایدنلردن ، شیاطین و ابالسه بی ده کندیلرینه مخالف بولنانلردن عبارت اولمق اوزره تأویل ایتهلری ؛ انبیا ، وائمه حتمده « اونلر بر صنف خلق ایدی که زعامت و ریاستی سورلرایدی ، بومه قصدلرینه وصول ایچون دعوای نبوتله اورته به حقیقه رق برطاقم نوامیس و حیل استعمالیله عامه نك امر سیاستی الارینه آلمشدر . اونلردن هر بری دور مسبع صاحبی اولوب دور مذکورک انقضاسنده دیگر دور صاحبی ظهور ایلر . بی

[۱] ادريس ، شیت علمها السلام دن کنایه در .

ناطق ، وصی ایسه اساس ، قائمدر ؛ آرزو ابتدیی وجه ایله نطق ناطقک نطقنی ایتک حتی قائمه عائددر . تاویلاتنده باطن وحیه نفوذ و حلول ایدنلر ملائکه بردهدن ؛ ظاهر ایله عمل ایدنلر ایسه شیاطین کفره دندر . « دیمه لری ؛ تضلیلی مستلزم برصورتده ارکان شریعتدن هررکنی تاویله قیام ایله لری ؛ « حتی یأنیک الیقین » نظم جلیلنده کی یقینی تاویل معرفته حمل ایله عبادتک سقوطنه قائل اولملری مدعایی تأیید ایدر . کذا قیروانی مبحوث عنه کتابنده کی وصایا میاننده . کتب سناویه حقیقه تشکیل ایده جک صورتده تاقیناننده ؛ شرایی ، معادی انکار ؛ سناه ملائکه نک ، ارضده « جن » ک موجودیتی ابطال ایله ؛ آمدن اول نیجه انسانلرک موجودندن بحث ایله قدم عالم حتمده القاآنده بولونمی توصیه ایدیور . انیا حقیقه برچوق طعنلرده بولنیور . بوندن ده باطنیه نک قدم طالع قائل ، صانی منکر بولنان دهریهدن بشقهدن برشی اولمدینی آ کلاشیلور .

ابوالفتح شهر ستانی نک بیانه نظراً باطنیه قدیمه (ابن الصباحدن اول اوله جق) جناب حتی حقیقه « موجودده دکادر ، لاموجودده ؛ عالمده دکادر ، جاهلده ؛ قادرده دکادر ، عاجزده ؛ « دیورلر ؛ باطنیه نک بتون صفات باریده حکملری بودر ، باطنیه جه اثبات مطلق ایله ده ، نفی مطلق ایله ده حکم ممکن اوله میورده « الهالمتقابلین ، خالق الحصمین ، الحاکم بین المتضادین » تعبیملری کی افادهده بولنیورلر . شهر ستانی نک ذکر ابتدییکی باطنیه باطنیه نک معتدل قسمی اوله جقدر .

* *

مراتب دعوت — باطنیه انسانلری قولای قولای اولامق خصوصنده برطاقم حیل مرتبه استعمالنه مراجعت ایدرلرکه حیل مذکوره بولندرر :

تفرس ویا ذوق ، تأیس ، تشکیک ، تعلیق ویا ربط ، تدلیس ، تأیس ویا موافیق بالایمان والعهود ، خلع ، سلخ .

۱ — حیلۀ تفرس — تفرس بدعت باطنیه به دعوت ایدن کیمسه نک تلیسه مقتدر ، باطنیه رد وارجاع ایدم بیلیمک اوزره وجوه و تاویل ظواهره عارف اولمقله برابر اغواسی جائز اولانلر ایله اولمیانلری تمیز ایتمیسدر . بوکا مبنی رؤسای باطنیه ، دعائیه « دروننده قنبدیل بولنان بر اوده مباحثه ایتمیسکنز یعنی علم کلام و وجوه نظر واقیسه به عارف اولان ذات ایله بحث و مناظریه کیرشمیسکنز ، چوراق ارضه تخمکنزی اکیکنز » بوللو وصایاده بولونمشلردرکه بووصایادن مقصدلری دعائی ، مذهبلری ، دعوتلری حقیقه سوزلری مؤثر

اولیه جق آدمیره قارشو سوژ سویله مکدن ، اسرار دینی افشا اتمکدن منع ایلمکدره باطنیه افرادینک قلبیرینه بدعتلری قبول ایتدیکی ایچون « ارض زاکیه » نامنی ویریورلر .
حیلۀ نفرسه بدل حیلۀ ذوقده دینشددر . ذوق مذاوق الحادی طامع قابلیتی اولیان هیچ برکیمسه یه اسرار مذهبی فاش ایتمکدر .

۲ - حیلۀ تائیس - تائیس داعی نک صنوف بشریه نک نه کبی صور و وجوه ایله دعوتی ایجاب ایتدیکنی بیلمسی در . بوده شرائط دعاندندر . هر صنفی دعوت ایچون تعقیب اولومسی لازم کنن وجوه وطرق بشقه ، بشقه در . داعی دعوت ایتدیکی آدمک عبادته میلانی کورر ایسه اونی اولا او بولده دوامه ، دهاز یاده زهد و اتقاه تشویق ایدر ، صوکره معانی عباداتی و عمل فرائضی استفسار و بالآخره ایستدیکی کبی تفسیراته ایتدار ایدرک شکه دوشوریر دعوت ایتدیکی آدمی امر دینده مبالاتسز کوریر ایسه « یا هو شو عبادت بیهوده مشقت در . آجینه جق ویا کولنه جک برار بلاهتدر . هیچ عاقل بو قدر حظوظ و لذتی موهوم بر نعیم او غورنده فدا ایدرمی ؟ دنیانک بو قادار مزاحمی هر طرفدن هجوم ایدر ایکن برده انسانلرک حقمده نه سویله جکلرینی دوشونوبده هموم ایچندهمی اولیم ؟ بن کیم نه دیرسه دیسون آلدیرمام ؟ ذوقه باقارم ؟ شو اوچ بیجق کونلک حیاندن ذوق و صفانامنه نه استفاده ایتک ممکن ایسه آنی دوشونیورم ، انسان ؛ جسور اولمالی ، جسور . دایما قازانیر ، هر آرزوسنه نائل اولور [۱] ، وادیسنده مقدماتدن طوبتدیره رق تلقین مذهب ایدر . دعوت ایتدیکی آدم ؛ اساساً بعض خصوصات دینییه بی قبولده شک و تردد کوستر مکده ایسه ، مثلاً معادک ، ثواب و عقابک وقوع و عدم وقوعنده متردد ایسه آکا قارشو : « آ برادر ! تردد ایتدیکنک شیئه باق ؛ هیچ انسان اوله رک طوبراغه قاریشدقندن صوکره تکرار دیر یله بیلیرمی ؟ بوکا امکان وارمی ؟ یا طوبراق اولمش برجسده ثواب و عقاب ناصل تعلق ایده بیایر ؟ کچ ! بوکی اوهامه قایلیمقندن واز کچ !

بن عاقلیم ادعاسنده بولندیغم حالده او موهوم و موعود شرابلره ، کبابلره مقابل بو آتشین رنگ شراب ایله تلذذی ترک ایده بیلیرمی . نه او ؟ حیات . صوکره موت ، دها صوکره ده دیرلک ! هیچ بو اولور شیعی ؟ خرافاندر ، عزیزم ! خرافات . صاقین بونلره قایل بولده اوچ کونلک ذوقیچده هدر ایتمه [۲] ، یوللو کربز کاهلردن دولاشه رق هان معتقدات مذکوریه نفی وانکار ایده رک محرمانک اباحهسته قائل اولیورر .

[۱] من راقب الناس مات همياً و قاز بالذة الجسور
[۲] أترك لذة الصباء صرفاً لما وعدوه من لحم و خمر
حیاه ثم موت ثم نشر حدیث خرافة یام عمرو

دعوت ابتدیی آدم ؛ غلاة شیعه دن ایسه اوکا قارشیی آیات و اخبارك تأویلاتنه کیریشمکه حاجت یوقدر ، چونکه اونلر آیات و اخباری ذاتاً رأی و هوالرینه ، ضالالتلرینه موافق بر صورتده تأویل ایتمکده در . یوق .. غلاة شیعه دن دکلده صحابه حقتده طعن و تشنیعه مائل اولان فرقه منسوبیندن ایسه همان اونلکه برابر صحابه بی شتمه اشتراك ایدهرك حضرت ابو بکرک منسوب اولدینی بنی تیم ، حضرت عمر بن الخطابک منسوب بولندینی بنی عدی قبیله لرینه بغض و عدوان اظهارینی تحسین ایدر یوللو تفوهاتده بولنور ؛ حضرت عثمان ، و معاویه نك منسوب اولدقلری بنی امیه قبیله سنه ده بغض و عداوت کوسترمکه باشلار .

شاید دعوت ابتدیی آدم ؛ شیخینه مائل ایسه اوکا قارشیده اولاً مشارالیهما حضرت تلمینک مدح و ثنالرینه ابتدار ایدهرك « اوت ! عزیزم ! مشارالیهما جدأ بیوک آدم لر در ؛ شریعتی تأویل و اسرارینه وقوف خصوصنده حظ وافر صاحبیدرلر . بوفضیلته بناء کلدیرکه جناب پیغمبر ؛ ابوبکر رضی الله عنهی استصحاب ایدهرك غار شریفه ، مدینه یه کورتورمش و کندیسنه غارده تأویل شریعته عائد بوتون اسراری تودیع اتمش » دیه ؛ شاید مشارالیهما پی سونلردن بری طرف اشرف رسالتناهی لرندن کندیلرینه تودیع اولنان بو اسراردن سؤال ایده جک اولورسه اوکاده « اهلنک غیری یه افشا آتده بولنلامامسی حقتده عهد و مواتیقه ربط ایتد کدن صوکره تفویض اسرار ایللرینی توصیه ایتشدر » یوللو مقدمه لردن طوتدیره رق تدریحاً بغض تأویلات سرد ایدر . اگر اثر قبول کورورسه تأویلات باقیه بی اظهار ، کورمزسه بو قدرله اکتفا ایدهرك هیچ اولمازسه اونی بو صورتله اولسون بر رکن شریعت حقتده شک و تردده دوشورر .

دعاة باطنیه نك مذهب لرینی ترویج و قبول ایتدیردکری انسانلر ؛ برطاقم صنوف تشکیل ایلر ؛ برنجیسی اولاد مجوس کبی عوام کروهیدرکه بونلر اصول علم و نظره بیگانه اولوب بصائر دن محرومدرلر . ایکنجیسی شعوبیه درکه بونلر عجمی عرب اوزرینه تفضیل و ملک و سلطنتک عجمه رجوعنی تمی ایدرلر . اوچنجیسی بنی ربیعهدرکه بونلرده پیغمبر ذیشان حضرت تلمینک کندیلرندن کلکسندن طولانی مضر قبیله سنه غیظ و عدوان پرورده ایتمکه متعارفدرلر .

بنابرین داعی ؛ عجمی عرب اوزرینه تفضیل ایله ملک و سلطنتک کندیلرینه رجوع ایده جکی خلیاسیله پاشایان بر اعجمی و یا خود غیظ و حسدله دمکندار اولان بنی ربیعهدن بری ایله استیناس حاصل ایدنجه درحال اونلره نمائشات ایدهرك ، « حقیقه سزک ملتکز ملک و سلطنته بنی مضر دن احق و الیقدر » مقدمه سنی بسط ایتد کدن صوکره ملکک اونلره

رجوعی اسبابی ده بالاستفسار « اوت، اوت! شریعت مضریه صوک دوره لرینی کچیره جکدر؛ یاقینده منقضی اوله رق ملک وسلطنت سزه عودت ایدم جکدر. » دیر، صوکره تدریجاً شریعت اسلامی انکاره مؤدی اولان تاویلاتی بربرر سردایدر؛ او کیسه تلقیناتی قبول ایتدی عباداتی استتقال ایدر، استحلال محرماتی خوش کورور برملحد اولدی کیندی دیمکدر. خلاصه تأنیس مشربنه کوره هر شخصک کوکلی المقدر.

۳ — حیلہ ربط و تعلیق — تعلیق مدعو اولان کیسه بی تأویل شریعتی طلبه تعلیق ایتمکدر که بوصورتیه اوشخصه یا تاویلاتی — ارکان شریعتی رفته مؤدی اوله جق بروجه ایله — قبول ایتدیرر، یا خوداونی شک و حیرت ایچنده براقیر. بعضیلری بوکا بدل ضبطی ذکر ایدبورلر. ضبط امور مشکله نک حلیفی امامه حواله ایتمکدر.

۴ — حیلہ تدلیس — تدلیس اکبر دین و دنیایی کندی مذهبنده کوسترمکدر؛ یا خود اصول نظر واستدلالدن بی خبر اولان زواللی آدمه «ظواهر عذابدر، رحمت بواطنده در» دیمکدر.

۵ — حیلہ تأسیس — تأسیس افشای راز ایتمک ایچون هر کسدن کندی اعتقادینه کوره عهد و میثاق المقدر. مدعو تاویلاتدن سؤال ایتدی « عادت السهبه پیغمبرلردن بیله عهد و میثاق آلدینی حلاله نصل اولورده بلا عهد و میثاق تاویل تجویز ایدیله بیلیر » دیر، مدعو آرزو ایتدکن صوکره قوی یمینلر، طلاق، عتاق، فداء اموال ایله یمین ایتدکن صوکره ظواهر رفع و انکاره مؤدی اوله جق صورتده تاویل اولنور، زواللی آدم تاویلی قبول ایتدی باطناً زندیق اولور، ظاهراً اسلام ایله مستتر اولور. شاید مدعو تاویلی قبول ایتیه جک اولور ایسه قوتلی یمینلر ایله تحلیف اولوندیتی ایچون اسرار باطنیه بی فاش ایدمیه جکدر. حال بوکه یمینک باطنیه عندنده اهمیت یوقدر.

۶ — حیلہ تشکیک — تشکیک دعواتک تجربه کورمه مش زواللی آدمه قارشو احکام شریعتدن برچوق مسائل حقنده سؤاللر ایدیله اولورده، احکام مذکورمه نک معانی ظاهره سنه بر طاقم و هملر احداث ایله مکدن، ارکان دینه شک القا ایتمکدن عبارتدر. باطنیه شوکی سؤاللری ایراد ایدرلر:

۱ — مسائل محسوسه: انسانک نهدن قولانچی ایکی، دلی بردر؟ نهیه اعصاب دماغه، اوراد چیکره، شرابین قلبه بتیشیکدر؟ یورطه طاووقدن می چیقار، یوقسه طاووق یورطه دن می؟

الهیات مجموعه سی صانی ۲

ب — مسائل دینیہ : مقطعاتك معناسی نهدر؟ حروف هجانك هر برينك نه معناری وارددر؟ نهیه ابواب جنت سکنز ، ابواب جهنم یدی اولمشدر؟ نهیه صباح نمازی ایکی ، اوکله نمازی درت ، آقشام نمازی اوچ رکعتدر؟ نهیه هر رکعتده رکوع بر ، سجود ایکیدر؟

الحاصل انسانه ، مذهبی نظرنده تزیین ایده جك صورتده تلقینانده بولنهرق مذهبك تاویلاننه هاند سؤللر ایراديله کنديسنی اصول دینده تشکيك ایدرلر؟ اونك طرفدن بوسؤللرك جوابی کنديسندن طلب ایدلديکی تقدیرده ایسه «تأویلاتی آنحقی امام یلیر» دینهرك بوصورته کتاب و سنتك معنای ظاهری ولغویرلی مقصود اولدیغنی بیلدیرلر .
۷ — حیلۀ خلق — خلع اعمال دنییهی اسقاط ایتکدر . تشکيك ایله زواللی آدم تاویلاتی اوکرتمك ایستر ، اوکا قارشو «آنحقی بزم امامز برده اونك طرفدن مذهبك اسرارینی کشفه مأذون قلینان ذات یلیر» دیرلر . بوصورته زواللی جاهلده نصوصك ظواهری مقصود اولیوب بلکه ظواهر ایله بشقه معنای مقصود اولدیغنی فکر واعتقادی حصوله کتیردیلهرك بوحیله ایله آتی احکام شریعت ایله عامل اولفندن واز کچیرلر .

۸ — حیلۀ ساخ — ساخ جمیع ادیاندن خصوصاً دین اسلامدن صیرلوق در . مذهب باطنیهی قبول ایدن همان تحلیف اولبور ، اوزرنده کی خلعت فاخرۀ اسلامییه ساخ و تجرید اولنور ، کنديسنه مقام نبشیرده «ظاهر قشر ، باطن لب کبی در ؛ برشینك لبی قشرندن دها خیرلیدر ، آرتق سنده بوحقیقت ونعمته آگاه اولدك» دینیر . یچاره آدم عبادتی ترك و محرماتی استیحلال ایتکلکی اعتیاد ایتکمه باشلادیمی آرتق اوکا قارشو مسدود بولندیریلان نقاب آچیلیر ، دینلیرکه : آجام ! اگر بزم هرشیدن مستغنی براله قدیمز اولسه یدی عبادك رکوع وسجودندن ، طاشدن معجول برینك اطرافنده طوافدن ، ایکی جبل آره سننده سعیدن نه فائده کورونیرایدی . ایشته بوسوزی تلقین ایتدکری آدم قبول ایتدیمی زمرة اهل توحیددن انسالخ ایدرك منکر زندیق اولور . سلخ مراتب دعوتك متهاسیدر ، بوندن صوکره هرشیثی ابا حایله لذاندی استعماله ، شرایعی تأویله باشلارلر [۱] .

ابن الصباح زمانه قدر باطنیه امام زمانه دعوت ایدر ، کتاب تصدیف ایدر ایدی . ابن الصباحدن اعتباراً باطنیه طریقت جدیدیه سلوک ایلبور ایدی . ابن الصباح اولاخلقی هر زمانده قائم وصادق اولان امامه دعوت ایدیور ایدی [۲] ابن الصباح [۴۸۳] سنه سننده

[۱] الفرق

[۲] غزالی شکل دعوتی اثرلرنده بیان ایدیور . - اسلام فلسفه سی تاریخی فورمه لری

الموتده قلعہ سنہ تحصن ایتمکھ اوندن سوکرا باطنیہ طریقہ قاعہ یه صوقولمق ، آدم اولامق طریقہ دوندی ؛ الموت حکومتی [۶۵۱] تاریخلرینه قدر اوراده قالدی ، هولاکو بوکا نهایت ویردی ؛ اوندن سوکرا باطنیہ اطراف واکتافه طاغلدیلر . درلودرلو یوزگوستردیلر .

حاکم بامرالله — حاکم امراللهک سلسلہ نسی شویله ایدی : حاکم بامرالله ابوعلی منصور بن العزیز بالله زار بن المعزالدین لله معد بن المنصور بنصرالله ابی الظاهر اسماعیل بن القائم بامرالله ابی القاسم محمد بن عیدالله المهدی در . فاطمیہ ویا عبیدیہ دولتک مؤسس ایشته بو عیدالله المهدی در . مهدویہ مذهبک رئیس ده بودر . عیدالله المهدی نک اولاد فاطمہ دن ، علویہ دن اولوب اولماسنده اختلاف اولونمشدر .

عبیدیہ اولا (۲۹۶) تاریخنده افریقیہ ده بنی اغلب حکومتنه وارث اوله رق اوراده تأسس ایلمش ، سوکرا (۳۵۷) ده مصرده تورک اخشیدی حکومتنه خلف اولمش ، مرکز حکومتی اورایه نقل ایلمش ایدی . مهدویہ نک مغربده ، مصرده خلی قوتلری دوام ایتمش ، مذهبلری یمنده کیمش ایدی . صلاح الدین ایوبی [۵۶۷] ده فاطمیہ حکومتنه نهایت ویرمش ، مصرده مهدویہ مذهبی برقامش ایدی .

حاکم بامرالله المنصورک پدری العزیز بالله روایتہ کورده ، خیری شور ، تواضی چوق ، خفالیق ایدلره فارشی عفوہ میال ، کوزل تدبیرلی ، عالی همتلی ، محبوب القلوب ، عاقل بر حکمدار ایتمش . کاول تورک لری خدمات دولتده قوللانان ، تورک ردن عسکری قوماندانلر نصب ایدن العزیز ایدی . سرکبی بینهک ایدتمک جهتی ده ایلمک اوکجه بونده کورلمش ایدی . اوعلی منصور [۳۷۵] تاریخنده دوغمش ، [۳۸۳] ده کندیسی طرفندن ولی عهد نصب اولونمش ایدی . [۳۸۶] ده وفاتی اوزرینه منصور مقام حکمدای یه کچمش ایدی . عادت معاده وجهله حاکم بامرالله لقبی ایله تلقیب اولوندی . مهربنده « بنصرالله العظیم الولی بنصر الامام ابوعلی » یازلی ایدی [۱] . منصور ریاست حکومتنه کچنجه خلق باباسنک ازنجہ کیده چک اعتقادیده ، خیرامینده ایدی . بوندن دولایی کال رغبتله کندیسه بیعت اولندی که اووقتلر اون بر یاشلرنده ایدی . پدری وفاتندن اول امور مملکتی تدبیر خصوصنده خدمه سندن (سجیلیایی بر جوان) ه حواله ایتمش ایدی . بر جوان برمدت اداره امور ایتمش ایدی . فقط غرب طرفلرینک اداره سنی درعهده ایدن کتنامه شیخی واولوسی ابن عمار بر جوانه علیه ایتدی ، امور مملکتی اداره یه باشلادی کندیسه « امین الدوله » لقبی ویردی که فاطمیلر ده بولقب ایلمک لقب ایدی . ابن

عمارک آرقداشلری حاکی قتل ایله مملکتی اوندن قورتارمق خصوصنده رأی ویردکاری حالده مجرد حا کمک یاشتی نظر اعتباره آلهرق حا کمی استضعاف ایتش ، بورائی قبول ایله مامش ایدی . کتنامه لیرظلم و تعدی به باشلا بهرق خلقک اموالی غضب ، قادینلری اسیر ایتشلر ایدی . بر جوان بونی منعه قادر دکیل ایدی . حا کمک کوشکننده حا کمی صیانت ایچون حا کم ایله برابر بولنور ایدی . پک زیاده صتیغیشجه شام والیسی تورک منجوتکیندن استمداد ایتدی . منجوتکین معظم براردو ایله مضر اوزرینه یوریش ایسهده ابن عمار طرفندن بویوک بر هزیمته اوغرادی . بر جوان بوندن ده بر شی قازانه مدی . حا کم [۳۸۹] ده جوجقلقدن چیقدی ، امورده تصرف ایتمهک باشلادی ، فقط بر جوانک وضعیق حا که آغیزکلدی ، بعضی خصوصده اوکا قیزدی . آرتیق اوندن قورتیلحق ایتدی . اوسنه ایچنده غنی صورته اونی اولدیردی . قبطیلردن فهد بن ابراهیمی وزیر ایدندی . اونی سودی . امور دولتی اوکا تسلیم ایتدی . فهد حسن تدبیره بولندی . حا که صدق اقله خدمت ایتدی . کیت کیده حا کمک حکومتی قوت بولندی . حا کم اله قوتی کچیر نجه زوریا کسایدی . پدینک مسلکتی آرقه ده بر اقدی . آزد قجه آزدی ، آزیغنی طاشدی ، ظلم و تجاوزی آزد قجه آرتدی . بر حالده دوره من حاله کلدی . خلق بالطبع اوندن یوز چویردی . اوکا سوگوب صایمغه باشلادیلر . اونی دائم قیزدیرر طوریرلر ایدی . حا کم حدتی رکابدار لرندن آلیردی . بویله لکه بر چوق رکابدارک قاننه کیردی . بر کون پک زیاده حا کمی قیزدیردیلر . حا کم مملکتی یاقه لری ، اهالی نک ماللری یغما ایتلری ، قادینلری اسیر قیملری خصوصنده سیاه کوله رینه امر ویردی . سیاه کوله رده بو امری ایضایه قالقشیدیلر . اوچ کون مصرده اهالی ایله سنیاه کوله لر آره سنده قتال دوام ایتدی . مملکتک اوچده بری قادیر یباندی . بر چوق قادینلر ، چوجقلر اسیر ایدندی [۱] .

حا کم بر طرفندن بویله خلقی اذا وجفایه دوچار ایدر ، بر طرفندن ده جامع ازهر قیوسنه بیاننامه تعلیق ایدر ایتدی :

بسم الله الرحمن الرحيم - هذا كتاب من عبدالله ووليه المنصور ابي علي الامام الحاكم بامر الله امير المؤمنين لاجل مسجد عبيد الله انكم من الامنين بامر الله الملك الحق المبين وامان جدنا محمد خاتم النبيين وابدينا على خير الوصيين وذرية النبوة المهديين آياتنا صلى الله على الرسول ووصيه وعليهم اجمعين وامان امير المؤمنين على النفس والحال والدم والمال لان خوف عليكم ولا

یتمت ید بسوء الیکم الافی حد یقام بواجبه وحق یوخذ بمتوجبه فلیوثق بذلك ویلعول علیہ
ان شاء الله وکتب فی جمادی الاخرة سنة خمس وتسعين وثلاثمائة والحمد لله وصلى الله على محمد
سید المرسلین وعلی خیر الوصیین وعلی الائمة المهديین ذریة النبوة وسلم تسلیما [۱]
بو بیاننامہ مؤداسنہ کورہ حاکم حقیقہ غایت عالی بر بادشاہ اولان جناب حاکم ،
بیغمبر منک ، حضرت علی نک امانلری ایله خاتک جانلری ، ماللری ، حاللری ،
شخصلری تعرضن مصون قلیور ، ارباب ناموس حقندہ هیچ بر تعرض وقوع بولمیه جغنی
تأمین ایدیور . آنجاق برحق حق صاحبنہ و برمک خصوصندہ ، برحد شرعی وقوعندہ
مواخذہ و عقوبت ایدیور . بیاننامہ ده شیعی بر مسلمان لسانی قوللانیور ، کنديسی اللہک
قولی ، امیر المؤمنین ، اولاد فاطمہ دن بیلیور .

بو اعلان سنہ سنہ ینہ بر چوقلری حاکم تجاوزینہ معروض قالمشدر . نتہ کیم قاضی-
القضائی یا قشدر [۲] حاکم سفک دماپی سورایدی ، فقط مال خصوصندہ جو مرید ایدی [۳] .
حاکم بامر الله یالیکز ظلم و تجاوزده قالمدی ، علم غیب صاحبی اولدیغنی ، جناب حق
ایله سوبلشدیکنی ادبا ایتدی . دها زیاده ترقی ایدرک دعواى الوهیتہ قالمشدی . آرتیق
شیعہ سی طرفدن کندوسنہ « حاکم بامرہ » [*] دیندی . کیت کیده بو استعمال غلبه
ایتدی چونکہ کنديسی معبود بیلور لر ایدی . حاکمک دلیجه امرلری ، نیلری پک
چوق ایدی .

حاکم الوهیتی اعلان ایتدکن صوکر ا خلق اونى کورونجه ، یا واحد ! یا احد !
یا محي ! یا میت ! دیرلر ایدی .

حاکم بر کره قیزدی کندينی طوته ماز ایدی . پدربینک وزیرى اولان وزیر کبیر
قبطیلردن عیسی بن نسطوری هیچ بر سبب اولمقیزین علی اولهرق بو یونى اوردردی .
[۳۹۱] ده ابن عمارى ده اولدردی [۳] . سودیکى ، امور دولتی کنديسنه تودیع ایتدی کینه
قبطیلردن وزیر قهد بن ابراهیمک ده بوینی اوردردی ؛ ۳۹۳ ، بو ایکیسندن صوکر حمزه بن
علی نامندہ برنی وزیر نصب ایتدی . حمزه بو یوک برداهی ایدی ، علمی ده کنیش ایدی . حاکمک
تغالبه ، دلیلکنه ، دیکشکلکنه ، کورونان زندیقانغه باقدی ، اوکایا قلاشمق ایچون تدبیردوشوندی

[۱] Exposé de la religion des druses

[۲] Exposé ، دائرة المعارف [۳] دائرة المعارف

[*] کندي امری ایله حاکم دیکدر . مع مافیہ «بامرہ» ده کی ضمیر ، منوی اولان لفظه جلاله ده

زاجع اوله نیلیر . بو حالده بولقب هنوز دعواى الوهیتہ قالمشده دن اول ویرلمش اولور .

نهایت اونك ایچین بر مذهب مخصوص وضع ابتدیی . ایشته بو مذهب مذهب توحید .
درزی مذهبی ایدی . حمزه نك وزارتی [۴۰۸] سنه سنه مصادف ایدی .

حاکم [۴۰۰] ده برچوق خصوصی ، ازان جمله ، ملوخیه ، جرجیر ، متوکیه کی
بیگلری منع ایلش [۱] ، برچوق امرلری اده سنده مذاهب مختلفه به منسوب اولمیرلیه برابر
مسلمانلرک امر دینده سربست بولندقلری حقنده بر امر ویرمش ایدی .

حاکم بامرالله مصرده « دارالحکمه » نامیله بر مدرسه انشا ایتمش ، قیوسی ، هرکه
آچمش ایدی . بو مدرسه ده کی تلقینات ایله دولت عباسیه بی محو ایتمک ایسته مش ایدی ، بورایه
برچوق کتب علمیه ، آلات هندسیه وضع ایتمش ، برطاقم مدرسلر تعیین قیلمش ایدی . اسماعیلیه نك
مهدویه قولتی تأسیس ایدن فاطمیلر عبدالله بن میمون القداح طرفندن وضع اولونان مذهبی تعلیم
ایدرلر ایدی . اولرده او مبادیدن مأخوذ برطاقم تعالیمت وارا ایدی ، صرده سیله شو بیله ایدی :

۱ — قرآنك ایچ یوزینك مکتوم بر معنی اولدیغنی تعلیم ایتمک .

۲ — سبب معرفتی ائمه معصومینك تعلیمنه حصر ایتمک .

۳ — خلافت آدمدن بری دوام ایده کلان نطقاء سبعه بی وائمه سبعه بی ، ائمه سبعه نك ،

ایمان حقیقی بی نشر ایچون اون ایکیشر رسوللری اولدیغنی اولدیغنی تعلیم ایتمک .

۴ — فیتاغورث ، افلاطون ، ارسطوکی فلاسفه یونانیه نك اقوالندن دلیل کتیره نك

شرایع ناموسییه نك شرایع عمومییه و فلسفییه تابع اولمسی لزومی اورتیه قویه رق اسلامییه
بونقطة نظاردن تدقیق ایتمک .

۵ — فلسفه دن کچرک اسراره چیقمق .

۶ — انبیا ورسل کرامی ، معادی انکار ایتمک در .

۷ — رئیسک ویرمچی امری کور کورینه انکار ایتمکدر .

مهدویه ملوک عیدیه نك عصمته قائل ایدی . حسن بن الصباح حاکم بامر نك بو

مدرسه سنده تعلیم ایتمش ، مهدویه نك تزاریه دالنی تشکیل ایلش ایدی . قدماء مهدویه

باطنییه دن اولمقله برابر ساده دلان خالق اغفال ایچون ظاهرده زهد ورع صاحبی کسایلر لر .

احکام شرعه اعتنا ایدرلر ایدی . چونکه اها ایسی عمومیته ظاهر شرعه متمسک ایدی لر .

ما نك اورتوره قالموسی — حاکم سلطنتک یکر می بشنجی سنه سنده اوتوز یدی

یاشلرنده ایکن اورتودن قالمشدر بو بایده باشلیجه اوچ روایت وارد :

[۱] ملوخیه معاویه نك طعابی اولدیغندن ، جرجردینلان بقلده عائشه صدیقیه به نسبت ایدلدیکنندن .

متوکیه ده عباسی خلفاسندن متوکیه منسوب اولدیغندن دولایی منع ایلش ایدی — دائرة المعارف

۱ — اهل دولتك خبر ویردیکی ، مورخیتك نقل ایتدیکی خبردر . بوخبره کورد .
 حاکم قتل اولومشدر . شویله که حاکم عتل و شرعه صیغماز ، بری برینه اویماز اطوار
 وحرکاتی نهایت کندوسنک قتلنه سبب اولمشدر . حاکم آدم اولدرمه دن اصلا چکنمز ایدی .
 بر کون مرکنه بیدی ، جامع قپوسنه کلدی ، مرکیندن ایندی ، رکابدارلرندن بری .
 طوتوب بره یاتیدی ، قارتی یاردی ، باغصاقلربی چیقاردی . آلی بیقادی ، کچدی کتدی .
 خواصندن بر جماعتی آتش آتش ایدی ، اولدردیکی آدمک تکفین و تدفینی امر ایدر ،
 مقتولک عالمه سفی قبره کیتمه که اجبار ایلر ایدی . بوقادار قتل ، ظلم واذا ایله برابر مرکنه .
 بیزه قامرده یالکیزباشنه کزر ، صحرالرده دولاشیر ، جبل مقطمه کیدر ایدی . عسکرلری
 برچوقاقوامدن مختلط ایدی : تورک ، روم ، باغار ، سیاهی ، بربری قاریشیق ایدی ، خدامی دم .
 بویله قاریشیق ایدی . قتلی حفته ایلمک روایت شویله در : قیزقارداشی سیده الملک ایله اردلری
 بوزولدی ، حاکم اوکایابه جنی کوتولکی کیزله یوردی . برده عسکر قوماندانلرندن امیر سیف الدوله
 ابن دواسه قیزمش اوکاده کوتولک یایق ایسته یوردی . هرایکینه ده کوتولک یایق ایچون
 فرصت کوزه دیوردی سیده الملک بونی سزدی ، بوکره بوده حاکمی اولدرمکی دوشوندی ،
 برکیجه علی الغفله کوشکنندن چقبوب ابن دواسه واردی ، ابن دواس اوکاپک چوقا کرام
 و تعظیمده بولوندی ، آره لرنده شویله بر محاوره کچدی :

سیده الملک — قارداشمک یایدینی حالاری بیلیرسک . برچوق قانلر آقیدی ، شهرلر
 خراب ایتدی ، وجوه دواتی ، اصحاب مناصبی اولدردی .

ابن دواس — اوت بونلری بیلیورم .

سیده — بن سکا هم کنیدی هم سفی قورومق خصوصنده سنک ایله استشاریه کلدم ،
 بن ایی بیلیورم که او ، بنی ده ، سفی ده اولدرمکی آیدن ایی به قورمشدر . قورقارم که
 برکون خلق غلیان ایده چک ، اوده هلاک اوله جق ، بن ده هلاک اوله جقم ، یازیق که بودولت
 آلدن چیقه جق در .

ابن دواس — بوبایده نه کی تدبیر دوشوندک ؟

سیده — بکا قالیرسه یارین جبل مقطعه چیقه جنی وقت اونو اولدرمک اوزوه برطاقم
 آدملر کوندریرسک ، اونک یاننده آنجاق برکابدار واردر . اکر او قتل اولنورسه اوغلی
 برینه کچر ، سن ده مدبر مملکتی ، وزیر اولورسک ، تخصیصاتکه بوزیک آتون ضم ایدرم .
 بونک اوزرینه سیده الملک کوشکنه دوندی . ایتسی کونی حاکم عادتی وجهله یالکیزجه

جبل مقطمه کیتدی . ابن دواس اون سیاہ کولہنک ہر برینہ بشیوز آلتون ویردی ، کولہ لر
 حاکم دن اول جبل مقطمہ واردیلر ، بوضو قوردیلر . حاکم اورایہ کلنجہ ہمان اوزرینہ
 هجوم ایدرک حلوان قربندہ خنجر ایلہ اولدردیلر ، جشمہ سنی بر قویویہ آتدیلر ، البسہ سنی
 دوکملری ایلیکلری اولدیغی حالہ حمارینک یانہ براقدیلر ، کلوب وقوعانی خبر ویردیلر .
 یر قولہ کورہ جشمہ سنی قیز قرداشنہ کتیردیلر ، اودہ جشمہ سنی آوندہ بریرہ کومدی . فقط
 یوقول بک ضعیفدر .

بووقمہ ۴۱۱ سنہ سندہ شوالک یکر می بدیسندہ بازار اترسی کیجہ می وقوع بولمش ایدی .
 خلق شوالک نہایتہ قادر معتاد اولان مراسم ایلہ عودتنہ منتظر اولمشلر ایدی ، ذی القعدہ نک
 اوچنجی کونی حاکم خواصندن اولان اولان بلغارمظنر ، تورک نشتکین وقاضی القضاة رطاقم
 کیسہ لرایلہ دیر قصرہ کلدیلر ، اورادہ ایکن «قر» نامندہ کی قبر مرکبی ، آلری قیلنج ایلہ
 اورولمش ، کی اگر می اوستندہ دوریور کوردیلر ، اونک ایزنجہ کیتدیلر ، حلوانک شرفندہ کی
 برکہ یہ واردیلر . یالیکز حاکم البسہ سنی بولدیلر . ایلیکلری چوزولماش ایدی ، خنجر اثری دہ
 وار ایدی . آرتق دوندیلر قانندہ شہہ ایتدیلر ، عسکر لر سیدۃ الملکہ مراجعت ایتدیلر ، حاکمک
 عدم رجوعنک سینی صور دیلر ، سیدہ الملک قوماندانلرینہ مال طاغیتدی ، اترسی کون حاکمک
 اوغلی علی بہ البسہ فاخرہ کیدردی . عسکر لر ایسہ کوشکک اطراقندہ ماجرای او کریمک
 ایستہ یورلردی . اونلر بو حالہ ایکن ہمان چوجق علی چیقیوردی ، او کندہ دہ وزیری بو انیوردی .
 وزیر اونلرہ «دوات قولاری!» ، دیہہ خطاب ایدرک چوجنک مصرہ حاکم اولدیغی اعلان
 ایتدی ، حضورندہ بری اویدی . کندیلرینہ مال طاغیدیلان قوماندانلردہ بویلہ یابدیلر ، اترسی
 کونی کندوسنہ بیعت اولوندی ، «الظاهر لاعزاز دین الله» لقبی ویرلدی . سیدۃ الملک خلقی
 طویلا دی اونلرہ احسان ایتدی . اموری حسن صورتلہ ترتیب ایتدی ، امر حکومتی دہ
 ابن دواسک الیکہ براقدی ، حیلہ یہ باشلادی .

قادر ابن دواسہ دیدی کہ «بز بوتون احوال مملکتی سنک الیکہ براقہ جغزہ تخصیصاتکی
 آرتیرہ جغزہ خلعت فاخرہ لریکہ جکسک ، برکون اختیار ایتدہ بونی یاپلم ، بو حال بین الناس
 شایع اولدی . کونک برندہ ابن دواس بوتون قوماندانلری کوشکک نہ دعوت ایتدی ، ہپسی دہ
 کوشکک کلدیلر . ایش یولنہ کیرنجہ آدملرینہ قپولزی قادیلانہ فی امر ایتدی ، آدملرندن رینک
 آئنہ برقیلیچ ویررک ابن دواسہ کوندردی ، دیدی کہ ابن دواسک باشی اوزرندہ دور ، قوماندانلرہ
 «ایشتہ افندیکنزک قاتلی!» دی ، سوکرا قلیجفی اور . او آدمہ امری موجبہ یابدی ، ابن
 دواسی اولدوردی . ہیچ برکیسہ سس چیقارمدی . [۱]

مقرری حاکم قیز قزنداشی طرفندن قتل اولمسی کیفیتی دوغرو بولمور . بوبابده کجیح اولان قول مسلمانلر محضا غیرت دینیله لرندن ناشی حاکمی اولدر مشر ایدی .

۲ — مصر قبطلرندن اولوب اوزمانلر حوادث یازانلردن بعضیلری حاکم غیبوتی حقهنده غریب بر فکر در میان اید بوزلر: حاکم بامرالله دین عیسوی حقهنده چوق مناظره ایدر ایش ، مسیحک لاهوت وناسوتی ، موتی ، ایکنجی کره دنیایه رجوعی خصوصنده اوزون اوزادییه مناقشهده بولنور ایش . کیزی کیزی دین نصاری علماسی ایله بولوشور ، بوبابده کوروشور ایش ، خلوتده عبادت ایدر ایش . آلآن ابن العزیز یعنی حاکم بامرالله خلوتی دیه بر خلوت وقتیه حاضرله دینی خلوت ایش ، نصرانیتک تعلیماتی تحیل ایدر ایش . حمزه اولعلیات نصرانیه دن دین توحید اولان درزی مذهبه بر جوق اشیانقل ایش ایش . حاکم عادتی بوایش که مقطمه یالکنز چیتار ، یا خود آدم لرندن یک آزی بولوندر ایش . بوتون کوتی یا کوننک بر جوق زمانی دیر شهرانده راهلرندن بعضیلریله وقتی کچیرر ایش ، تعلیمات مسیحیه میاننده ادراکی کوچ مباحثی حقهنده اولر ایله مباحثه ایدر دورر ایش . سوکرا عودت ایدر ، فقط بو حالی وزیر ی ومدیر مملکتی حمزه دن ماعدا هیچ بر فرد بیلمز ایش . ایشته حاکم دیر شهرانده ، ازواده ایکن اجل موعودیه وفات ایش ایش . [۱]

اهل دولتی قتل اولوندیغی ، کندی شیعه سی غیوبت ایتدیکنی خبر ووروب دورر ایکن اجل موعودیه دیر شهرانده منزوی ایکن وفات ایتدیکنی بیلدیرمک اغرب الغرائب ، اعجب العجائب بر خبردر .

۳ — حاکمی معبود بیلان تبعه سنه کوره حاکم خلقده کوردیکی فتنه وفساددن ، خلقک ارتکاب ایتدیکی کنهلردن ناشی اولنره غضب ایش ، محضا بو حاللرینی کورمامک اوزره بر بستانده سرداب دروننه کیره رک اختفا ایش در . کندوسی حی و باقی اولوب خلق رجوع وتوبه ایتدکری ، وحسن نیت صاحبی اولدقلری زمان شمیدییه قادرکن ادیان کاذبه عمللرینک کذب میدانه چیتار مق اوزره تکرار دونوب کله جکدر . بو اعتقادک اختراع اولونمک برسبی وار ایدی : حاکم غیبتدن سوکرا لاهوت باشقا بر جسمده ظهور ایدر کبی شیعه سی بر خطایه دوشر لر ایدی . محضا بویله بر خطایه دوشمامک ایچین حمزه بوفکری شیعه سنه تلقین ایش ایدی [۲] . بو اعتقاد اولنرک افکار و معتقدانلرینه او یغون کلیر بر اعتقاددر . چونکه بو غیوبت امامیه اثنا عشریه اعتقادنده کبی مهدی نک غیبوتیه شبیه ایدی .

حاکم تغیب ایتدکن صو کرا آنجاق یوم قیامتدن یعنی دین توحیدک فوزوظفر کوندن
ماعدنا هیچ بر زمان ظیور ایتیه جک در. بویاده وضع اولونان اسله واجوبه شویله ترتیب
اولونور [۱].

— بز یوم الدیندن [۲] نه آکلاملی بز؟

— اوکون ، مولانانک کسوه ناسوه بورونه رک ناسی قلنج ایله دین توحیده دعوت
ودوچار مجازات ایده جکی کون در .

— بو حقیقت نه زمان ظیور ایده جک؟

— بوراسی مجهولدر . فقط اونک ایچین برطاقم علامات واردر .

— علامات نه کبی شیلدر ؟

— پادشاهلرک رعیه لرینه کیف مایشاء تصرف ، نصارامک قلمط ایتدکری
کورلدیکی کون .

— بومدهش ایش هانکی ایده تام بوله جقدر .

— حساب هجری ایله جمادی ویا رجب آیلرنده [۳]

— مولامن تغیب ایدنجه نه براقشدر ؟

— جامع قپوسنه آسیلی اوله ق بر منشور براقشدرکه بونک نامی « سچل معلق »

اولوب مضمونی ملخصاً بروجه آتی بیان اولنور :

« بسم الله الرحمن الرحيم . آیتده کی مکافات ؛ آنجق اگری یوللردن اعراض وجهلانک
حماقتندن تباعد ایده رک ، ایمان حقیقی ایله اله تعالی یه و امیر المؤمنینک امر مخلوقانه اعتنا
واهتمام ایتلرینی کندیلرینی تفویض ایتش اولدینی نواب وشهدا و وکلاسنه ایمان ایدنلره
مخصوصدر . بونک کی ، اللهمدن قورقوب عن صمیم القلب یوم الدینه شک وشبهه دن عاری
ایمان حقیقی ایله ایمان ایدن ابرار ایله کوریشوب قاریشمانلرده نصیبیه داردر . اله خیر
ایشیلرینی مستحق اولدقلمری مکافاتدن محروم بیورماز . بغض وعداوتده حقه مقاومت
ویوم الدینی انکار ایدن مرایشلره ، کذابلره ، ایلنسلره ، اشرار وعصیانه منحصردر .
بونلری واگری یوللره کیدنلری غضب الهی اطرافنی ملارار .

[۱] Exposé - دائرة المعارف

[۲] جزا وحساب کونیدر، دیان هیچ یرفردی براقیوب هپسنگ حسابی کورن ، اوکا کورده

جزا ویرن تاگری تملادر .

[۳] « یارب انجزو عدهم بولیم * فی دار مصر فی جمادی ورجب - تری العجب بین جمادی

ورجب » سوزلی بوکا اشارتدر .

ایشته بوکات متقدمه دن سوکره الله تعالی حضرت امرینه عرض تعظیم و پیغمبریمز حضرت محمد و آلی اوزرینه ادای صلوة و سلام اولندقدن سوکره بو منشورک کاتبی طرفدن برطاقم تو بیخات ، منافع و وصایا ذکر و انیان اولنیور و منشور مذکورک نهایتده دینلیورکه « بونی امیر المؤمنینک قولی [ذی القعدة سنه ۴۱۱] تاریخده یازمشدر .

بو منشور بتون عالمه ، عامه به خطاباً تسطیر اولندیفی جهتله بونده حاکمک لاهوتی متضمن الفاظ و اسما ایله خطابات کورلیور ، بالعکس امیر المؤمنین ، نائب الله کی تعبیرات استعمال اولونیور . بو خصوص شایان استغراب کورلمه مایدر . چونکه دین موحدین تعلیماتی اقتضا سنجه بو منشورده کی اسما ، و الفاطک آرزو اولندیفی وجه ایله تفسیر اولنمسی قولای برایشدر . مثلاً بو منشورده ذکر ایدلمه مش اولان « اسم الله » حاکمک آنجق اسم لاهوتی سیدر . ذکر اولنان « نائب الله ، امیر المؤمنین » لفظ لری ایسه ناسوتی اسم لریدر . بونلرجه کتب دینه دن مقول اولان آیاتک کافه سی بویولده تفسیر اولنور . [۱]

حاکمک غیوبت ابتدکی زمانه ، زمان تجربه و فترت و سائر دینلیور . حمزه ، مؤلفاتدن برنده دیورکه :

« ای قرداشرا ! استعداد دائم اوزره بولنکیز ، حال حاضر کزی برحالت مضره ظن ایتمکیز . چونکه بو حال ، سزک ایچون جداً نافعدر . آز بر زمان سوکره دشمنلر کرک زوجه لرینی طول ، ویل و خسران ایچنده کوره جکسکیز ؛ آنلردن انتقام کزی آله جقسکیز و سز لر امرأ ، شرفاً عنوانلریله یاد اولنه جقسکیز ،

ایشته حمزه نک بو سوزینه و اجزاء سبعة دن جزی اولده وارد اولدیغه نظر آ حاکم و حمزه نک غیوبتی یدی سندن اقل اوله ماز ایمش ، و حاکمک سیاه البسه اکتسا ایلمسی ؛ کندیسنک غیوبته و مؤمنینی و قوللری آنک غیوبتدن سوکره یدی سنه ضیق و ظلم ایچنده قاله جقلمینه ، باشنده کی صاچلری صالیور رسمی ده امام حمزه نک ده اختفا ایده جکنه [۲] رمز و اشارت ایمش . [۳]

وزیر به الدین ایسه ؛ هرا یکیسنک قریباً عودت ایده جکلرنی ذکر ایله اکتفا ایلمشدر . بونک بیاننه کوره ظهور لاهوتی ؛ مصرده جمادی یا خود رجب آینده واقع اوله جق ، قدرت کلیه به مالک بولنان مولی ، اله ، حاکم ؛ مخلوقاتنه ینه مخلوقاتی صورتنده ، حاکم

[۱] دائرة المعارف - التلید .

[۲] چونکه انسانک باشی امام کی در .

[۳] دائرة المعارف - التلید .

شکلنده کندیسنی کوستره جکدر . حاکم اطراف جمهور ملاحظه کرام وارواح فحام ایله محاط اوله رق واقع اوله جق اولان بو ظهورینه « صورت انبعاثیه روحانیه » دینیر . دیگر وزیر مقتفی ؛ بر رساله سنده حاکم یوم الدینده کی بو ظهوریه کوریه جک اولان صورت انسانی سینه محل قریب ، بمضاده دوحه الفرج و محل قدرت دینیلیر دیور . [۹]

بو باده کی کتابلرده ذکر اولدیغنه نظر آظهورمذ کوری علامات مختلفه سبق ایده جکدر . بهاء الدین ؛ مقالاتنده دیورکه : حاکم ازمنه قدیمه دینیری ادیان کاذبه معلمک خروجنه مانع اولان پرده پیرتیلدیغی وناسک کندیلرینی کتاہلره و افساداته قابدیرقلری وقت ؛ عودت ایده جکدر . بومعلم خادع ؛ مسیح دجال در . بونک برده مخادعی واردرکه اسمی « الحد » در ؛ مرقوم ؛ آلدادیجی اولوب صوک درجه فتنه و فساد ایقاع ایده جک و ایقاع ایتدیکی خساراتدن ارض اقباطده هیجان عظیم حصوله کله چکی کبی بر زلزله ایله ده قسطاط بنالری بیقیله جق و اشبو مدینه ده دیگر بر مخادع ده اظهورایده جکدر . کندیسندن خروج ایتمش اولدیغی حاب شهرینک ده مسیح دجالک عسکر لریله دوچار خرابی اولسی علامات قیامتدن اولوب بو وقت افواہ دینه جک که زمان قیامتک مخادعی اولان الحد ، بر روز نحسده جلیدن چیقمش ، روملر طائفه سی رایتی آلتنده طویلانش در . مرقوم شهبه سز حاب شهرینی محل ویل و معرکه حرب حالته کتیره جکدر . ایام اخیرده ظهور ایده جک اولان دابة الارضک ده مسیح دجاله رمز و اشارت اولدیغی ظن ایلمکده در . سوریه ده برطاقم زلزله لر وقوعیله طوائف مختلفه عائد بنالرک دوچار انهرام اولسی ، ایمانک ضعیفی ، موحدینک مضایقه شدیدیه دوچار اولوب نصارانک اک یوکسک درجه لره ارتقارلی کیفیتیه ده علامات سابقه قیامت جمله سندن در . [۹]

درزی کتابلرینک مطالعه سندن آکلاشلدیغنه کوره یوم قیامتله آمجق دین توحیدینک مظهر نصرت اوله رق بتون انسانلرجه شایسته قبول کورلمسی و بوضورتله دیگر کافه ادیانک ابطال اولنسی و هر کسک نصیبی تعین ایده رک موحدینک نائل مکافات و دیگر لرینک ده یو دنیاده دوچار عقاب و مجازات اولسی مقصود در . بو باده حمزه دیورکه : « مولانا ؛ سیف قدرتی نیم وزارتله اظهار ایده رک عصانک جمعیتلرینی پریشان ایله جک ، مشرکینی اهلاک ایده جک و بونلرک عاقبتلرینی انظار عامیه کوستره جکدر . بوسیف غضب و انتقامدن قورتوله بیلنلر جزیه اعطاسنه محکوم ایدیله جکلر و موحدیندن ایرلملری ایچون البسه مخصوصه

اكتسا ايملى اجبار اولنه جقدر . غصاة و مشركين ؛ اوزرلرندهكى علامات مختلفه . واعظا ايدمه جگلى مقدار جزيه اعتباريله برطاقم صنفله آريله جقدر [۹] . قيامت مسئلهسى آريجه يازيله جقدر .

حزبه حاكم غيبوتندن صوكر اوج آي ظرفنده اهل شامه برمكتوب كوندردى اويله ظن اولنوركه بومكتوب صوك يازيسى اوله جقدر . چونكه دامادى اسماعيل بن محمد التيمى نك يازيسيله يازلمش بولومش ايدى . بونك تاريخى ايسه [۴۱۲] سنه سنك اوائله تضادف ايدبور . ايشته بوراده غيب زمانى تحديد ايدبور ايدى ، بوايسه موحدى تظمين ايمك اساسنه مبق ايدى . چونكه كنديلزينه غيب خبرى كنتجه خوف وتلاشه دوشمشلر ، بوندن تشام ايمشله ايدى .

صوكر احمزده اخفا كاهه چكيدى حمزه نك اختفاسى حقهنده صحيح بر خبر بوقدر بهاء الدين اونك اختفاسى حقهنده شويله ديور : معبود غائب اولونجه قائم الزمان نصل دوره سيلير ؟ اونك وجودى آرتيق مستحيل اولور [۲] .

بهاء الدين ؛ ديكر بر كتابده حمزه نك اختفا كاهندن خروج ايمك خصوصنده تاخر ايمه جكي وتهامده يا خود اقصاى عين ده ظهور ايدمه جكنى بيان ايله بوبابدهكى املقى هجرتك [۴۲۸ و ۴۲۹] سنه لرينه تعليق ايلديكى ذكرايلش ، حمزه نك ۲۲ نجى و هجرتك [۴۳۰] نجى سنه سنده ايسه رئيس الحق ، امام منتظر مهدي نك ظهورات لاهوتيه نك شرفى مدافعه ايمك اوزره ظهور ايلديكى و ناسه ، حق ايله شاهد اولديعى و قائم تسميه اولنديعى ، چونكه اشرف مقامانده قائم اوله رق ناسى امامتله بتون مخلوقك خالقى ، ارض و سماونك صاحبي ، قدرت كلي نك مالكي بولسان مولانا اله ، حاكمى توحيدده دعوت ايلديكى وايشنى اتمام ايتدكن صوكره نزد ملكوت پدردهكى (حاكم) عزلتكاهنه چكديكى ، حكمتى ايجانجه دور وزمان مقدر انقضايدير اولنجه به قدر اوراده قاله جفى افاده ايمشدر .

ينه بهاء الدين ؛ ولى الحق ، امام قائم منتظر اولان حمزه نك غيبوتندن بحث ايله او كا دعوتنه اطاعتى متضمن اولوق اوزره يازدينى بره السفر الى الساده... رساله سنده شو مآله اداره كلام ايمشدر :

« بوزمانك عقلى حكمت كتابلرنده اعلان ايمش اولديقى سفره عزم ايمشدر ؛ عقل مشارالیه ديكر كتابلرنده بو حقيقى رمز ايله ذكرا ايمش ايدى ايسه ده آكللا شيلماش ايدى . كنديسى بك جوق كوله به ، ثروته ، اراضى به مالك ايدى . سفردن مقدم خدامنه ،

اهل بیتنه بك چوق عطا یاده بولندی . باقی قالان اموالنی ده عمومه احسان ایلیدی . سفردن اول خدامنی شویله برنظردن کچیره رك استحقاقلرینه کورده اونلره رتب مختلفه بخش ایلیدی ؛ اونلرك ایچلرندن الك حاذقنی اختیار ایله ثروت و اراضیسنی آکا تسلیم ایتمدی دیکرلری آنك هر امرینه اطاعت ایتمدیله . شو قدرکه حمزه نك غیبوتی اوزرندن هنوز قرق کون قدر برمدت کچر ، کچمز آنی و آنك انعاماتی اونوتدیله .

« الإغدار والانذار الشافیه لقلوب اهل الحق من المرض والاختیار » نام رساله نك کاتبی حمزه اولدیننی ظن اولتمقده در . کرچه بورساله ده تاریخ قونامشدر . فقط مندرجاتندن حاکمک غیبتندن صورکه بازلدیننی آکلاشیلمقده در . چونکه بورساله نك کیتابده محلی رساله غیبتندن صورکه واقعدر . بورساله ده ذکر اولنیورکه :

« حمزه ؛ امامدر یاقینده غیبوت ایده جک و قریباً عودت ایده جکدر » اساساً مذکور رساله بی یازمقدن مقصد اتباعنی خدعه کار ابن البربریه نك تعلیملرندن تحذیر ایتمکدر چونکه حاکمک غیبوتی اوزرینه ابن البربریه دوچار ضعف اولان قومنک عزمننی تقویه ایتمک اوزره امامتنی ادعا ایتمش ایدی . ایشته بوکا عائد اولوق اوزره رساله ده بوجه آنی کلمات ایراد اولنیور :

« بیلکیزکه بن ؛ امام منتظرم . بنابرین ابن البربریه نك اکاذیبندن حذر ایذکیز ، ناس ؛ آنجق بنم وزارتمله ثواب و عقاب کوره جکدر ، غفران و سلامی بخش ایده جک بنم . یوم مقررده مولانا حاکمک سینی ایله ظهور ایده رک بالعموم ناس حقیقده استحقاقلرینه کوره معامله ایده جک ، دشمنلر نرزدن انتقام آله جق ، عصائی چولوق چو جق دیمه به رک قتل ایده جک ، قادینلری اسیر ایله جک ، حاصلی سزک ایچون اخذ تار ایده جک اولان بنم ، اوکونده دشمنلرکز ایچون برماجاً و یاردجی بولونمیه جقدر . ایشته بوایشلرک هپسینی بنم الله تمامنه جق ، بو اجرا آنی کوره رک مؤمنین غریق لجئه سرور اوله جقلردر . قرداشلرم ؛ بیلکیزکه بنم سزک آرا کزدن غیبوت سزنی و دیگر ایناء ادیانی امتحان ایچوندر . بنابرین ابلیس کاذبک (ابن بربریه) نك تفوهات باطله سنه متقاد اولیکیز طریق رحیمه سلوک ایذکیزکه حق و حکمت میوه لرلی دوشیره سکز که رحمت و سلامته نائل اوله سکز . قصه بر زماندن صورکه واقع اولان بر حادثه بی مشاهده ایده جک سکز که بوندن موحدین منتفع ، اعداده دوچار ذلت و خذلان اوله جقلردر . بو حادثه ، خانه سندن اوزاقلاشمش ، پرده نك آرقه سنده اختفا ایتمش ، یاقیندن ناصل کورولورسه اوزاقدن ده اوله کورولور برذات ، یعنی انصار الله بدن

سری طرفدن وقوعه کتیریله چکدرکه مذکور ذات ؛ ینبوع مجد و شرفدر ، ترگدن ، خزر دن دکلدرد ، آکا مغرب تسمیه اولنور ، غریب الوطن والاعمال کی ظهور ایلم . دالدیه ککز حال غفلتدن ایلیککز . چونکه اونک زمان ظهوری یک قریبدر . بورسالم . یکا اطاعت وامامت می اعتراف ایندلره عقلربی ، دیده لرینی تنویر ایتمک اوزره کوندولمشدر . فقره داسلمرم ؛ استعداد کز اوزره دائم اولککز بو حالت جازیه کزی سزک ایچون مضر ظن ایتمیکز ؛ بالعکس نافع وسزک ایچون مکافات ابدیه به نائلیتی مستلزمدر . [۱]

حزبه شخص وموقعی شوبله تعریف ایدیور : « حاکمک یاردینی ورحتی داخل وخارج اعتباریله یکا متوجهدر . بنم بتون اتماء احکام شرف ورفعت و امتیاز صاحب اولدیلم . آنلرک عامه اوزرینه شرطه [۲] وولایت خصوصلرنده حق تقدیمی اولدینی کی اصحاب سیادات تردلرنده دیله دکبری قبول اولنور . ایلیچلم ایسه حضرت لاهوتیه رسائیل ووثاقه واصل اولورلر . - رساله الصیحة الکاسه

اشبو فقره اخیره دن استدلال اولدیغنه کوره حمزه قاهرده اولیوب مخفی بولدینی محلدن ایلیچیلری واسطه سیله حاکم ایله مخابره ایدرمش . ینه مذکور ۴۰۹ سنه سنک ربیع الاولنده حمزه طرفدن امر محافظه سنه اهتمام اولنسی لازم کن اموری حدوده موضوعه بی تجاوز ایتمه سفی ، امور موحدینی معرفت سوداسنه دوشمه سفی مین اولق اوزره قاضی القضاة احمد بن محمد بن العوامه برکتوب یارلمشدرکه مالی شوبلدر :

سنجه مقصود اولمایان و ازدواج ، طلاق ، شہارات و سنائره کی سنک حقوقک جمله سندن بولمایان هیچ بر خصوص حقنده امور موحدینه مداخله ایتمکدن قطعاً احتراز ایلت . سکا اصحاب و صالحدن بزی مراجعت ابتدیکی و آنک موحدیندن اولدیغنی طائیدنیگ وقت آتی کوله لر کن برینه ترفیقاً دوغریدن دوغری بکا کوندرد ، بن امیر المؤمنینک قانون روحیسنک نصوص واحکامنه توفیقاً اونک حقنده لازم اولان حکمی ویریم .

حمزه [۴۱۰] سنه سنده اختعا کاهندن چیقمش ایدی [۱] . هجرتک [۴۱۱] نحی و حمزه طرفدن موضوع تاریخک درد نحی سنه سنده حاکمک غیوبتته مصادف اولان او سنه مک [۲۷] شوالته قدر یز حادثه مهمه واقع اولامشدر . و حمزه به طائدرسائل میاننده سنه مذکور انه و تاریخ برساله موجود اولیوب آتیق حاکمک غیوبتدر جزئی بر زمان صوکره باذیلهرق جامعہ تعلیق اولمش اولان رساله واردرکه اونده حاکمک غیوبتندن صوکره حمزه نک نه کی شیلر یابدیغنه دال اوله جق

برشی ذکر اولونامشدر . مع هذا جزء طرفدن ترتیب وسوریه اهالیسنه تخصیص ایدلمش
اولدینی محقق بولان رساله دن آکلاشیه جنی وجه ایله حاکمک قریباً عودت ایده جکی وعد
ویانیه جزءنک اصحاب و اتباعنک عزمنی تقویه دن خالی قالدینی ده محققدر . مذکور
رساله ده عبدالرحمن بن الیاسک حاکمک همشیره نکه امریله مومی المیهک توقیف اولنه رقی
زندانه آیلیمی کیفیتی ده آریجه مذکور رساله نکه حاکمک غیوبتدن صوکره [۴۱۸] سنه سی
اوانلنده یازلمش اولدینی اثبات ایدن دلائل جمله سندن در . حالوکه رساله غیتدن بشقه
تاریخ من بورده جزءنک موجودیتنه دلالت ایدر برساله یوقدر . آتجق هجرتک [۴۱۷] نجی
و جزء تاریخنک طقوزنجی سنه سنده مورخ و جزءیه نسبتله محور برساله واریسه ده بونک
جزءیه تغلیطاً و تزویراً نسبت ایدلمش اولمی راجحدر . بعضی آورو یا کتبخانه لرنده جناح ایسرنک
یعنی مقتنی ، یا خود بهاء الدینک اثر قلمی اولمق اوزره یازیلان رساله جزءیه «مواجهه» نامی
ویرلمکده ایسه ده رساله من بوره یه ده تاریخ قولنامهشدر . وشو قدرکه بونک مخلی تاریخی
هجرتک [۴۲۹] و جزءنک [۲۱] نجی سنه سنده یازلدینی کوستر مکده در [۳] .

درزبهرک اصلی — روایت کوره درزیلر عرب عاربه دن [۸] تنوخ قبیله سنه
منسوب ایدی ، «سبل العرم» [۲] وقعه سندن صوکره یندن هجرت ایدوب حیره یه ککشلر
آل مندر حکومتنی تأسیس ایشلرایدی . اسلامک اشاری اوزرینه تنوخیلر اسلام مشرف
اولمشلر ، اوصرده جبل لبنانی کندیلرینه وطن ایدمشلرایدی . مصرده عیدیه دولتک
تأسیسی اوزرینه تنوخیلرک بر قسمی سوره یه بی ترک ایدرک مصره هجرت ایشلر ، مصرده
مراتب عالییه نائل اولمشلر ، حاکمک جلوسنده طرفداری کسایمشلرایدی . حاکم الهیت
دعواسنه قالدیشهرق دعواسنی درزیلر تصدیق ایش ایدی . درزی اسمی انوشتکین
درزی دن آلمشدر . بعضیلرنجه درزی اسمنک محمد بن اسماعیل الدرزی دن قالدینی ادعا
اولنیور ایسه ده بو ادعا صحیح دکدر . [۳]

مهدی لقبیه ملقب اولان جزءنک وزارتی [۴۰۸] ده واقع اولمغه تاریخ مذکور حاکم
نامنه وقوع بولان دعوتک مبدئی ده تشکیل ایدر . هر نه قادر نشتکین ویا انوشتکین

- [۱] یمنده متوطن اولوب سریانی الاصل اولان ، اولادسامدن یعرب بن قحطانک اولادی در .
- [۲] صناعتک اوج فرسخ اوزاقلنده سبا شهرنده ایکی طاغ آره سنده برسد یایلمش ایدی .
- اوراده سیلار طولانی ایدی ، صولر دریاچه حالی آیرایدی . کونک برنده سد ییقیلدی ، مملکتی
صو باصدی . ایشته بو وقعه یه «سبل العرم» دیرلر .
- [۳] دائرة المعارف

درزی حمزه دن اول [۴۰۷] ده حاکم نامه دعوتی تصریح ایش ایسه ده بو حال ناسک هیجاتی موجب اولمش ، ناس جامعهده اوسته هجروم ایتمکله انوشتکین درزی [۱] سوریه به نشر تعالیم ایتمک اوزره کوندلمش ایدی . زوزنی ، عجم و کچه جی اولان حمزه تورک و بخارالی اولان انوشتکینی ، کندیسنه فائق برمزیتی اولدیغنی ادعاسندن و سائر سندن ناشی تویسیخ ایش [۲] ؛ علم و معرفته مالک اولمدقلری حالده دعوت و تکلمه ، تعالیمه مخالف تصرفاتنه ، اساسسز بر بنا اعمارینه قیام ایتدکارینی ونشتکین و احسابنک مولانا ناک لاهوت و ناسوتی حقتده برکونا معرفته مالک اولمدقلری حالده تعالیم توحیده مخالف اوله رق خاکک انسان محض اولدیغنی آ کدیره جق صورتده قیام ایلدیکنی حالبوکه کتم سر ایجابات حکمتدن بولدیغنی حالده بوکا رعایت ایتدکارینی درمیان ایشدر .

حمزه ؛ بو قدرلده اکتفا ایتدیرک [۴۰۸] سنه هجریه سنک سوکنده مذکور نشتکینه خطاباً یازدیغنی مکتوبده تفویضنی طلب ایلدیگی امر مهم دعوته مرقومک اهل اولمدیغنی بیلدیرمشدر ؛
کذلک حمزه ؛ زندانده بولان اصحاب نشتکین دن برینه یازدیغنی بر نامه دهده نشتکینک عیبانی ارتکاب ایددیرک کندیسینی ایچون امامتی اتحال ایلدیکنی ذکر ایتدیر . نشتکین و اصحابیندن بر قسمی [۴۱۰] سنه هجریه سنده قتل اولمشلردر .

انوشتکین کندیسینه « سندالهادین ، حیاة المستجین ، نامی و یرمش ایدی . انوشتکین حاکمک آدمی ، مرزاقدار ی ایدی . انوشتکین باطنلردن ایدی [۳] .
حمزه اولا حاکمک امامتی ، مؤخر لاهوتی حقتده رساله یازمش ایدی . حمزه ناک اساس تعلیماتی جناب حقتک ائمه سبعیه حلول ایدرک کسوه ناسوته بوروندیکنی حاکم باسره ناکده سوکی اولدیغنی بیانه معطوف ایدی ، کندیسینی ده اونک پیغمبری اولدی .
حمزه اک اوافق آط لره بیلده داعی ارسال ایدرک اوروپاده مذهبک تعمیمنه چالشدی .
حمزه کندیسینه تابع اولانلرایله مصرده کیزلیجه حاکمه عبادت ایدرایدی ، بونلر کیزلی بر معبد بنا ایتمشلر ایدی . درزیلر مصرده بک زیاده اقلیتده قالمغله سوریه به کچمشلر ایدی .

[۱] درزی بزم ترزی دیدیکمزدر .

[۲] هونشتکین درزی الذی تغطرس علی الکشف بلاعلم ولایقین وهو الضد الذی سمعتم بانه یظهر من تحت توب الامام ویدی منزله اعجاباً بروحه تسمی روحه فی الاول بسیف الامام . یعنی درزی علم ویقینی اولقمزین کشفه کچمشدر . امامک توبی آلتدن چقه چغنی ، روحنه کوکنه رک مقامنی ادعا ایددیکنی ایشتدیککز ضد ایشته بودر . اولجه روحنه سیف امام دینشدی - حمزه

[۳] Exposé - دائرة المعارف

الهیات مجموعہ سی صابی ۲

بر قسمی حلب طرفزینہ ، بر قسمی د. حورانہ بندی ، سوکرائزی طغلوب و مقداری
 وادی نیمہ ، بر مقداری دہ شوف طاعہ نہ کلدیلر . نتیجہ جو علاقی و وکی - درزیلری
 تشکیل ابتدیلر .

درزیلر صرہ سیلہ لیانده ، حورانده ، و دی * سم ...، جو قدر . صفد ، عکا ، مرجومون ،
 دمشق ظرفرنده ، حلب منطقه منده ده واردر . بعضی بلادده آزرر . حرار درزیلری
 جسور و جنکاور ، لبنان درزیلری ایسہ بالحدس راحتہ ، تعلیم و تربیہ ہوسکا در حوران
 درزیلری اخذارہ شدتہ تمسک ایدر [۱]

احکام ایمانیہ و عملیہ

۱ - فرصہ اول

درزیلک ایچون درت شئی بیلیمک فرضدر . ۱ - معرفت حاکم . ۲ - معرفت
 قائم الزمان . ۳ - معرفت حدود ۴ - صایاہ رعایت . [۲]
 فرصہ اول - حاکمی بیلیمک ، توحید حاکمہ استقامتدر . حاکمک لاهوتی دہ
 واردر ، ناسوتی دہ واردر . لاهوتی بوتون بنہ ک ادراکی فوقندہ اولہرق دندو - بدن
 صار اولال فعال و حرکاتی ایلہ ؛ حکمت فائقہ سی ایلہ نابتدر . لاهوت و ناسوتی بر بدن
 اصلا آریلاماز . شو قادارک لاهوتی ہیئت بشریہ بہ کورینار شخصک عبو دکلدر [۳] .
 حاکمک لاهوتی حقیقہ سولہ دنبور :

فاله بر در عباتی و اوہیتی واجب اولان یکاہ دکاٹن ، درہ اونی عقل ادرک اندہ منہ .
 اونی تحدید و تعریف دہ قابل دکلدر . ہیئت بشریہ بہ دفعالہ سکل ناسوتیہ طہراولمشند .
 ظہور اخبرندہ حاکم اسمیلہ تجلی ایدرک عقل بشرینک آکلامیہ جہی رطاقم اعمال و حرکات
 کو سترمشدر اعمالک ہیسنده خدمت و اسرار عجیبہ واردر . صوک دفعہ اولہرق و نوع
 بولان اختفا شدن صوکرہ دین توحیدی تأید و منکرینی معاقبہ ایجت اوزرہ وقوع لہ جق

[۱] دائرة المعارف - بیروت سالنامہ سی

[۲] Thèogonie des druses

[۳] سبحان لاهوتہ المحجوب عنا و عزنا سوتہ المظہر لنا . رسالۃ الصیحة الکائتہ .
 سبحان من اظہر حکمتہ فاجز برتہ الظاہر لنا بصورنا تأنیساً لنا واطمانیة لعقولنا فخطابنا بنا
 حکمتہ بالغة وآیة معجزہ استتر وقت شاء وظهر کایشاء لامعارض لحکمہ ولاراد لقضاه جل وعز
 عن ذلك ولاعبود سواء - رسالۃ النساء الکبیرہ

اولان ظهوری مستثنی اولق اوزره آرتق بردها ظهور ایتیمه جکدر . ایدیدر ، سرمدیدر ، قدیدر ، پرکرامت مولی در ، سیددر ، رحیمدر ، اوبردر ، هیچ برشیده کائنات اوکا مشابه دکلدر ، اعداد و مشابهات ایله تعیین اولنمکدن جدا متعالی در ، عظیمدر ، زوجی و اوعلی یوقدر . کافه هیئت بشریه وصفی قاورامه دن عاجزدر ، کورن کوزلر اونی اکلا یامز ، اونک جوهری تأمل ایله ادراک اولنه ماز ، الوهیت ؛ انجیق کندیسنه منحصردر . بو کائنات مخلوقه نیک اوصافی ایله وصف اولنمسنه مجال یوقدر . یوقسا کائنات ایله متجانس اولسی لازم کلیر . بتون عقول و تصورات ؛ کندیسنی اینیت و کیفیت ایله یعنی نروده اولدیغنی ، فصل اولدیغنی ادراک ایتمکدن عاجزدر ، کندیسنه حرکت و سکون نسبت اولنه ماز ، واحددر ، فقط وحدتی بشرک آکلادیغی کبی بدایت و نهایتی اولق معناسینه دکلدر ، بشرک کندیسنی حقیقده خصالیله اعتقاد ایتمکده اولدیغنی و آنجیق مخلوقاته لایق اولوب آکا نسبت ایتمکده بولندیغنی اوصاف و حالادن مزهدر . ادراک بشر اونک اعمالی فهمدن بیله قاصردر . بنابرین توحید باری به مؤدی اوله حق صورته استعماله بر قدرت کورلمدیگی وقت لسانلر صوصار :

« الله الرحمن الرحيم » لفظی بعضی وزراء دینه دلالت ایدن اسملردر . خدودی ، بدایتی ، اصلی ، نهایتی اولیان ذنک وحدتی ناصل توصیف اولنه بیلور که کندیسنی ، اقدم اشیا اعتراف یعنی وزراء دین و انفس کندیلمرینک خالق اولدیغنی اقرار ایدر . ته کم کائنات اخیره ، یعنی اجساد کبی مخلوقاتده و خود لرینک بیکی اولدیغنی اعتراف ایدر . او ، لسان و قلم ایله تعریف و تحدید اولنه مایان ملک ملوکدر .... » - حمزه بن علی [۱]

بو یابده بروجه آتی اسئله واجوبه ایراد اولنمشدر :

— مولانا حاکم نه مان ظهور ایتمشدر ؟

— ۴۰۰ تاریخ هجریسنده .

— ناصل ظهور ایتمشدر ؟

— الوهیتی ستر ایچون فاطمیوندن اولق اوزره تظاھر ایدمک .

— نیچون لاهوتی ستر ایتمشدر ؟

— نقصان اعتباردن وقت احقادن دولایی

— لاهوتی هانکی سنه ده اظهار ایتدی ؟

— در تیوز سکنز سنہ سنہ .

— قاج سنہ لاهوتی اظہار ایشدر ؟

— سکنز سنہ . طقوزنجی سنہ زماں تجارب و اسرار اولدینی ایچون کندیسنہ

کیزلہ مشدر . اوتنجی سنہ بدایتی ایله اون برنجی سنہ ائناسندہ ایکنجی دفعہ اولہری اظہار ایش، اون ایکنجی سنہ بدایتندہ اختفا ایشدر کہ آرتق یوم الدینہ قدر بردھاظہور ایتمہ چکدر .

— وزراء، حضور حاکمده رسم مثولی اجرا ایدر ایکن فصل تعظیم ایفا ایدرلر ؟

— پست برصدا ایله «یا مولانا ! سکا سلام اولسون . سلامک دونہجکی رینہ سنسک»

دینک سلامک قرارکاهی در . [۱] «ای مجددوشرف صاحبی مولانا ! برکات و تعظیبات سکا مخصوصدر ، دیرلر .

— مولانا المعظمک قرداشی خمار بن جیش السلیمانی العکاوینک رسالہ سنہ وارد .

اولان مضمونلری ناصل آکلایہ جغز !

— مولانا ، ناسہ فعلاً باباسنک اوغلی اولدینی وهمنی ویرہجک صورتده کندیسنی .

کوسترمش اولدیغندن خمار کندینی مولانانک قرداشی ظن ایش ایدی . حالبوکہ مولانا

حقیقتده خمارک قرداشی دکل ایدی ، آنجق بحسب الظاهر قرداشی ایدی . ظاهرہ قایلیماسندن .

دولایی آرتان ضالی خمارک مولانا طرفندن قتلہ فرمان صادر اولسنہ سبب اولمشدر .

— مولانانک مرکبلره اگر سز اوله زق بینمہ سنک معناسی نہدر ؟

— خمار ؛ ناطقہ رمز و اشارتدر ؛ مولانانک آکا رکوبی ایسه اونک قانون شرعی

ابطالہ دلالت ایدر !

— مولانانک کیدیکی سیاه صوف نہیہ رمز و اشارتدر ؟

— لباس مذکور ؛ دیرجی البسمہ می در . بونکک کندیسندن صوکرہ قوللری حقندہ .

اجرا ایدهجکی امتحانلرده کی تجاربه اشارت ایلور — [Exposé -

حاکک الوهیتی اثبات خصوصندہ اعمال آتیه ذکر و ایراد اوانیورہ بویابده حمزہ ؛

«السیرة المستقیمة» نام رسالہ سنہ دیورکہ یرده کی آغاجلرک هپسی قلم و یدی دریا

علاوہ سی ایله دکز مرکب اولسنہ ینہ کلمات اللہک [۲] کافسنی تدوینہ کفایت ایتمز ،

[۱] رسم تعظیم ائناسندہ اللر قیلمدماز ، باش قالماز ، کوزلرله اشارت اولونماز . انجاق

جواب ویریلیر ، حضوره کیریلنجہ سجده اولونور ، یر اوپولور ، آت اوستندہ اوکا راست کلنیرسہ

مان آتدن آشاغی اینیلیر . بوتون یوکی امور دین توحیدده بر رمز اولغله ایشلمہ سی واجیدر .

[۲] بوراده کی الله ایله مراد انسانیت حاکمدر — دائرة المعارف

يز انجق عددى قليل ، فقط قدرتى ادراك بشر فوقه اولان ، مستحق تعظيم بولسان مولاناك وحدتى معترف اولان برمتامل ايچون فائدهسى چوق و حائز اهميت بعض امورى ذكر ايدم جگيز: مولانادن خارق العاده اولمق اوزره ايلك اوچكه ظهور ايدن فعل ؛ برى بلاد شرقيه ، ديكرى بلاد غربيه به تسلط ايتمش اولان بر جوان ايله ابن عمارى عسارك فتنه و فسادندن قورقيه رق قتل ايتمش اولمى كيفيتدر . ملوك ارضدن هيچ برى بويه بر فعل عظيمى اجرايه اجتمسار ايدم بيليرمى ؛ كذلك اولاد واحسابندن قورقايه رق رؤساء قطامه نك قتل اولماسى فده امر ايتشدر . خالو كه كنديسى اونلرك اولاد و عيالى مياننده نه قيلنجي نه خچرى اولمى سزىن كيجه لرى كزمكده ايدى . ركرده ابور كه وليد بن هشام آتش فتنى ايقاد ايتمش اوزرينه ليلا چيقه رق حسن بن علوانك قومانداسى آلتنده بولان بشيور آتلى به ملاقى اولوب آنلرك قارشينده بلاسلاح طورمش و هر برندن آرى آرى غرضلرني صورمشدر . . . . . يازك اك صيچاق كونلرنده چيقار ، مبالانسز غبار ايجنده كزدى ؛ خالو كه معيتمده كى اصحابى شدت حرارتدن هلاك اولمق درجه لرينه كير ، ترن لباسلرى صيرصيقلام اولوردى . مولاناك وجهنده ايسه بر ترانه سى كوردلديكي واقع اولمازدى . ه

بارى سبحانه نك اون دانه مقامات ربانيه سى واردر كه بونلردر: على الاعلى ، بار ويا البار ، ابوز كريا ، على ، معلى ، قائم ، منصور ، معز ، عزيز ، حاكم . بونلرك هپسى بر السهدر كه آندن باشقه اله يوقدر . دائرة المعارفده طوقوز اسم مذكوردر .
على الاعلى نك بتون زمانى تجريد ايدى . كنديسنده امامت اولماديني كى كنديسندن اولده برشى يوق ايدى ؛ اول دنياده ظهور ايتمش ايدى .

« البار » ده امامتن تجريد ايتمش ايدى . ظهورى ايسه ادوار دنياك اوخرنده در . على الاعلى ايله البار آره سنده آتمش طقوز كشف و تجلى و هر كشف و تجلى آره سنده يدى شريعت و هر شريعت آره سنده يدى امام واردر ، هر امامك مدتى ايسه يوز بيك سته در ، بو حلاله على الاعلى دن البار قدر اولان مدت ادوار و شرايع مليونلرجه سته در .

البار سبحانه نك مقامى غائب اولدقن صوكره آدم جزئى يعنى اخنوخ [۱] شريعت توحيديه ايله ظهور ايتمشدر كه البارك توحيدينه دعوت ايدبور ايدى . آدم جزئيدن صوكره حروف سدقن [۲] يدى امام كلوب يديسى ده آنك مسالكنى تعقيب ايتشدر .

[۱] نفس كلييه .

[۲] صدق و مشتقاتى سين ايله يازيلير .

بولگردن سوکره نطقاً تکلیفیه [۱] ایله شرایع ناموسییه ظهور ایتشدرد. نطقاً مذکورده بولگردرد: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی، محمد، محمد [۲]، سعیدالمهدی دره. بولگرد هبسی نفس واحده دن عبارتدر. هرناطق آره سنده یدی امام واردرد. اهل حق بوشرایعه داخل اولمشلردرد.

ابوزکریاء [۳] علی و مععل محمد بن اسماعیل دورنده ائمه مستوره اوله رق ظهور ایتشلردرد.

سعید مهدی دن سوکره بار سبحانه؛ قائم، منصور، معز، عزیز، مقامنده ظاهر آ خلافت، باطناً امامت صورتنده ظهور ایتشدرد.

مقام حاکم ایسه ابتداء منازل مذکورده هر اوج صورتله ظاهر اولمش، سوکره وحدایتله تجرد ایده رک نیجه سنه توحیدنی کشف ایتشدرد. دهها سوکره خلافت ظاهره و امامتی علی ظاهره [۴] یعنی دجاله و امامت حقیقیه بی ده صاحبنه یعنی قائم منتظر بولنان حمزه بن علی به ویرمشدر. [۵]

اسئله واجوبه آتیده «حاکم» ک شکل ناسوتده ظهورینه دائر درمیان اولنان سوزلرک ملخصاً بیاتی متضمندر:

- مولانا حاکم قاج دفعه شکل ناسوتده ظهور ایتشدرد؟
- اسماء بشریه ایله اون دفعه ظهور ایتشدرد. [۶]
- ظهور ویا کشف اول ترمده واقع اولمشدر؟
- هندده چین ماجین (نشانشن) اسمنده برشهرده.
- البار ویا بار، یاخود باری ترمده ظهور ایتشدرد؟
- ایرانده اصفهان شهرنده. بونک ایچوندرکه ایرانیلر عندنده اسم الله بار خدادرد.
- «علی» یمنده. «مععل» ده مغربده بیکنن زیاده دوهیه مالک بر انسان شکلنده ظهور ایتشلردرد. «قائم» مغربده مهدیه شهرنده ظهور ایده رک مؤخر آ مصره گلش

[۱] پیغمبرلر

[۲] محمد بن اسماعیل بن جعفر الصادق

[۳] ابوزکریاده اختلاف واردرد. بوتربیلر بعضی آمارده قاریشیق دره. «مععل» ده «موئل» یازلشدرد.

[۴] حاکمک اوغلی و خانق

[۵] Théogonie des druses - Exposé

[۶] اسماء مذکورده آنها بیان اولوشدر.

واورادہ رشیدیہ اسمندہ کی قاپوی بنا ایتشدر . ابو زکریا ، منصور ؛ منصوریدہ ظهور ایتشدر . [۱]

اسٹلہ واجوبہ موحدینہ برتیبہ درکہ اونکلہ رسوم عقیدہ واضح اولور ، ہرینہ کوستریلان وصایا وشرط اوندہ بللی اولور . [۲]

محمد بن اسماعیل ؛ خلفاء فاطمیہ نك اسلافی عد اولان ائمہ نك ایکنجیسی وناطق سابع در . [۳] ائمہ مذکورہ دن امام ناك ایامندہ شکل ناسوتدہ ابو زکریا اسمیلہ ظاہر اولمشدر ، امام رابع ایامندہ دہ « علی الاعلی » اسمیلہ ظهور ایتشدر . ابو زکریا ، بوالمندہ ملک وسلطتہ کورلماشدر .

مولانا ؛ ہیئت بشریہ بر مرکز ملکیدہ ایلاک ظہورندہ قائم تسمیہ اولنمش ایدی [۴] . بوندن دولاییدرکہ منصور ، معز ، عزیز ایامندہ اولدینی کی بوظہور مذکور اٹناسندہ دم حکمتہ تعلیم توحید مستر ایدی . تعلیم مذکور ؛ آنجق مولانا حاکم ایامندہ ظاہر اولمشدر . بنا برین قائم ، منصور ، معز ، عزیز ، حاکم بونلرک ہیبی بردر . بونلرہ مرئی ، الہی و ملکوتی ظہورات دینلور . ملکیتہ مقرون اولیان ظہورہ « زمان تجرید » و ملکیتہ مقرون اولان ظہورہ دہ « زمان امامت » تسمیہ اولنور .

« مولانا نك شکل ناسوتدہ ظہوری ، صوبہ نسبتہ بخار ، یاخود آیینہ دہ مرئی اولان صورت انسانہ قیلندن درکہ انسانک آیینہ دہ کی کوردیکی صورت کندیسندن باشقہ برئی اولمادینی کی مس ایتدیکی وقتدہ ینہ کندیسنہ مس ایتش اولور . [۵] مولانا صورت بشریہ دہ ناصل دیلمش ایسہ اولہجہ ظہور ایتشدر . سزیالیکن کندکزدہ کی عاتہ باقارسکنز ، تغییر احوال ایلہ صورت متغیرہ کوزورسکنز . حالوکہ مولانا یہ کورہ دہرلر ، ستلر ، آیلرزدہ قدر تغیر ایتمز . او ، ہر دورہ بر بشقہ صورتدہ ظہور ایلر . شمعی

[۱] دائرۃ المعارف - التایید - Exposé

[۲] Exposé

[۳] ناطقین یدی در : آدم ، نوح ، ابراہیم ، موسی ، مسیح ، محمد ، سعید . - جزء د سعید ؛ فاطمیہ نك خلیفہ اولی اولان عبیداللہ در ؛ مہدی لقبیلہ ملقب اولوب ووزرائک اعظمی اولان قائمک پدریدر . - بو ترتیبہ آدم ، محمد ابن اسماعیل یرندہ در . تقسیم العلومدہ ایسہ آدم ایلہ محمد بن اسماعیل بوقدر . نطقاء خمسہ وارددر . چونکہ آدم اولوالعزم دکیلدر .

[۴] حدودک اعظمنہ ، مہدی « ابوالقائم » دتیر .

[۵] برطاقلری ایسہ سورہ نوردہ کی « کسر اب بقیعة - شیئا » آیتہ کورہ تصویر ایدیورلر . -

تقسیم العلوم

ایسه ادوار دوری بتیرمش، مولانا ادوار سالقده کی بتون شیلری ابطال ایتمش و بزہ وسزہ برانعام مخصوص اولق اوزرہ نورالانوارینی اظهار ایلش، یعنی شکل ناسوتده کوروشمشدر. آنک جوهری، نفسی، صورتی، معنایی، صفائی، استتاری، مکانی، وجهی حقیقده کی سویلدیکمز سوزلر؛ معانی حقیقیه سنه معطوف اولیوب کلامیزک تفهمنی تسهیل ایچون بالضروره اختیار اولمشدر. مولانا، بزہ بزم ایچون کندیسنی رؤیت ایدہ بیلمکله کمزہ مانع اولان ستر و حجابی رفع ایلدیرک کندیسنی و مکالمه ایدہ جکمز مکانی ارانہ بیورمشدر. تا که اوکا بیلدیکمز، طانیدیغمز برامر خارجی کی عبادت ایدلم و بزہ بونکله بر برهان دها اقامه ایتمشدر که خالق سبحانه و تعالی عبادی ایله مکالمه ایلر. نته کیم موسی علیه السلام ایله مکالمه ایتمش و یوندن دولایی مشارالیهی کلیم الله لقبی ایله تلقیب ایتمشدر، اسماعیل یمیی. وزیر بهاء الدینک بیانی اوزرہ «الله عادلدر، ایدا ظلم ایتمز، اونلرک کتابلرینه کوره... خالقک اعمالنده علت غائیسه سی آتقی بشردر. بو عالمده نه خلق ایتمش ایسه هبسی بشر ایچوندر. التلید دائرة لمعارف. حاکم بامر الله دینسی حاکمک ناسوت، اللهک لاهوت اولدیغه دلالت ایدر. حمزه؛ ینه بر رساله سنده، «هیچ بر اسم ویا وصفک حاکم ایچون موافق اولمادینی حالده سوق ضرورتله اسماء و اوصاف موجوده دن بریله توسیم و توصیف اولندیغندن بحث ایله موسی الیه، حاکم بامر الله دینلمک دوغری اولمایوب حاکم بذاته دینلمک ایجاب ایدہ جکفی بیان ایتدکن صوکره الله اسمی حقیقده اوچ درلووجه اعتبار اولدیغنی ذکر ایلمشدر: وجوه مذکورده دن یرنجیسی لفظ مذکورک کسک کسک کلامدن مؤلف بر کلمه اعتیادیه اولسی، ایکنجیسی بواسمک مختص بهی اولان ذاتک، اوچنجیسی رمز ایله معین اولان ذاتک اسمی عبادتله سی در. وجه اوله کوره داعی اکبرک یعنی خشتکینک، وجه ثانی به کوره امامک، یعنی حمزه نک، وجه ثالثه کورده اسماء و مسمیات و دعاة و ائمه نک خالق بولنان مولانا نک اسمی اولور که مشارالیهک عناصر روحیه اربعه یی، یعنی وزراء اربعه یی متضمن بولنان لاهوتی ادراک ایلک قابل اوله ماز. الله لفظندن بزدن محجوب بولنان لاهوت کلی معنایی فهم ایلکله کمز لازمدر. مولانا؛ ناسوتدن اصلا انفصال ایتمه مشدر، اعمالی، بزدن محجوب بولنان لاهوتک اعمالدر، کلامی، او لاهوتک کلامیدر.

مع مافیہ سن آنی کورمکه و حقیقت جوهرینی ادراکه قادر اوله مازسک. حاکم؛ امام، حجت، اساس، ناطق اوزرینه مسلط بولنان ذاتدر. بونلر آنک خدمه ملکوتی و عید سلطانی درلر، او، بذاته حاکم، لاهوتدن عبارت بولنان جوهریله متسلطدر....

ادیان مختلفه به عاقد کتابلرده وارد اولان اسمانک ایبوکی ایکی اسمدر: الله ، رحمن ؛
 یونلردن برنجیسی داعی تنزیلک ، ایکنجیسی ده داعی تأویلک اسملریدر . « بر آدم ؛
 مولانانی یاد ایدرهک مثلاً یا صاحب الزمان ؛ امام الزمان ، یا خود ای قائم الزمان ، ای ولی
 الزمان ، ای خلیفه الله یا خود بو قیلدن اوله رق ای حاکم ناصر الله دیر ویا مولانا حقیقه
 سلام الله علیه ، صلوات الله علیه عباره سنی استعمال ایلسه قلوبده یرلشمش اولان اغلاط
 قدیمه به تبعاً ارتکاب شرک ایتش اولور - دائرة المعارف .

وزیر اسماعیل بن محمد تمیمی دیورکه ناس حاکم حقیقه سوز سویلدکاری وقت اوکا
 « امام » دیورلر . حالبوکه امام اونک خادمیدر . حمزه ناسه حاکم حقیقه سوز سویله جکلری
 زمان « القائم » دیملرینی توصیه ایتش ایدی . حمزه حرف تعریف سز قائم الزمان در . چونکه
 قائم « الله » کبی درت حرفدن مرکب در . الله ایسه کلمه اعتیادیه کبی داعی نک اسمیدر ،
 امام لفظی ده دورت حرفدن مرکب در . شو حلاله « الله » امام ، داعی لفظلری برر کلمه
 اعتیادیه کبی اولوب هبسی « مولانا القائم العالم الحاکم جل ذکره » نک قوللری در . القائم لفظنده کی
 « الف لام » دن حرف نفی اولان « لا » یابیلرکه مخلوقاتی آراسنده شبهه ونظیرینی ، قوت
 وکالده شریکینی نفی ایتدیکنه دلالت ایدر . قوللک اسمی ایسه ساده جه قائم در . یعنی وزارات
 موحدین ریاستی ایله قائم دیمکدر . کندوسنده قوت وکال یوقدر ، آنجق مولانک کالاتیه
 اکتساب کالات ایتمکده در .

القائم آتی ، قائم درت حرفدن مرکب در . القائم معبود ، قائم اونک عبدی در . نصل که
 معبود ایله عبد آره سنده او یله ایکی حرف واردر ، بو ایکی حرف « میم ، او » در ، میم
 ایله او بحساب الجمل قرق آتی ایدر . ایشته بو عدد ، وزراء دین توحیدک قرق آتی اولدیغنه
 تشارتدر . هبسی مولانانک قوللری در ، یوقسه رئیس الوزرانک قوللری دیکدر . هبسنه
 حقوت ویرن حاکم اولغله کندیسنه « القائم » دیمشدر . [۱]

بوزاغی به طایممه — بهضیلری « بوزاغی به طایممه نک حمزه نک تعالیمده دخل وتأثیر
 کورلمشدر » ظننده بولتیورلر . بوزاغی صورتی لاهوت حاکمه رمز عد اولتیور ، درزیلرک
 بوزاغی به عبادتلی حاکمه عبادت ظن اولتیور . حالبوکه بو آب آچیق بر خطا در ،
 نفس الامره منافیدر . چونکه بتلره طایمق حمزه به کوره اک چیرکین و منفور بر ایشدر .
 توحیده ، نفی شرکه مؤسس اولان تعالیاتنه اصالاتوافق ایتمز . بوتوهمک اصلی ؛ دین اصلیلردن

آریلانردن بری بوعبادتی موحدین ظن اولونیمیان اتباعی آرهسنه ادخال ایله مسمی اولسه
کر کدر [۱].

فرصه نانی — امری بیلیمک در ، امر خلقنک کنهی در ، اشیا نیک عت اولاسیدر .
چونکه مذهبک تلی الاهی بیک ، امرینی بیلدیکنی ، اعتراف ایتمکدر . امر عقل کلی نیک
اسماندن بری در ، یعنی حمزه در . قائم بالامر در . قائم بالامر للهک عبد مملوکیدر . اشرف
مخلوقتیدر . جوهر شریفی جسم بشری به حلول ایتمشدر . کورر ، بیر ، ایجر ، آل ایله
طوبیلیر . باباسی و آناسی واردر . فقط زوجیسی ، چوجنی یوقدر . تزوجدن وس — اثر
کناهلردن بری در . حدود سائره روحانیه دن بر چوق شیلر ایله ممتازدر . از جمله الیه
اونی نور خاصندن ابداع ایله مش ، تأیید کلی ایله تأیید ایتش ، اونی هر شینک عتی ،
اماملرک امامی یا مشدر [۲] ، او ، ربانی اولان کشفلرک صاحبی در . قیامت و جزا صاحبی دره
ثواب و عقاب اونک آله ویرلشدر . اوکا « علة العالی ، سابق حقیقی ، امر و اراده ، عقل
کلی ، دیر . مخلوقاته هدایت ایتمک ، کائناتی تدبیر ایتمک ، اعمالی ضبط و تسجیل ایله مک ،
بوتون عالمه مجازات ترتب ایله مک ، نفوسک انتقالات و تناسخنده تصرف ایتمک . ادوارک
مقدار لرینی تعیین ایله مک ... الخ اونک امامتی علامتانددر — Téogonie

فرصه ثالث — فرض ثالث حدودی بیلیمک در . حدود الاهی تعلیم کیفیتی وزرایه تفویض
اولونمغله اونلره حدود دینشدر . وزرا « آیات ، آیات الحدود ، آیات الرسول ، آیات محاکات ،
آیات توحید » در . وزرای خمسیه به خمس الجواهر المکنونه « دیر [۳] . حدود روحانیه در تدره .
حمزه حدود روحانیه نیک باشی در بونیکه برابر بشه مانع اولور . حدود روحانیه نیک ، اسملری
مرتبه لری ، لقب لری واردر . اسم جسمانی لری اسماعیل بن محمد تمیمی ، محمد بن وهب قرشی ،
ابوالخیر سلامه بن عبدالوهاب السامری ، بهاء الدین علی بن احمد السموقی ؛ اسم روحانی لری نالی ،
جد ، فتح ، خیال در . نالی امامدن صوکر کایر ، اونک برینی طوتار . داعی بده جد دیر . چونکه
امامدن علمی طلب خصوصده جد و غیرتده بوانور ، داعی دجان اعورک دماندن ، کشف و تجلی
ایله ، حقایق تصویر ایله آریلان دعاة اجلال در . [۴] فتح طالبه باب اسراری أجراء فتحه

[۱] دائرة المعارف — Exposé

[۲] حمزه « وکل شیء احصیناه فی امام مبین » نظم خلیفنده کی امامی کنندیسی اولتی اوزره ایضاح

ایشدر . Exposé

[۳] رسالة الشمعة — Exposé

[۴] Exposé

مأذون ده دیر . مأذون قیامتہ ، حکم نہائی بہ عائد اولان نصوصی ، لیلۃ القدر رموزی آئندہ کیزلہ نان حقیقی بیامکہ قادر یوکسہ لان ؛ قیران صاران کیمسہ لردر [۱] . خیال حقیقی اور تہ بہ قوم عسز بن پارلاق سوزلر صرف ایدر ، سوزندہ تلویحات بولنور [۲] شوقادار کہ جد ، فتح و خیال ایکنجی درجہ دہ بولونان دیکر اوچ وزیر دہ اطلاق اولنور جد ایوب بن علی نک ، فتح رفاعۃ بن عبد الوارثک ، خیال محسن بن علی نک اسم روحانیلری در [۲] سابق ، تالی ، جد ، فتح ، خیال مذهب حاکمہ ضد دشمن اولان بش کشی بہ دہ اطلاق اولنور . حدود اربعہ نک مرتبہ لری شویله در : نفس کلیہ ، سفیر القدر ، جناح این ، جناح ایسردر [۳] لقب لری دہ محبتی ، مرتضی ، مصطفی ، مقتنی در بونلر سید لری اولان امام اعظم دن صوکر ا اشرف مخلوق اتدر بونلر دہ تزوج دن و کناہلر دن بری در بونلر زمان ابداع و خلقت دہ علل روحانیہ ، ادوار شرایع دہ انبیاء ، کشفلر دورندہ ایسہ ائمہ دین ، زمان قیامت دہ تام و حقیقی شاہلر در . دین توحیدی نفس و جسد لہ متحد بر کائنات روحیہ محضہ در . بو کائنات نفس اعتباریلہ قابل تغییر دکلدر ، جسد اعتباریلہ ، زمان ظهور لری اعتباریلہ متغیر در . ایشته بو کائنات وزراء خمسہ در .

بوندن صوکر اوچ حدود دہا وارد : دعا ؛ مأذونین ؛ مکاسزین . بویله جہ حدود ، حدود ثمانیہ بہ بالغ اولور : سابقین ، تالین ، جدین ، فتحین ، خیالین . سابق اول عقل ، سابق ثانی ، ابوالخیر سلامہ ، تالی اول نفس ، تالی ثانی بہاء الدین ، جد اول محمد بن وہب ، جد ثانی ایوب بن علی ، فتح اول ابوالخیر سلامہ ، فتح ثانی رفاعۃ بن عبدالوارث . خیال اول بہاء الدین ، خیال ثانی محسن بن علی . بونلرک اسماء روحانیلری شویله در : ارانہ ویا عقل ، مشیت ویا نفس ، کلمہ ویا حکمت ، سابق ، تالی ، جد ، فتح ، خیال .

حمزہ ؛ بر رسالہ سندہ کندی حقندہ « بحر الجور ، نور القرآن و الزبور ، ہر دور و نسل دہ آیۃ الکرسی در ، دیمشدر کہ بورادہ کی بحر عقلہ ، بحر عقلک اخوۃ سبعہ سنہ ، آیت عقل ، کرسی دہ عقلہ کان وحی الہی بہ رمز و اشارتدر ، عقلک اخوۃ سبعہ می درت یوبوک وزراء ایلہ ایکنجی درجہ دہ عد اولنان وجد ، فتح ، خیال نامنی آلان دیکر اوچ وزراء در کہ عقل ایلہ برابر سکزہ بالغ اولان بو ہیئت ؛ عرش الہی بی حامل بولنان ملائکہ ثمانیہ در . ایشته بو اعتبار ایلہ در کہ حمزہ ، ینہ بر اثرندہ « قائم الزمان ، حامل عرش بولنان ہیئت ثمانیہ نک علومنی

[۱] Exposé

[۲] Exposé

[۳] جناحین ابوالخیر سلامہ ایلہ بہاء الدین ، فتح ایلہ خیال در .

نفسنده جمع ایشدر ؛ بوسکنز هیئت مولاناك عرشنی حاملدر ، عرش ؛ وحدت مولانانی
تعلیمدن عبارتدر که آنی آنجق پیغمبر ویاخود آکا مقرب اولاد ملك حامل اوله بیلیر ،
دیشدر . عقل ایله نفس ایکی اصل ، ایکی اساس ، ایکی قبله در . دائرة المعارف

د سؤالات التعلیم ، ك ۸۳ نجی سؤالنده دینیلور که :

— ملائکه کبار ، یاخود مولاناك عرشنی حامل بولنان رؤسای ملائکه کیملردر ؟

— آنلر ؛ وزراء خمسهدر که اسملری جبرائیل ، میخائیل ، (جبرائیلک ایکنجی

قرداشی) ، اسرافیل ، عزرائیل ، متیاترون در . جبرائیل ؛ حمزه ، میخائیل ؛

اسماعیل بن محمد التیمی ، اسرافیل ؛ محمد بن وهب ، عزرائیل ، سلامة بن عبدالوهاب

ومتیاترون ؛ بهاءالدین ، علی بن احمددر ، سابق ، تالی ، جد ، فتح ، خیال تسمیه اولنان

وزراء خمسهدر .

کوریلور که بروزیر ؛ دیگر بروزیرك اسمیلهده تسمیه اولنور . بوکی محالرده قرینه

ایله تعیین مقصود قابلدر .

اسماعیل بن محمد التیمی ؛ وزراء مذکورینی ایسات آتیهده جمع ایشدر :

عدا السابق السامی الیه وتاله

مع الجد والفتح الخيال الملاوم

عیندا لمولانا خضوعاً لامره

وكل فقی فی الدین عبد لآدم

هو الواحد العالی علی کل عالة

وما غیره الا کعبد وخادم

هو الحاکم المولی بناسوته یری

ولاهوته یأنی بکل العظام [۱]

خلاصه وزراء روح وروی زمینک اسملری ده بویه در : عقل حمزه ، نفس اسماعیل

ابن محمد ، کله محمد بن وهب ، سابق سلامة بن عبدالوهاب ، تابع ؛ بهاءالدین لقبیه ملقب

اولان علی بن احمددر .

عصر حاکمه حاکمک بلادنده اسماء مذکور ایله تسمیه اولنان رجال ؛ موجود ایدی .

فقط بو باده کی کتابلردن آکلاشلدیغنه کوره بونلر خالق سبحانه وتعالی نك وزراسیدرلر .
 حمزه ؛ حاکم حقنده خالق الاشیاء ، معل العلل صفتلری استعمال ایدردی . اشیاء حقیقه ؛
 وزرا (حدود) ایدی . الله عقلی خلق ایتمش وعلة الاشیاء قیلمشدر . اللهم عقلی علة
 الاشیاء قیلسی آنک حدود روحانیه نك مرجعی اولسنه میندیرکه بو صورتله کندی
 حقنده کی دلیللرک غایه سی عقل اولور دیمکدر .

شیوخ متقدینک کافه سی سابقک فوقنده کله دن بشقه بر شی اولدیغنی بیلمزلردی
 ودرلردی که کله ؛ سابق در ، سابق ، کله در واراضه طأد اولق اوزره دینک وزراء حمسه
 یاخود خدام حمسه سی اولدیغنی اعتقاد ایدرلردی . وزراء مذ کوره ؛ بونلرایدی ، ناطق ،
 اساس ، امام ، حجت ، داعی . ناطقون ، بری دیکرینه خلف اوله رق کلن وادیان سابقه یی
 تغیر ایلین انبیا ایدی . حجج ، امامک دینی نشر ایچون ارضی یینلرنده بش قسمه تقسیم
 ایتمش اولان ذوات ایدی [۱] .

ایام حاکمه یا کلش تلقینآدمه بولنان بش معلم موجود ایدی که بونلردر : عباس بن
 شعیب ، ابراهیم بن الیاس ، داعی ختکین ، جعفرالضریر ، قاضی القضاة احمد بن العوام .
 بونلرک ارواحی زعملرینه کوره سابق بش معلم خطا آلوددن کندیلرینه انتقال ایتمش وآنلرجه
 مذکور معلملر مذموم بولمشدر ؛ [۲]

وزراء موحدین عظام حقنده « ریدان ؛ لفظی بش حرف اولوب حدود حمسه یه دالدر ،
 حدود مذ کوره نفسانین ، نورانین ، روحانین ، جرمائین ، جسمانین در ، تعبیر آخرله
 ذومعة العقل الکلی النفسانی ، ذومصه النفس الروحانی ، جناح ربانی ، ایمن باب اعظم یعنی
 سابق . معدن العلوم یعنی تالی در [۳] .

حمزه ، مقتی بهاءالدين لقبوله ملقب بولنان ابی الحسن علی بن احمده خطاباً یازدیغنی
 بر کتابده « حدود نفسانیونک رابعی ، تالی سابق مفضل اولان تالی روحانیون شیخ
 مقتی بهاءالدينه ، دیمشدر .

حاکمه ، معلل العلل دینلیدیکی کبی « العال لجمیع العلل العقلیه » ده دینلمشدر ،
 حمزه یه ده علة العلل دینلیدیکی کبی « العال بةالابداع والة الکلیه » ده دینلمشدر ، الله
 حقنده ده معلل علة العلل دینلور . - دائرة المعارف

[۱] Exposé . - دائرة المعارف

[۲] دائرة المعارف .

[۳] Exposé . - دائرة المعارف - التلید .

حزبه ؛ بر رساله سنده دیورکه :

« سماوات سبع ؛ دعاة سبعه به رمز و اشارت در . دعاة سبعه ؛ عناصر اربعه در . چونکه عناصر روحیه ده عناصر اربعه نك النده در لر . یعنی ناطق ، اساس ، امام و حجتك ، عنصر خامسك ، یعنی ماده نك و تابعك تعالیه ده آنلرده در ، عناصر مذ كوره نك هپسی ارضند در ، ارض سابقه رمز و اشارت در . ارض ؛ صوكوپوكی در . ماء كله به رمز در ، ماء مشیتند در . نفسه رمز در ؛ مشیت عقلند در كه اوده اراده و علة العلل در ، اشیاء مذ كوره نك هپسی یكدیكرینه علتدر . شطنیل حكیم (عقل) امام عظیمه كه هر دور و نسلده ظهور ایتمش ، و هر زمانده ناسك مدبری اولمشدر . بو وزرائك كافه سی الیوم خالقاری بولنان مولانا نك حضورنده در لر . مولانا نك بولنردن هیچ برینه جزئی برنسبتی بیله یوقدر . »

حجت ؛ لفظی ده وزراء عمومیه نك اسملرنددر . حمزه ؛ حجة الفسأم ، حجت عظیمه ، حجت لاهوت الحاکم ، حجت كشفدر . نفس ده حجت در ، حجة العقل ، حجة قائم الزمان ، حجت حمزه در ، اوج اولكی وزرایه حجاج ثلثه اصلیه دینلور كه برنجیسی ذوه صه در . درت حجت موجود اولدیغی ده بو بابده کی رسالده مذ كوردر ، بشنجیسی ایسه اعظم حججدر . - دائرة المعارف اسماعیل بن محمد النیسبی ؛ عقل (حمزه) حقتده دیورکه :

« حاکم ؛ عقلی ، بر كره اصل مبداط قیلمشدر . . ای عمومك بقا و دوامی امرك اولان ابداع محض ایله تأمین ایدن ذات ؛ سكا تسبیح ایدرم . »

ایشته بو فقره ده کی ابداعدن مراد عقل ؛ یعنی حمزه در .

وزرایه حدود و سائره دینلدیگی کی « الله مقرب ملائكة ، نور ، عناصر ، كائنات کلیه ، مواد ، اسماء من الصفات ، ابواب حكمت ، مفاتیح رحمت ، ابواب حقیقت ، ابواب ، اشجار ، دو حات ، ینابیع حكمت ، نسیم رحمت ، انهار حكمت ، مراكب سلام ، شمس دین ، ابقار دین . نجوم قیامت » ده دینلمشدر كذا لك عقله شمس الشموس ، یا خود یالكز جه شمس ده دینلمشدر یالكز شمس دینلمسی ، سائر وزرائك اكا نسبتله قرك شمسه نسبتی قیلندن بولنسی اعتباریله در . حمزه به منقاد بولنان وزرایه حمزه نك آلانی دینلور .

آدم لفظی ده حمزه دن عبارتدر . لکن حمزه ؛ ابوالبشر دكلدر . چونکه بو بابده کی كتابلردن آكلا شلدیغنه كوره بشر دفعه واحده خلق اولمشدر . اولر « اول » دیمش ، اولرده همان اولیویرمشلدر . ایکی وزیره بعضاً براسم ویریلور . وزرا ترتیبی اسماعیلیه ترتیبی اوزره مؤسس در . اسماعیلیه ترتیبی ده عقول عشره اوزره در اسماعیلیه ده سابق برنجی درجه ده در [۱]

السئلہ واجوبۃ آئیہ دن دہ آکلاشیہ جنی وجہ ایہ بعض وزیرایہ « نذر » دہ دینلمشدر:

— ارجل حکمت ایہ نہ اکلاشیلیر ؟

— نذر ثائہ .

— نذر ثائہ کیملردر ؟

— یوحنا ، مرقس ، متی .

— بونلرک انداراتی قاچ سنہ دوام ایتمشدر ؟

— ۲۱ سنہ . بو تقدیردہ نذر مذکورہ دن ہر برینک مدت انداری یدی سنہ

اولمش اولور .

— نہ شی ایہ انداراتدہ بولندیلر ؟

— مسیح حقیقینک کلہ جکفی اعلان اتمک ایہ .

— انجیلی کم اعلان ایتدی ؟

— متی ، مرقس ، لوقا ، یوحنا

کتب مذکورہ دہ نذر مذکورہ ایہ مراد اولانلرک نفس ، کلہ ، سابقدن عبارت بولندینی

ظنی حصولہ کثیرہ جک مقالات موجوددر .

کوریلپورکہ بو یازیلان مقالانک کافسی حمزہ یہ عاندو آنک رسائلدن ماہ و ذدر . حمزہ ،

بو بابتہ کی کتابلردن آکلاشلدیغنه کورہ ایام حاکمہ بو نام ایہ ظہور ایتمش ارلان

آدمک اسمی و حاکمک وزیر اولی اولوب نام حقیقی عقلی در . اسئلہ واجوبۃ آئیہ دہ

آکا متعلقدر :

— حمزہ ، قاچ دفعہ ظہور ایتمشدر و ہر ظہورندہ آلدیمی اسملر نہ در ؟

— جمیع ادواردہ آمدن بنی حمدہ [۱] قدر ، یعنی یدی در .

اسملری نہ اولمشدی ؟

آدم زمانندہ شطیل ، نوح زمانندہ فیثاغورث ، ابراہیم زمانندہ داود ، موسی

زمانندہ شعیب ، یسوع زمانندہ مسیح حقیقی [۲] ، ایام ہجریدہ سلمان فزسی ، ایام

سینیددہ صالح اولمش ایدی .

— سلامی او زمرہ اولسون قائم الحق حمزہ بن علیک شرفی نرہ دن او کونہ جکسز ؟

[۲] اصلندہ بولہ در بوندہ ہر حالہ بریا کلسلیق وارددر بو اسم احمد اولہ حق در کہ سینیدک

اسملرندن بریدر Exposé -

[۲] اسمی الیغاز ایدی .

— کنڈینک کنڈینہ شہادتندن . باقسہك آ! ننیہ و تحذیر ویا « الاعذار والانداز » نام رساله سندہ نہ دیور :

« بن مولیٰ نك اصل مبدعائی ہم، بن اونك سراطحی ہم، امرینی طانیرم، بن طورم، كتاب مسطورم، بیت معنوم، صاحب البعث والنشورم، نافخ صورم، امام المتقیم، صاحب نعمم، شرایعك ناسخ و مبطلی ہم، عالمبری اهلاك ایدن ایم، قلبری قاوریان پارلامش آتش ایم [۶] .

— نقطه الیکار [۲] کیمر ؟

— حمزه بن علی .

— طریق مستقیم ترکیندن نہ شی آ کلاملی بز ؟

— حمزه بن علی بی که آ کا قائم الحق، امام الزمان، عقل، سابق، نبی کریم، عالمی العللده دینلمکده در .

— قائم الزمان کیمر ؟

— اوده حمزه بن علی در .

— ایادی نصاری ده موجود اولان ایجیل حقندہ نہ دیلی بز ؟

— او، ایجیل حقیقی در، آندہ مسیح حقیقینک کلامی موجود در که آ کا صاحب

هجرت زمانندہ سلمان فارسی تسمیه اولنوردی . اوده حمزه بن علی در .

— قابولری کلدی و درونندہ لئیلری مجتمع بولنان بر خانہ یہ قبرندن قیام ایدرک

کیرون کیمر ؟

مسیح حی الہی ابدیدر، یعنی مولانا حاکم عبدی اولان حمزه در . [۳]

« بواجوبہ مدیح اولان احکامک حمزه نك تعالیم اصلیه سنہ . منطق اولوب اولمادیغی .

بیلیمورز » — دائرة المعارف .

حمزه ؟ کنڈینسی تعریف صدندہ دیور که :

« الله ؛ نبی هرشیدن اول خلق ایتمشدر ؛ نبی خلق ایتدیکی زمان نہ ذی ادراک سماء .

نہ سماء طبیعہ ، نہ ارض ذی حیات ، نہ ارض طبیعہ ، نہ عرش ، نہ لائیکہ ، نہ لوح محفوظ ،

نہ قدرت کلبہ نك تحریک ایلدیکی قام، نہ یدبشرک نحریک ایتدیکی قام، نہ افق دیندہ شمس

[۱] بوتلر سورة طور و همزدن آلمشدر .

[۲] بوش، ایشز نقطه، دائرہ نك مرکزی : دارت الادوار و عادت الدائرة الی نقطه الیکار .

دورلرک دورانی بتدی، دائرہ نك تکرار سکون نقطه سنہ دؤندی - Exposé

[۳] التلید - دائرة المعارف - Exposé

روحیه ، نه شمس ، نه قر ، نه جبال ، نه بحار ، نه نار ، نه ارواح ابدیه ، نه ارواح بشریه ، نه کیجه ، نه کوندوز ، نه صحاری ... الخ موجود دکیل ایدی ... مولی ؛ بنی اما کن و دول و بشر و جندن مقدم اختیار و کندی نورندن خلق ایلدی ؛ یعنی آدم عاصی ایله آدم ناسیدن . شمس دور اول خلق ایلدی . هر دورده بن امور واقعه بی اسماء مختلفه ایله تبیین ایدرک مخلوقات مولا نانک وحدت و دینی اعترافه دعوت ایدر ایدم ، دعوت اولونان مخلوقاتدن بعضاری ایمانی اختیار ، بعضاری ده کفری ، اصنامه عبادتی ارتکاب ایتدی ، شرک ایچنده قالدی ، کافر لر عقابه مستحق اولدی . بن هر دورده آلدیغ اسمایی [۱] ، ابلیس تسمیه اولنان ضدک اسملری بیان ایدم حکم « - التلید - دائرة المعارف

حزه ؛ « السیره المستقیمه » نام کتابنده دیورکه : آدمک صورت السیه اوزره خلق اولندیغی ادعا اتمک دوغری دکل ، حتی شرکی موجیدر ، بونک کی ارکک و دیشیدن خلق اولتیوبده طوبراقدن خلق اولندیغی ادعا اتمکده دوغری دکلد [۲] ؛ شوبله که آدم ؛ اوچدره : آدم عاصی جزوی ، آدم الصفا ، آدم ناسی جرمانی . بونلرک اوچی ده سائر ناس کی دوغمشلردر . آنالری ، بابالری واردر . چونکه جناب حق ارض اوزرنده کندیته نائب اولق اوزره خلق ایدم چکی ذاتی اشیا نک اک سردارندن خلق اتمی موافق دکلدر . آدم صفا ؛ نفس ذومصدر ، آدم تسمیه اولندیغی ، جن تعیر اولنان جنس ارسنده وحدتله بیلندیکی ادوار سالتمه ، ده عدمه عبادت ایدرایدی ؛ آدم صفا ؛ هندستانک بر شهرنده ، هادمیته . اسمنده کی بلده سنده طوغدی ، لقبی شطیل ، پدرینک اسمی دانیل ایدی . ظاهر ا طیب اجساد ایتدی . مع هذا تعلم توحید خصوصنده طیب ارواح ایدی . بلده مذکورده دن چیقهرق بن دیارینه معجزه معناسنه کلان « مرنه » نامنده کی بلده یه کلدی . مذکور بلده نک اهالی مشرکینی توحیده دعوت ایتدی . اولر قبول ایله ایمان ایتدیلر . بلده ، ایکی قسمه . انقسام ایش ایدی ؛ بری موحد ، دیگرکی مشرک ایدی . شطیل ، مشرکیندن ایرلملری موحدینه امر ایلدی . ایرلدیلر ، فقط « ابن من البون - اوزاقدن اوغل » دیمکله آنلر دخی امرینه امتالا مشرکیندن تبساعد ایتلریله بو ایکی فرقه بیننده بیتونت ظهوره گلسنه مبنی کندولرینه « بن » دنیلهرک « بن » دوری ظهور ایلدی . جن اراسنده ابلیس دخی داعی ، باری به مطیع اولوب کندی اسمی جارث و باباسنک اسمی ترماح ایدی ، فی الاصل اصقهائی اولوب اودخی مرنه بلده سنده سا کن اولوردی . اووقت دعا و معلمین یوق .

[۱] کتابلرده حزه نک ادوار مذکورده کی اسملری موجود دکلدر . - دائرة المعارف

[۲] درزیلر تناسخه قائل اولدولردن ناشی طوبراقدن یارادلدیغی انکار ایدرلر .

ایدی . نورکلی شطینہ منحصر ایدی . وقتا کہ باری شطیل حکیمی بروجہ مشروح دعوت توحید مأموریتہ میدانہ چیقاردیسہ ملائکہ یہ یعنی توحید باری دعوت بحیرہ خطاب ایدوب شطینہ سجدہ یعنی سرفرو واطاعت ایملریخی سرا ایلدی . بوتون ویرا ودعاۃ بواصرہ امتثال ایله شطینک اصحابی ، ارکان معبوق و حدود و نقباء دعوتی اولدیلر . یایلیز اصفهانلی حارث بن ترماع کندوسنک خدمت دعوتده قدمندن بحث ایله بی نار خالصدن یعنی صرف علم حقایقه نور دعوتدن خلق ایلدک ، شطیلی ایسه تراب متابه سنده اولان مشاوره دن خلق ایلدک . یعنی اصحاب و اتباع ایله مذا کره دن میدانہ چیقاردک دیو استکبار و امره امتثال دن استنکاف ایتدیکندن عین جنت متابه سنده اولان دائره دعوتدن اخراج و جله حدود و ارکان توحید دن اسقاط اولدی . شطیل مره نده سا کن اولدی . بوجو ایله حدود و ارکان و نقبایی تربیب و تکمیل ایله دعوت توحیده مبادرت ایتدیکندم کندوسنه آدم نیلیدی که ارکان دعوتک امامی دیمکدر . چونکه بو دعوه اجابت ایدن مستحییبن آدمله تبشیر اولدقلرندن بشر تسمیه اولدیلر و آنلرک توحیدی قبول ایملریله آدم دخی امر دینده آنلرک بابایی اولمش اولدیغندن ابوالبشر نیلیدی . زوجہ سی حوی دخی مؤمبی لبین علم حقیقی ایله ارضاع و تربیه ایلدیکندن ام البشر اولدی . آدم اصحاب و ارکانی اولان دعوت بحیرہ بی اطرافه نشر ایله امر دعوتہ مباسرت ایتدیکنده اصفهانلی حارث آنک ضدیته قیام ایتمکله ابلیس دنلوب بو صورته مملکت ایکی فرقه اولدی . آدم کندی اتباعک ابلیس دن و آنک قومی اولان چندن آپیریله بریخی امر ایتمکله اونلر دخی بربرینه ملاقی اولدقلرندہ (احرر و جزیه - یعنی ابلیسی و آنک قومی ترک ایدوب آنر بساعد ایب) دیرلردی . بوجهتله مره بلده سنه هجر تسمیه اولمشدر . ادمک شریعتی صرف شریعت لطیفه توحیدیه اولوب آندن صوره پک چوق شرایع تکلفیه ظهور ایمشدر . مہایت بو عصرک آدمی اولان حمزه بن علی بن احمد الصفا ظهور ایلدی که آنک شریعتی دخی بوجو ایله سادہ دعوت توحید دن عبارت الیغله (کجا بدأ ما اول خلق نعیده) مفادنجہ امر دعوت اسکی حاله عودت ایتمش اولدی . ایشته آدم صفا اشبو شطیلدر که برمنوال محرر دعوتله مأمور اولدقدہ کندوسنک اصحاب و نقبایی و حججی اون ایکی اولوب جملہ سی آنک حدود شریعتی و ملائکہ دعوتی ایدیلر . بونلرک برنجیسی بصرلی اخوخ ، ایکنجیسی سرمننا بلده سندن شرخ نام ذات ایدی که شیت تسمیه اولمشدر . شیت آدمک طیبی اوعلی دکیل ، معنوی اوعلی اولدی . اوچنجی حجتی یشوع بن عمران ، دزدنجیسی داود بن مرهس ،

یسنجیسی عیسی بن لامک ، آننجیسی عید بن سرحان ، یدنجیسی عز اقیل ، سکزنجیسی هاییل بن بادس ، طوقوزنجیسی داییل ، اوننجیسی عیناش بن هاییل ، اون برنجیسی افلاطون ابن قایصون ، اون ایکنجیسی قیدار بن لامکدر . ایشته بونلر آدمک وزراء شریعی ، ملائکه نبشیری ایدی . آدمک شریعتنده « تکالیف ناموس ، عبادت عجل و جاموس ، رباط قابوس ، شرک کابوس ، یوق ایدی [۱] تکالیف ناموس شرایع ناموسیه و تکالیف دینی ؛ عبادت عجل و کابوس بوراعی به و ماده به عبادت ؛ رباط قابوس [۲] کشیشله مخصوص اولان ریاضت و یا رهبانیت ؛ شرک کابوس [۳] بتپرستلک دیمکدر . تکالیف ناموس ظاهر قرآن ایله عامل اولانلری و یا تزیل صاحبی بولانلرک ، عبادت عجل و جاموس ایسه تاویلات باطنیه ده بولانلرک شریعتلری در [۴] .

ایکنجی آدم که قرآنده (عسی ره) دیو مذکوردر . ایشته بو « اخوخ » در . اوچنجی آدم که قرآنده (فسی ولم نجمله عزما) دیو مذکوردر ، شیت تسمیه اولسان سالف لذ کر شرخدر که آدم صفا اصحاب و نقیابی ایچندن بوایکینسی بالاخواب امر دعوتده کندی مقامه اقامه ایتش اولدیغندن ایکیسه دخی آدم دینلمشدر ، ایکیسنی دخی فردوسده یعنی جنت دعوتده اسکان ایدوب آنجق اخوخک ترتیبده تقدیمی حمیلیه ارکک و شرخ دیشی متابه سندله اولمشدر . باریدر بشقه سنه عبادت ایتمه مک و اماملری و مولایله ااره لرده واسطه لری بولونان شطینلک حلافه کیمه مک ارزره شیتدن مجدداً عهد النمس و اخوخه دخی لساناً وصیت اولمشیدی . باری اخوخه خطاب ایدوب « کرک سن و کرک زوخک اولان شیت جنت دعوتده ساکن و ثابت و دلسیرخوان فضائل و مرتبه عالیه اولکیزه فقط بوشجره به یاقلاشمایکیز یعنی شطینلک مرتبه و رفعتی ادعایه قالدیشیمیکیز که ظلمیندن یعنی نقض عهد ایدنلردن اولمش اولورسکیز ، دیمشکن اولنلری شیطان اغفال ایله رتبه لرندن دوشوردی . شوبله که شیطان ابلیس طرفندن مأذون بالدعوه اولوب اسمی هیل ایدی . بوندن ناشی عربلر بتلردن برینه « هیل » دیمشلرایدی . ویلان دخی اخوخت دعویچیلرندن اییل نام کیمسه ایدی . طاوس دخی کذلک اخوخ طرفندن مأذون بالدعوه اولوب اسمی طابوخ ایدی ؛ هیل دایما اییل و طابوخه کلوب

[۱] دائرة المعارف

[۲] قابوس صورتیزه ، اکشی صورتلی آدم دیمکدره ، رباط زاویه ، مناسره ، کاروانسرای کچی

معارضده مستعملدر .

[۳] کابوس او یقوده باصان آغیرلقدیر ، کابوس ایران ، مجوسیلره اشارتدرکه اولرده ثنویت

بواشراک واردر .

[۴] Exposé

کیدردی، بر کون اخنوخ ایله قرداشی شینه کندی خیرلینه دائر بر نصیحتم واردر، بخه یانیه قویسه کز دیوانیل و طابوخه رجا ایتمکله اونلر هلی اخنوخ ایله شیت حضورینه کوتوردیلر. اخنوخ هلی کورنجه «نصل کفر و نفاقدن و ابلیسه معاوندن و از کجکدمی؟» دیدکده هبل «[لا وحق البار [۱]]» مجرد سزه خیر خواهلق ایچون کلدیم. ایشتدیکمه کوره مولانا البار امامت اخنوخکدر و شرح دخی آنک خلیفه سیدر دیر ایش بو صورته شطیل سزه غدر ایتمش اولیور، غرضم مجرد سزه خیر خواهانه بو قضیه بی اخطاردیم «دیدي اخنوخ هبلدن بین ایستدی، اوده یالان برشی سویله مدیکنه دائر بین ایستدی. اخنوخ دخی شیطانک سوزینه آلدانمغله حاصی اولدی، امامته قالدیشوب شیتی خلیفه نصب ایلدی. بوده عهدینی اونودوب قبول ایستدی، بویه جه اخنوخ حقی اولمان بررتیه بی ادعا و شیت دخی دعواسی تصدیق ایتمکله اخنوخ هبلک سوزینه آلدانوب امامنه حاصی اولدی، عصیانیه اغاجدن یمش اولدی. عیلمی ده میدان چیقدی. هر ایکسی مرکز لرندن عزل اولوندیلر، ایکسی ده اظهار ندامت ایده رک بجه زمان آغلادقلرندن سوکره ینه شیطانک وساطت و شفاعتیه جرم لرینی باری عفو ایدوب حال سابق لرینی اعاده ایلدی (فتلی آدم من ربه کلمات قتاب علیه)، آیتنه کلمات بش حرفدن عبارت اولوب شطیل دخی بش حرف اولمغله آکا اشارتدر.

ایشته عقلک ایلك دفعه اوله رق انسانلر آره سنده شطیل ویا آدم صفا نامیله ظهوری نامنده کی اخبارک خلاصه سی بودر. عالم انس دیدیکمز اشبو دور آدمدر جناب باری بودورک خلقته لطف و مرحمت ایده گلش اولوب تا که آنلر نیتلرینی بوزوب شرکه میل ایدنجه اولوقت او دخی نعم و الطافی آنلردن اخذ و تزع ایلدی و کندی شریعتلرینک خلاقی بر شریعت ایله آنلره نوحی اظهار و ارسال ایستدی که آنلری عبادت عدم ایله توحید صمه دعوت ایدوب ایمان ایدنلره ظافر و ایتملره کافر دیدی، اودخی ارکان و نقبا نصبنده آدم صفایه بکزه یور ایلدی، اون ایکی اصحاب و خلقاسی و او ایلدی، اساسی سام ایلدی. بعده ابراهیم بن آرز ظهور ایستدی، آزرک اسمی اخنوخدر، اوغلی ابراهیم ظهور ایدوب کندی شریعتیه شریعت نوحی تغیر و دعوتنده اسماعیلی اساس نصب و تعیین ایلدی. آنک دخی اون ایکی حدود و ارکان دعوتی و او توز دعوتیجی خاقلی عبادت عدم ایله توحید صمه و اطاعت ابراهیمه دعوت ایدرلردی. قبول ایدنلره مؤمن، ایتملره کافر دیه تسمیه ایلدی. سوکرا موسی ظهور ایله شریعت ابراهیمی تغیر ایلدی، هارونی اساس نصب ایستدی. آنک دخی اون ایکی اصحابی اولوب خاقلی غائب غیر معرفت عبادتنه و موسانک اطاعتنه دعوت ایدرلردی. ده احوکرا عیسی.

[۱] خبر؟ باری تعالی حقیچون

ظهور و شریعت موسیٰ بی تغییر ایله شمعونی اساس نصب ایتدی، آنک دخی اون ایکی اصحابی وار ایدی که حواری بوندر. اولرده خالق عبادت عدم و توحید ضمنه عیسایک اطاعتنه دعوت ایدر لر دی. لکن بک چوغی آنک کلام ورموزینی آکلایه مدقلرندن قبول ایدنلره مؤمن و ایتمنلره کافر تسمیه ایلدی. سوکره محمد بن عبدالله سیف ایله ظهور ایدوب کافه شرایی نسخ ایله اصحابنه جزیه وضع و علی بی اساس نصب ایلدی آنک دخی اون ایکی ارکان شریعتی واری ایدی که خلفای ثلثه ایله سائر کبار اصحاب کزیندر بونلردن بریسی دخی معاویه اولوب ترتیبده عثماندن سوکره ایدی، علی اساس اولدقده آتی عزل ایلدی. لکن معاویه دخی سنک نصبکدن اقدم بی حضرت محمد نصب ایلدی دیو معارضه یه قیام ایله عثماندن سوکره دعوا بی خلافت ایتشدر. شریعت محمدیه بی قبول ایدنلره مؤمن و مسلم، ایتمنلره کافر و شقی تسمیه اولنهرق اسیر و جزیه کذار قیلمشدر. حالوکه سیف ایله قیام ایدوب ده کافه ادبانی ابطال ایتک حجة القائم و صاحب القیامه اولان ذاته مخصوص اولهرق شرایع تکلیف اصحابی یکدیگری اقرار ایله غدردن وقایه ایتک لازم کایر. بو مقوله حالات مناقضه لرندن حقیقتده شی واحد و صورتده مختلف اولدقلری حالده کافه نطقا صاحب قیامتته تشبه و تقلید ایتش اولیورلر دیمکدر. بوندن سوکره دخی بر ناطق ظهور ایتدی که سعید مهدی اولوب اساسی قداح ایدی. آنکه عصر لر تمام اولوب دور قیامت ظهور ایلدی. [۱] (بوم یدع الداع الی شئی نکر) آیتده اولان شی نکردن مراد بو دورده دعوت اولنان عبادت حاکمدر که آتی بالجمله نطقا و اساسلر و اصحاب و اتباعی انکار ایدرلر دیرلر بو آیتده آیات سائره کبی کندی زعملرینه کوره معنی ویررلر.

اسماعیل بن محمد التیمی نوحه آدم مبتدی دیور. شویله که اعصار سابقه آدمیه ده عوجود مخلوقاته ابتدا طم، سوکره رم، سوکره جن، سوکره جن، سوکره جن، سوکره جن تسمیه اولونور. طم شرایع نوحه، رم شرایع ابراهیمه، جن شرایع موسویه، جن شرایع مسیحیه یه مشابهدر. بنده اوچ قسمدر: اهل تأویل، موحدین، حاجدین [۲] «بن او کیسه لر در که تعالیم کاذبه دن تباعد ایله ابدی بی بیلمش و آکا عبادت ایتشدر. مولی؛ بونلر آره سنده صورت بشریه ایله ظاهر اولمش ایدی. اسماء و صفات ایله ظهور ایتک صورتیه امور و عاداتنه آنلر کبی ایدی. لکن آنلر دوچار ضلال اولدقلرندن مولی کندی لرندن اختفاء ایلدی و آدم مشارالیه یعنی نوح تسمیه اولنان آدم ادنایی آنلره

[۱] السیرة المستقیمة، دائرة المعارف

[۲] Exposé - تقسیم العلوم - رسالة الشمعة

کوندردی. مذکور نوح مادهٔ حدوددن، آدم صفاه خدمت ایش اولان آدم جزئی و آدم ناکدن یعنی شرح ن یار ایشمشدر. جن؛ تسمیه اولنلنرده آدم و قومی یعنی حوادن (نفس) اولان اولادینی ترک ایدنلر درکه بوند دوچار ضلال اولماش ایدی. فقط وقتا که اهل عصر ضلاله اوضرادیلر. هاییل و قایل و صحابی ظهور ایدرک سیلانده جبل سر ندیده اختیار اقامت ایتدیلر. عین زمانده علم بوجده ظاهر اولمش، نوح بن لامک بر مناطق کبی ظاهر اولنجه قدر ایلدیس و قومی شر لریله علمی طولدیرمش ایدی. مذکور نوح بن لامک مؤسس دین ایدی، ناسی آدمه اطاعتدن منع ایلر ایدی. بوندن دولایی آدم ثانی تسمیه اولونمش ایدی، بابا کبی ایدی، سام؛ آنک اساسی ایدی. عقل ایلک دفعه اوله رق انسانلره شطیل نامیله ظاهر اولمش ایدی. بوظهور اولده ایسه اسمی آدم ایدی. بتون اعصار تابعه دهده حمزه آنک وزراتیله قائم اوله رق ناسی توجیده دعوت ایلدی ایچون اسما و صفات مختلفه ایله ظهور ایش ایدی. (۱)

بو بابده کی کتابلرک مطالعه سندن آکلاشلدیغنه کوره اعصار مذکور؛ آدمدن (شطیلدن) حمزه اسمیله ظهورینه قدر ظهور ایش اولان ادیان مختلفه دن عبارتدر. بواج اسمک اوچی ده بردر. ادیان مذکور صحابی، نوح، ابراهیم، موسی، مسیح، محمد (صام) و باطنیونک معلمی اولان محمد بن اسماعیل در. شطیل (آدم یعنی حمزه) زمانده توحید؛ مشهور ایدی. شوقدر که بشر؛ طریق حقدن صامقله خالق غضبته دوچار اولدی. نوح؛ ناطق اوله رق آنلره کوندردی. صوکره کتابلرندن ظاهر اولدیغنه کوره صحتی ثبوت بولماش اولان ادیان مذکور صحابی بولنان دیگر ناطقلر بر بر کوندردی. مع مافیہ ادیان مذکور دن هر بری طرق توحیدی تسمیله و اعتقادات روحیه نک ترقیسنه باعث اولمشدر. عقل، یعنی حمزه (آدم و شطیل) ادوار دینی نک هر دوره سندن بین الناس ظهور ایلر ایدی. نفس ده بویله ایدی. فقط مولی اونی، ناسک اوکا مخالفتلرندن دولایی ناسک کوزلرینه قارش قیالی طومش در. شوفاذار که زمان هجرتده کندی ظهورینی تمهید ایلک اوزره طرق دینی بی تمهید ایش، عقل ایسه اوزمان ابی طالب صورتنده ظهور ایش ایدی. فقط صدر اسلامده بردفمه اولسون ظهور ایشمش ایدی. چونکه سلمان فارسی صدر اسلامده عقل مشخص ایدی. لقمانک اوغلنه سوبلدیکی کلام، سابقک یعنی عقلک اوغلنه، یعنی ویسنه اولان کلامی ایدی. وصی ایسه اساس کبی در. شوخالده سلمان عقل، اوغلی وصی ایش. زمان هجرتده ابی طالبک وفاتندن صوکره عقل؛ سلمان فارسی ده ظهور ایش ایدی.

اسلامك ظهورندن صور كرده ايسه صاحب التاويل محمد بن اسماعيل يعني باطنيه نك امامي ظهور ايتمش ايدى ، بو دورده بندى امام وار ايدى برنجيسى اسماعيل ابو محمد ، صوكنجيسى ده عبدالله ابوسعيد ، ياخود عبيدالله المهدي ايدى . اوچنجى امام زمانده لاهوت ايكنجى دفعه اولارق ابو زكريا ، عقل ده عيني زمانده قارون الفارسى اسميله ظهور اتمش ايدى . دوره كال وشيخوخه كلديكي وقت مولى ؛ مهدي بي منه كوندرمش وحتتى (نفسى) ابوسعيد الملطى صورتنده اظهار ايتمش ايدى . آنفا بيان ايدلديكي وجه ايله عقل ؛ ايام مسيحه العماز اسميله ظهور ايتمش ايدى مسيح حقيقي ايسه حمزه ايدى كه آكا يسوع ده ديلور . يسوع مذكور ؛ يسوع بن يوسف ومريم دكلدر .

حمزه ديور كه : دين موسى ؛ كنديسندن باشقه بردينك واضع ومؤسس بولان مسيح ابن يوسف ومريمك ظهورينه قدر مستمر ايدى . مسيح ؛ شمعون الصفاي اساس و كنديسنك « مسيح ابن الاب العام » يعني حجت حاكم اولديني حقهده ناسه تلقينات وتعميانه بولمق اوزره اون ايكي حواري تعين ايتمش ايدى ايشته يو كيفيت دلالت ايلر كه مسيح ؛ عقلمر چونكه حجت حاكم حمزه يعني عقلمر . شطنيل ، آدم ، قارون ، سلمان الفارسى ده آندن عبارتدر . بهاءالدين ؛ « القسطنطينيه » نامنده كي رساله سنده مسيحك حمزه دين عبارت بولديغيني بيان ايله بوجه آتى استشهاد بولمشدر :

انجيل يوحنا نك ايكنجى اصحاخك ۵ و ۱۹ دن ۲۲ يه قدر اولان عدد لرنده وارد اولديغنه كوره « مسيح ؛ احياء و امواتى جزايدده ايتك ايچون ايكنجى دفعه اوله رق كله جكدر . » و « شو هيكلى هدم ايدكز بن آنى اوچ كونده بنا ايدرم » بوراده كي اوچ كون بو تعليم توحيدى به كوره اوچ دفعه ظهوردر كه برنجيسى مسيحك : « خالق ؛ شكل ناسوتده بر كونده ظهور ايد جكدر » سوزيله بدأ ايدرك ناسى تعليم توحيد تهيه ايتك اوزره اولان ظهوريدر ؛ ايكنجيسى انجيلده مذكور اولان قار قايظك ، يعني روح القدسك كلنيدر ؛ ينه انجيلده مذكور اولديغه كوره روح القدس ، صاحب رسالتك صفتيدر . اوچنجيسى خاقه علم توحيد صافى بي قبول ايد بيلملى ايچون كتب دينيه بي تفسير رمزى ، روحى ايله تفسير ايتمككي تعليم ايتك ايچون مهدي نك زمان ظهوريدر . بو كوندن صوكرم درنجى ، يعنى صوك كون كلر كه يوم مذكور مسيحك ، ياخود حمزه نك روز ظهوريدر . بو يوم رابع ؛ آتجق يوم اولى امام ايچوندر ، نته كيم انجيل يوحنا نك ينجى اصحاخده وارد اولديني وج ايله قرداشلر نك كنديسندن اعمالى اظهار ايتمشى نفي ايتدكلى وقت ؛ مسيحك

اولنره « بنم ساعتیم هنوز کلمه مشدره، یعنی ایکنجی دفعه اوله رق کلدیکمدن سو کره کله جکدر » دیمسی ده بونی مؤیددر . بهاءالدين مدعاى مذبورى اثبات صورتنده مسیح علیه السلامك قول آتیسيله ده استشهد ایتشدر . « بن سمان بنى ارسال ایدن ذاتك اداره سنى اتمام ایتك ایچون کلام » چونکه مسیح جانب مولی دن مرسلدر ، ایکنجی دفعه اوله رق کله جکدر ، کندینى حمزه ، یعنی عقلمدر ، بهاءالدين رساله « المسیحیة وام القلانذ النسیکه وقامعة العتاند الشریکه » ده دیورکه انجیلده مسیح حقنده وارد اولان روح القدس ، وحید ، روح الحق ، غفران خطایا ایچون ظهور ایلین ذات ، مذبوح ، ابن الله [۱] کبی القابك کافه سى مسیح حقیقی اولان حمزه نكده القایدر .

حمزه به حائد اولمق اوزره [۴۰۹] سنه سنده یازلمش رساله لرك کافه سى حاکمک لاهوتی و حمزه نك دینك وزیر اولی اوله سى کبی حقوقی حائر بولندیفی اثبات ایتك مقصدینه یازلمشدر . ظاهر حال حاکم ؛ تاریخ من بورده نشر دین ایتك اوزره ایکی وزیر اول انتخاب و وزارت ثانیه یی یعنی نفسی ابو ابراهیم اسمعیل بن محمد التیمی به ووزرات ثالثه یی یعنی کله یی ابو عبدالله محمد بن وهبه توجیه ایلش ایدی .

حمزه ، تحذیر و تنبیه رساله سنده کندینى تعریف صد دنده بروجه آتی اداره کلام ایتشدر : « بنی نورندن خلق و بکار و روح القدسی ایله اعانه و علومنی بخش ، از امرینی تسلیم ایدن و بنی اسرارینه مطلع قیلان ذاته حمد ایدرم . بن آنک اصل مخلوقاتی یم ؛ علمیه ، برکتیه ممتاز اولان مالتی و سرینی حامل . بن صراط مستقیم ایم که اراده سنى بیلیر و تعلیم ایلرم . بن طورم ، کتاب مسطورم ، بیت معمورم [۲] ، قیامت و یوم اخیرک سیدی یم ، امر مولی ایله صورتی اوفورن بن ایم ، متدینلرك امامی یم ، علامت و انجحه حقیقیه یم ، لسان مؤمنیم [۳] ، بازوی موحدم ، یوم حشرده دیان ایم ، بن ینبوع منافع . اللهمك رضا سنه نائلیت ، رؤبیله تمتع ، حصول توابدن عبارت اولان منافع بنم سایه مده حاصلدزکه اعظمی رضای خدادر ... بن نوامیس سابقه یی تغییر ایدیجی یم ، مشرکین و کذابنی هلاک ایدیجی یم ، قوانین ادیبانی ابطال ایدیجی یم ، بن مسیح امر ، ینبوع نعم ، بنم وزراءمله مشرکلردن انتقام آله جقدر ، بن قابلری یاقیجی اولان شدتلی آتش ایم ، بن خدا لحدودم ، معلم توحیدم ، سیف علم توحیدی چکه جک بن ایم ،

[۱] چویکه حاکم اوکا نسبتله ایدر .

[۲] چونکه عالمده واسطه در ، ناسی محاسبه ایدر قبله موحدیندر .

[۳] چونکه مؤمنینک کلامی آندندر .

بن رئیس زمانم، صاحب برهانم، علوم غیبیه، معجزات نبویه به مالکم، ناسی اله رحیمک طاعتنه کوتورورم.

حزبه؛ رساله التزیه ده دیورکه: سابق حقیقی، امام اعظم و ذومعه در که آنی مولی؛ خدای اداره ایتمک و توحیدینی اقراره باب اولوق اوزره اقامه ایتمشدر. وزراء اربعه نك اجرای مأموریتی ده آکا عائددر. وزراء مذکورده دن هر برلرینه ده امام تسمیه اولنور. چونکه، اماملری اولان ذاتک، یعنی کندیلری اوزره سیادتی بولنان و ذومعه اولان عقلک، حمزه نك و ساططیه معرفت مولانایه سوق ایتمک خصوصنده مؤمنینک رؤسواؤمه سیدرلر. دعائی علم و حاتم ایله تربیه ایدن عقلدر، علمک فیضکاهی ده اودر. خوف و طمانیت حالرنده مرجی اودر. چونکه و سیطره مت کنیدیسیدر. باب اودر، فرائض دینی اوکرمدن اودر، اونک امری اولدجه و زرادن هیچ برینک مؤمنلره قارشی هیچ برکتب اوقومغه صلاحیتلری یوقدر. چونکه امام بلاواسطه مولانانک تأیید روحانیسیله ناطق در، دعاة ایسه علمی امامدن شفاهاً تعلم ایتمکده درلر.

حدوددن بر قسمی ائمه جوامع کبی در. هربری کندی جامعنده و وطننده اعضایه امامت ایدر. فقط مؤمنینک امر اداره سی کندینه تفویض اولونان وزیر بتون شعبانه، امامت ایدن صلاة جمعی اقامه ایدن امام اعظم کبی در که ائمه جوامع بونی ایفا ایده منزل. بو امام صلاتدن ایکی رکعتی حذف ایده بیلیر، فقط دیگر اماملر بونی یاپه منزل. بو امام اعظمه مخصوص برطاقم آیات و بینات واردر که دیگر ائمه ده یوقدر.

مراتب وزراء ۱- باری کندی نور مشعشعدن عقل کلی بی، یار اتمشدر، او؛ اراده در، هرشینک اصلی در، نور و عقل کاملدر، اونده بش صفات اصلیه اجتماع ایتمشدر. هر اوله جق شی اونده مندرج در، هر زمان امام الائمة در، سابق حقیقی در، عقل ادراک ایدر، حفظ ایدر بر موجوددر، حس آلتنده در، بر، ایجر، اسکیلرک دیدکلری کبی غیر مدرک دکیلدر، او، کائنات مخلوقه نك اولیدر اوکا علة العلة دینه، بو عقل تام العمل در. سکون حالنده حکیم، حرکت حالنده قادردر، او بیکار نقطه سی در که ارضیانه، روحیانه حاکمدر. الله اک اوکجه عقلی خلق ایدرک [۱] اوکا «دون دیمکه اوده اوکنه دونمش، اریکجه دون دیمکه اوده اریکجه دونمش [۲] بونک اوزرینه الله عزت و جلالم حقیق چون سندن دها جلیل القدر برشینتی یار اتمدم. بن سنک ایله آبر، سنک ایله ویرر، سنک ایله حساب ایدر، سنک ایله عقاب

[۱] «اول ما خلق الله العقل الخ» حدیث واهیسندن مأخوذدر.

[۲] یعنی بکا اطاعت ایت، وحدانیتمی اعتراف ایله؛ باشقارینه اطاعت و عبادتدن آرقه چور.

ایدم دممشدر . عقل باریك بوسوزی ایشدیجه کندینه باقدی کوردی که بر نظیری، بر مثلی یوقدر ظن ایتدیکه اوکا قارشی بر منسارع چیقمه جقدر فقط مولامن جل ذکره طاعتندن عصبانی، نورندن ظلامی، دعه سندر [۱] کبریاپی، حکمتندن جهلی چیقارمشدره بودرت صفات ردیه درت صفت حسنه به یعنی عقله وصفاته ضددر . عقل آکلادی که بو حال یوقاریده کی قوروتیسنه قارشی خالق طرفندن بر تادیبر ، ضعیفی اعتراف ایتدی . استعمار ایلدی . اوضد مخالفه قارشی بر معین ، کندینه نائب ایسته دی . عقلک بو استراحی قبول بیورلدی . خالق اوکا تابع اولمق اوزره نور عقلدن نفسی ، یاراتدی . عقل ارکک ، نفس دیشی اولدی . نور نفسدن ده کله پی ، نور کله دن ده سابقی ، نور سابقدن تابعی ، نور تابعندن بری اووزرنده کیلرینی ، افلاکی ، بروجی ، طبایع اربعی ، هیولایی یاراتمشدر . عقل ظلام ایچنده نوردر ، عقل نفسک یتش درجه فوقنده در [۲] . سوکرا انوار روحانیه ضدک [۳] . اطرافنی صاردی . عقل آرقه سنه ، نفس اوکنه ، کله صولنه ، سابقی وتالی صاغنه کچدی ، اونی ارشاده قویولدیلر . طاعت باری به رجوعه چلیشدیلر ، ضد امتناع ایتدی . بر قاجه حق بر آرادی . یوقاریسی طاعت ، آشاغیسی معصیت ایدی ، یوقاری به چیقهمدی ، آشاخی به دوشدی .

بناء علیه مخلوقاتک رتبه لری شوبله در: عقل - ضد - نفس - ند یعنی اساس - کله - سابق - تالی . ایشه بونلر علتدره . سوکرا عالم امتیاز (عالم الحقیقه) ، سوکرا عالم مساوات یعنی نفوس ناطقه کلیر . عالم حقیقت عالم مساواته تامیله ضددر [۴] .

۲- وزیر تالی: اسماعیل بن محمد التمیمی به کتجه یوقاریده بیان اولوندیغی اوزره عقلی کندینه کی مزیات وکالاته عطف نظر ایلمنه بناء « ضد » ک نشأت ایلمنه باعث اولمش . و ضدک بوصورتله ظهوری عقلک بر معینه احتیاجی اولدیغی کوسترمش والله ، نور عقلندن نفسی خلق ایدره ک آنی کندینه منقاد و دیگر وزراء اوزره مقدم قیلمش ایدی . بتون وزراء زمان و دؤرده اسماء مختلفه ایله موجود ایدی . شو قدر که وزراء مد کورده دن هیچ بری عقلک ایلك دفعه اوله رق شطیل نامیله واقع اولان ظهوری مستثنی اولمق اوزره نفس قدر موجودیتلرینی اظهار ایدمه مشلدر .

[۱] سرکش اولیوب یاواش اولمق .

[۲] رساله سبب الاسباب - Exposé - کشف الحقایق - رساله التزیه .

[۳] ابلیس در .

[۴] Théogonie-Exposé

نفس؛ بوظہور اولندہ آدم صفانک زوجہ سی و ام البشر اولان حوا، و آدم اولک حجتی و اخنوخ و آدم ثانی و آدم طاصی ناملرینی آلمش ایدی، آدم صفایہ قارشنی عصیان، بالآخرہ ندامت و توبہ ایدرک و زراتہ رجوع ایتمش ایدی. کتب مذکورہدہ نفسک دیگر ظہور اتی حقیقہ تاریخ بوقدر. مع مافیہ مباحث عنہ اسماعیل بن محمد؛ بر کتابندہ «لا هوتک ابو زکریا اسمیلہ ظہورندہ عقل قارون، نفسدہ ابو سعید الملطی اسمیلہ ظہور ایتمش ایدی» دیور. نفسک بوبادہ کی کتابلرہدہ بحث اولتان ظہوری حاکم و حمزہ ایامہ منحصر در۔ ایام مذکورہدہ نفس؛ ابو ابراہیم اسماعیل بن محمد التمیمی نامیلہ ظہور ایتمش ایدی۔

«نسخہ سبج المجتبی»؛ حمزہ نک اسماعیل بن محمد و زرات ثانیہ پی توجیہ ایلدیکنی ناطق بر رسالہدر کہ حمزہ؛ اور سالہدہ مومی الہک صفاتی حقیقہ مقدمہ دن [۱] صوکرادیور کہ: ای قرداشم ابو ابراہیم! بن سکا مولانا نک نور الہامیلہ عطف نظر توجہ ایلدم، سنی بتون دعا، مآذونین، نقبا، مکاسرین و بتون مواقع و محافلہ کی مؤمنین اوزرینہ، بکا نائب اولمق اوزرہ تعین ایلدم، سنی صفوة المستجبین، کہف الموحدین، عام الاولین و اخیرینک ذومصہ سی القابیلہ تلقیب ایتدم. جمیع وزرا اوزرہ امر و نہی حقیقی سکا بخش ایلدم. عزل و نصب ایدہ بیلیرسک، ہرنہ یارسہک کویا بن آنک فاعلی، ہرنہ بی دیلدیکنک کی منع ایدرسہک بن آنک مانہی ہم. سکا عصیان ایدن بکا عصیان، سکا اطاعت ایدن یتہ بکا اطاعت ایتمش اولور. بکا اطاعت ایدن، نہایتہ، غایہ قصویہ، سدرة المنتاہیہ ایریشیر کہ اونک یانندہ جنت ماوی و اردر. ایشہ بونلر معلومک اولسون. مولانا نک انعامنی طلب ایت و آکا کاینی خدمتلہ ہم «الغایہ و النصیحہ» نام رسالہمدہ کی بیاناتم وجہ ایلہ و زراتنک حقوق و مہراتنی طائی، کوزت. نزدندہ کی اشراری تبعد و آنلرہ جسارتلہ مقاومت اظہار ایت. مولانا نک انعام عظیمہ شکر کدار اول.

کتابلرہدہ ذکر اولونان اسملردن باشقہ وزیر ثانی بہ مشیت، شیخ مجتبی دہ تسمیہ اولنمشدر. دیگر بر کتابدہ ایصہ مومی الہک کتبہ سی شو صورتلہ کوسترلمشدر: ابو ابراہیم اسماعیل بن محمد بن حامد التمیمی. مومی الیہ «کتاب فیہ تقسیم العلوم» عنوانی کتابندہ کندنی شویلہ تعریف ایتمشدر: «بو کتاب؛ علومی قائم الزمان حمزہ بن علیدن مأخوذ اولان، امہن ذومصہ، داعی مشیخص اسماعیل بن محمد بن حامد التمیمی نک اثر تالیفدر». یتہ مومی الیہ «الرشد و الہدایہ» نام رسالہسندہ شو بولده بسط کلام ایتمشدر:

[۱] الی اخیه و تابیہ و ذومصہ علمہ و ثانیہ آدم الجزیء الذی اجتباہ بعلمہ و ہداه بجلہ غناہ بحمایہ و سلمہ اخنوخ الاوان و ادیرس الزمان ہرمش الہزامسہ اخی و معینی الداعی.

«عقل؛ نورباریدن خلق اولدی . سو کره عقل؛ ماده وابداعنك قوتنه بنساء بنی کندنن ایجاد ایدهرک کندیسنه تابع و کندیسنك حقیق، حرمق، مشخصی، کنز اسراری، حکمتی قیلدی؛ بکا نور و برکتی افاضه ایلدی، دها سو کره بدن ده بتون وزراء ساثرینی ساحه وجوده کتیردی . بن نفس ایم، بن امامه نسبتیم؛ قرک شمسه نسبتی قیلاندنر .»
 بو بابده کی کتابلری تدقیق و تفحصدن آ کلاشیلدیغنه کوره حمزه نك نفسه یعنی اسماعیل بن محمد و وزارتی امر توجیهی تاریخی هجرتك در تیوز اونجی سنه نك شوالندن مقدم واقعدر . وزیر اسماعیل بن محمدك بزجوق کتب مدونه سی موجود اولوب بونلردن تقسیم علوم حقیقه کی کتابنك زیرنده هجرتك [۴۱۱] نجی سنه سی محرمنده یازلیدی محردر . ایکنجی کتاب؛ «رسالة الشمعه» درکه مورخ دکادر . فقط بونك حاکمک غیبوتندن مقدم یازلمش اولسی لازمدر . چونکه مؤلف؛ کتاب حاکمک امریله نشر اولندیغنی ذکر ایشدر .

وزیر ثانی، نفسی و مفهومی حقیقه درزی کتابلرنده مقرر اسئله واجوبه آتیه ده امور مهمه هندمچدر :

— ذومصه کیمدر؟

— آدم، هرمس، اخنوخ، یوحنا، اسماعیل بن محمد التیمی داعی درکه براسمی ده مقداد ایدی .

— قدیم وازلی لفظلرندن نه معنی آ کلاملی بز؟

— قدیم؛ حمزه، ازلی؛ آنک قرداشی اسمعیل (نفس) در .

— اوچ میشر کیملردر؟

— یوحنا، مرقس، متی .

— کندیلرینی آنجق قائم الزمان حمزه ایامنده شکل ناسوتیده اظهار ایدوب دیگر زمانلرده اصلا کوزو که مش اولان وزراء ثلثه کیملردر؟

— مشیت، اراده، کله؛ ایام مسیحه یوحنا، مرقس، متی؛ حضرت صاحب

بالرسالة الشریفه زماننده مقداد و مأذون، ابن الاسبیر، ابو ذرة الفغاری؛ حمزه ایامنده اسماعیل، محمد الکلمه، علی بهاء الدین در .

بو بابده کی کتب قدیمه ده بو اجوبه به تامیله منطبق اولیه جق مقالات ایراد ایدلشدر . جائز که مقالات مذکور نك برتفسیر مخصوصی واردر . مثلا کتب مذکورده دنیلورکه:
 «ازلی، آنجق حمزه به مختص براسمدر، دیگر لرینه شامل دکادر . نفسه ده از لیدن صادر

اولسی اعتباریله ازلی دینیلور ، مشیت ؛ ایام مسیحده ؛ مسیحک ذاتی ایدی . حضرت صاحب الرساله الشریفه ایمنده ابو طالب یاخود سلمان فارسی ایدی . ایام حمزهده ایسه حمزهک ذاتی ایدی ، ذاتاً اسماء وازمان مختلفه اعتباریله . مشارالیهکم عمومی حمزه دن عبارتدر . اسماعیل نفس ، محمد کله ، بهاءالدین جناح ایسردر . ایشته کوریلورکه بو مقالات منقوله ایله اجوبه مذکوره بیننده مطابقت یوقدر . ازجمله ذکر اولنان جوابلرده وزراء ثلثه ؛ ایام مسیحده یوحنا ، مرقس ، مهی ایدی دنیلیکی حالده کتب قدیمه دن منقول فقرده مشیت ؛ نفس و مسیح ایدی دینیلور .

بهاءالدین ؛ رسائلدن برنده یوحنا ، یعنی ذبیح ؛ اسماعیل بن محمددر دیمشدر [۱] .
 ۳ . وزیر ثالث محمدین وهب القزشی عقل و نفسک اتحادی ایله وجود بولان ایلك نتیجهدر ، کلهدر . کتابلرده کلهک زمان آدمدن اول صورت ظهوروزمان آدمدن حمزه یه قدار کچن دورلرده ظهورات و اعمالنه دائر برشی ذکر اولونماشدر .

وزیر دها آشغی بر منصبده ایکن حمزه اونده کوردیکی مرتباتی اوزره کله درجه سنه ترقی ایتدیرمش . تقلید الرضی ، سفیرالقدرة رساله سنی اوکاده کوندرمشدر . او رساله ده اوکا الشیخ رضی ، سفیرالقدرة ، مجدالموحدین ، بشیرالمؤمنین ، عمادالمستجبین ، کله علیا غنواتی ویریور . کندوسنک فوقنده تمیمی دن باشقا برکیمسه اولمدیفنی سوبله یور . دعاة ، مأذونین ، نقبا و مکاسرین اوزرینه رئیس نصب ایدیور ، وزرانک عزل صلاحیتنی اوکاده ویریور . حضور حاکمه کیردیکک زمان یست بر صدا ایله (یامولانا ! سلام سندندر ، بته سکا راجعدر ... الخ) دی حضورده رفع صوت اتمه ، کوزلریکی اوتیه بری یه دوندرمه ، سوز اثناسنده باشکی قالدومه ، اللریکی قیلدا تمه ، صداقله بولون ، کناهلر کدن باشقاسندن قورقه ، مولا گدن باشقاسنه خدمت اتمه ، مولای متعال ایله وسیطه ده [۲] قارشی لازمه شکرانی ایفا ایت .. قارداشلرینه آچیقندن ، کیزلیجه معاوننده بولون ، [۳]

وزیر محمد بن وهبک وفاتندن سوکرایعنی [۴۱۸] سنه لرینه دوغری سکین نامنده بری چیقوب کندیسنی سفیر قدرت اولق اوزره اورتیه چیقمش ، موحدینی اقاعه چالیشمش ایدی [۴] .

[۱] دائرة المعارف

[۲] عقل ، حمزه یه

[۳] تقلید الرضی سفیرالقدرة .

[۴] دائرة المعارف .

۴ — تقلید الرضی، سفیر القدرتدن صوکره « نسخه تقلید المقنی » کیور. بوده ابوالحسن علی بن احمد السموقی به یازیلان منشوردر. حمزه بوراده مقتنای مه‌الدین، لسان المؤمنین، سند الموحدین، رابع الحدود النفساین، تالی الروحانین، تالی السابق المفضل، صاحب القول المیجل وصفی ایله توصیف ایدیور. وزیر رابعه یازیلان منشور بولنه مامشدر نه اورویا کتبخانه لرئده، نهده کتبخانه مزده یوقدر، کندیسنک ملائکه مقربندن، حدود عالیه دن اولدیغنی تبشیر ایدیور. کندیسنی جاح ایمن بونیده جناح یسر یابدیغنی بیلدیور. حمزه، هر ایکسندن اول اولان حدود ثابیه « النفسایة الجواهر الثلاثة المکسونة » تعبیرینی قوللانیور. حدود ثابته نك اراده، مشیت، کله دن عبارت اولدیغنی خبر ویریور. آنجق قائم الزمان عصر نده منکشف و منشخص اوله بیله جکلرینی بیلدیور. اراده، مشیت، کله نك دیگر وصفلرینی اونوتیور.

§ رساله لتزله ده بیان اولوندیغنه کوره مؤمنلر آراسنده متعارف اولان اسمای یعنی سابق، تالی، جد، فتح، خیال، ناطق، اساس، امام، حجت داعی هم محوده، هم مذمومه اطلاق اولنور. چونکه هر بحد دعوت توحیده ناصل ایسه دعوت اشراک و تلحیددهده اوله در. اونلرک آراسنده قائم برضد بولنور، بونلرک هسی ده هر عصرده واردر. آنجق شیوخ متقدمین سابق، تالی، جد، فتح، خیال روحانیه عالیه در، اولری هیچ بر فردمشاهده ایده من دیمشیر ایدی. بونکه قارشى بر مؤمنلری بر نوع آلد اتمشیر ایدی، نته کیم اونلر هر عالی حدک فوقنده برده سافل بر جسمانی حدود واردر که اونک یرینه قائم اولور دیور لر ایدی. ناطق سابق مقامنه اساس تالی مقامنه، حجت فتح مقامنه، داعی خیال مقامنه قائم اولور. سزه موجوده عبادت، معبودی توحیددن باشقا برشی منفعت ویر من بوجیه صحیح و نابتدر. بوتون اسماء مستحسنه حدود توحید کدر، ازباب شرایع ناموسیه اونلردن غصب ایدرک، اونلره بکنزه یرک اونکه تسمیه لشمشردر. نته کیم سلمان فارسی «صلوات مولانا علیه» ناطق و اساس و بونلرک اصحابلری حقیقده « کردیو بگردیوو وحق میزه بزدیو ». دیمشدر که بونک صریحجه سبی شور: علمتم فعلتم حتی غلبتم صاحب الامر و تشبهم باولیاة و ادعیت مالس لکم بحق [۱]

ایشته شیوخ متقدمین ناطق سابقه تشبیه ابتدیله، طلمدن قورقورق اونی بوتون حدوده تقدیم ابتدیله ..

[۱] اوکر ندیکزده بیلدیکن، تا که امر صاحبنه غلبه ابتدیکن، اونک اولیاسنه بکنزه دیگر، حکمکن اولیان بریشی ادطایه قاتمشدیکز « بوعباره عیناً « Exposé » ده واردر.

منازل عالیہ تک اجل و اعلاسی امام در . حقیقہ سابق اولان اودر .. امامک نصب
ایتدیکی تالیدر . حتی نطق ایتدیکندن اوکا ناطق ، خلیفہ سنده « اساس » دتیر .

وزراء ثمانیہ لستہ سی : [۱]

۱ — حمزه بن علی : عمل ؛ عقرب کلی ، ارادہ ، آدم صفا ، نقطہ بیکار ، طریق
مستقیم ، قائم بالحق ، قائم الزمان ، امام الزمان ، غمیر عمومی ، علة العلة ، مسیح حی ،
سابق حقیقی ، سلمان قابی ، باب ، ہادی استجین ، امام ، امر ، ذومعة .
۲ — اسماعیل بن محمد تمیمی ، نفس ، نفس کلہ ، حواری آدم ، اوخ ، آدم ثانی ،
آدم الجرنی ، آدم عاصی ، ذمصة النفس الروحانی ، مشیت ، محتبی ، ابو سعید ملطی
ثالی — مقداد ، حجة الامام ، داعی الامام ، صفوة المستجین . کھف الموحدين ، اخنوخ لاوان ،
ادريس الزمان ، هرمس الھرامسة ،

۳ — ابو عبد الله محمد بن وهب لث شى : کلمة ، سفہ المدرة ، آدم نابی ، مرتضی ،
جد ، داعی العامم ، صاحب السفاة الکلام . فخر الموحدين ، بشير المؤمنین ، عماد المستجین .
۴ — ابو الخیر سلامة بن عبد لوهاب السامری : مصطفی ، جناح ایمن ، باب عظام ،
فتح ، سابق صغیر ، باب سابق — باب حجة العامم ، نظام المستجین ، حمز الموحدين .
۵ — ابو الحسن علی بن احمد لسنه قی بهاء الدن ، مقتبی ، لسان المؤمنین ، سند الموحدين ،
سفینه سلامت ، ثالی ، جناح ایسر ، مکاسر [۲] . خیال ، تابع ، اسماعیل ، نفس کلہ ،
محتبی .

بشنه و ختمه الجوامر المکنونه و سبعة دتیر .

۶ — ابوب بن علی حد ، داعی ، محمد ، کتاب القرة ، مرتضی .
۷ — رقاعة بن عد لوارث : فتح ، مآذون ، سلامة ، جناح ایمن ، مصطفی .
۸ — حسین بن علی : خیال . مکاسر ، علی ، جناح ایسر ، مقتبی .
ایکنجی درجده بولوان و رراء ثانه « قدر ، قدر ، قدرت ، ارادہ ، مشیت ، کلہ ،
عزت ، سلطان ، عظم » دتیر که خلو معناری بیلدیکی جائده استعمال ایدر [۳] .
ایزمیری : اسماعیل مندی

[۱] Exposé-Théogonie des druses - دائرة المعارف - التلید . نسخه تقلید التلید .

جمرفة الامام و اسما الحدود الطویه .

[۲] دیوار برقومشو ، مهتدی .

[۳] کشف الحقایق .